

СЛОВО ДО КРИМСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Українці мої!
Кримські браття
У першій колінії!
Чом принишкли собі,
Ніби вас і нема в цім краю?!
Ми ж таки ще живі,
Ми ж бо з вами таки
Українці,
І не втратили гідність,
І совість, і мову свою!
Ми ж бо з вами отут,
у Криму,
Не у гостях, а вдома.
Тут наш рід, тут оселя
В квітучім вишневім садку...
І працюємо ми
До знемоги, до поту,
До втоми,
Як діди і батьки,
Як судилось і нам на віку.
І нікуди нам звідси
Повік не піти, не подітись,
І ніхто, і ніколи
Нас не вирве з цієї землі.
Тут могили батьків.
Тут живуть наші внуки і діти,
Тут пустили коріння
Праправнуки наші малі...
Крим — наш дім!
Українці здавен
І жили тут і часто бували:
Богуславка Маруся
Тут своїх спородила синів.
Нашу Лесю Українку
Отут надивлялися снів.
Тут Богдана Хмельницького
Слава гучна не зів'яла,
І Степана Руданського

Ялта ще пам'ята!
Українські полки
Севастополь від зайд
захищали,
Запорозький козак
Перекоп
на баскому коні пролітав...
Скільки ж нашої крові святої
За волю в краю цім проліто!
Скільки вкладено сил,
Щоб були тут і мир, і добро!
І в сухому степу
для життя,
Щоб врожайлось жито,
З України сюди
Привели ми каналом
Дніпро!
Дай же, Дніпре, нам,
рідний,
І змоги своєї, і сили!
Дай прозорість думок
І глибинність,
І мудрість свою.
Ороси наші душі,
як поля
Спрагли води твої оросили,
Об'єднай наш народ
У єдину і дружну сім'ю.
Край оцей
Ми давно віднайшли,
Обжили й полюбили,
Він зібрав нас усіх,
Як збирає ріка ручаї...
Боже ж мій!
Та не вжє ж бо ми мову свою
У Криму до кінця
розгубили,
Та не вжє ж ми забулися,
Хто ми і звідки й чий?!
Українці мої!

**ЗЕМЛЯКИ МОЇ КРИМСЬКІ!
ТА Ж ВИПРЯМІТЬ ПЛЕЧІ І СПИНИ!**

Пробудіться!
Не будьте байдужі:
Ваша доля таки ж бо
У ваших у дужих руках!
Хай же сповняється гордістю
Ваші застоїні душі,
Доки жар українства

Ще не потух, не зачах!
О, братове мої!
Не соромтесь мови своєї!
Не соромтесь пісень,
Що полонять увесь білий світ!
Не цурайтесь
неньки-Вкраїни,

Горніться серцем до неї,
Бо без неї зав'янем,
загинем,
Як гине у непогідь цвіт!
Земляки мої кримські!
Та ж випряміть плечі і спини!
З-поміж інших в Криму

Хай і ваші бринять голоси!
Ми ж бо з вами таки
Живемо на землі України!
Ми ж бо ще українці!
Українці на вічні часи!
Данило КОНОНЕНКО
м. Сімферополь, 1992 р.

**БУЛО КОЛИСЬ
В КРИМУ
НАШІМ...**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ
РАЙОННИЙ ЕТАП КРИМСЬКОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО КОНКУРСУ
ЛИСТ ШЕВЧЕНКОВІ

Роботу виконав: ПОПАЧ Володимир Юрійович, учень 11 класу Новогригорівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Нижньогірського району АР Крим
Науковий керівник: БОРИСЕНКО Людмила Олександрівна, учитель української мови та літератури Новогригорівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Нижньогірського району

Шановний
Тарасе Григоровичу!
Пише Вам людина, якій не байдуже майбутнє України. Мене звуть Володимир, я навчаюся в 11 класі Новогригорівської загальноосвітньої школи. Під час читання Ваших творів я неодноразово запитував себе: «Хто зміг би у наш час стати новим вождем українського народу?». Адже коли знедоленому безправному українському народові потрібен був великий муж, що мав би відвагу говорити за всіх, саме Ви взяли на себе що відповідальність. Ви пройшли через усі труднощі кріпацького життя, і кому як не вам знати про складне життя українців, більшість яких були рабами. Ви — поет, даний Богом, і національний пророк. Ви бачили те, чого не хотіли та й не могли бачити інші, і сміливо зверталися до свого народу, спираючись на авторитет Божого слова. Ви — патріот, народолюбчець і віруючий християнин, бо саме віра Христова підняла ідею збратання народів, вивірнюючи прирви між вільною люди-

ною і безправним рабом, проповідувала всесвітній мир, волю і любов. Завдяки Вам український народ встав з колін, утворилася незалежна країна з неповторною національною культурою. Через духовність Ви показали українцям правильний шлях. Поема «І мертвим, і живим, і ненародженим...» є яскравим доказом цього. Це послання написане для всіх часів і не обмежується географічно, у ньому порушена проблема добра і зла та їхньої одвічної боротьби. Ви як поет-пророк зверталися до своїх земляків:
Схаменіться! Будьте люди,
Бо лихо вам буде...
Цей заклик актуальний і в наш час. Я — патріот України, мені не байдуже все, що стосується життя українців. Мене турбують події, які відбуваються на Євромайдані. Дуже прикро, що українці перестали поважати одне одного. Вони, засліплені жагою до грошей і влади, чинять свавілля. Влада не може задовольнити потреби народу, який через це її критикує. Але ніхто з цих людей, опи-

нівшись на місці будь-кого з представників влади, не зміг би покращити ситуацію. На мою думку, це відбувається тому, що народ втратив ту саму духовність. Заради досягнення своєї мети українці нищать один одного, кожен хоче кращого життя лише для себе. У такій ситуації люди повинні згуртуватися, стати одним цілим задля процвітання України. А для цього, я вважаю, треба набутися духовності. Україні потрібен Шевченко!
У процесі свого становлення українська культура зазнавала чималих утисків. Я ж, насамперед, хочу звернути увагу на українську мову. Зокрема Ви, Тарасе Григоровичу, доклали значних зусиль для її збереження. І вони були не марними. Але що ми бачимо зараз: Україна розділилася на Захід, де шанують національну мову, і Схід, де її майже забули. Це неприпустимо, адже українська мова — національний скарб. Я вважаю, що потрібно змінювати ментальність українського народу, долучати його

до української культури, виховувати духовність. Ми повинні бути гідними нащадками українського народу.
Тарасе Григоровичу, для мене Ви є взірцем справжнього українського чоловіка, а слова «Україна», «українська мова», «український народ» і «Шевченко» — синонімами. Ваші слова повинні стати духовним гімном кожного українця:
Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Але хто зможе стати новим вождем українського народу?..

Володимир ПОПАЧ

КРИМСЬКА СВИТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудова колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несут автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літання з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14 e-mail: kr_svit@meta.ua http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15 e-mail: office@megapoligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олесь БІЛАШ 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65 Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679 E-mail: vidavnicтво@gmail.com
Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050)310-56-63

БАРАК ОБАМА: ВВАЖАТИ КРИМ РОСІЙСЬКИМ – РАНО...

Президент США Барак Обама на саміті з ядерної безпеки в Гаазі заявив, що входження Криму до складу Росії не є вирішеною справою. За словами президента, Крим у складі Федерації не визнають більшість представників світової спільноти, тому його приєднання до Росії не має законного характеру, передає Росбалт. Обама також підкреслив, що порівняння ситуації на півострові зі становищем у Косово «не має абсолютно ніякого сенсу».

Глава Білого дому зазначив, що Росія не є «першою загрозою національній безпеці США». «Мене, як і раніше, набагато більше турбує перспектива того, що ядерна зброя вибухне на Манхеттені», — сказав він журналістам за підсумками саміту. Раніше, говорячи про Україну, Обама сказав, що будуть докладені всі зусилля для допомоги українській економіці і для проведення виборів. «Ми не будемо вести війну з Росією», — зауважив Обама.

— Але це не означає, що Росія не буде ізолювана. Росія сьогодні набагато більш ізолювана, ніж п'ять років тому під час війни з Грузією. На думку американського президента, «Росія — регіональна сила, яка загрожує деяким своїм сусідам. Але це не прояв сили, а прояв слабкості».

ЗА ТАКІ ЗАЯВИ ОБАМІ В РОСІЇ МОЖУТЬ ДАТИ 5 РОКІВ В'ЯЗНИЦІ

Із травня цього року в Росії почне діяти доповнення до Кримінального кодексу, яке передбачає навіть аж до п'яти років за ґратами за розмови про від'єднання від РФ будь-яких територій. Враховуючи, що підписано указ про приєднання Криму, розмови про анексію півострова також підпадуть під дію цього закону для росіянина. Одним із правових наслідків визнання півострова частиною Росії стане кримінальна відповідальність для тих, хто буде публічно говорити про необхідність повернути автономію до складу України, пише ТСН з посиланням на РБК. Зокрема, у статті 280.1 «Публічні заклики до здійснення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації» із 9 травня набере чинності доповнення про покарання за заклики до екстремізму і свід-

чить, що подібні заклики караються або штрафом до 300 тис. рублів чи розміром з дворічний дохід, або обов'язковими роботами на строк до 300 годин, або позбавленням волі на строк до трьох років. Якщо ж ті заклики будуть у ЗМІ або Інтернеті — обов'язковими роботами на строк до 480 годин чи позбавленням волі на строк до п'яти років. Законопроект був прийнятий торік у грудні. Його ініціювали голова Компартії РФ Геннадій Зюганов та його однопартійці. Трактуючи цю статтю Кримінального кодексу залежатиме від розсуду правоохоронних органів, говорить доктор юридичних наук, професор кафедри конституційного та муніципального права російського Національного дослідного університету «Вища школа економіки» Олена Лук'янова. «Якщо треба буде з кимось розправитися, проблем з трактуванням не виникне», — вважає вона.

У КРИМУ ПОЧАЛИ СУДИТИ ЗА РОСІЙСЬКИМИ ЗАКОНАМИ

Суди на території Криму приймають до розгляду лише ті заяви, що базуються на нормах російського законодавства. Як передає «Центр журналістських розслідувань», про це повідомив голова Апеляційного суду Криму Валерій Чорнобук. «Суди республіки Крим працюють на підставі Конституції РФ, на підставі тих процесуальних законів, які вказані в законі про порядок прийняття в Російську Федерацію і утворення в її складі нового суб'єкта РФ», — сказав Чорнобук. За його словами, провадження щодо справ, які були розпочаті згідно із законами України, доведуть до кінця,

але вже відповідно до норм російського судочинства. Чорнобук повідомив, що вже є рішення, ухвалені «ім'ям Російської Федерації». * * * В. о. голови фракції «Батьківщина» Сергій Соболев зазначив, що дві третини кримських суддів уже подали заяви про переведення на континентальну Україну, також це стосується більшості працівників Генеральної прокуратури і всіх прокурорів, які працюють у Криму. Як передає кореспондент УНІАН, про це він сказав під час брифінгу, відповідаючи на запитання журналістів щодо того, що кримські суди вже почали розглядати справи за російським зако-

нодавством, і чи не є у зв'язку з цим дії кримських суддів, які склали присягу Україні, державною зрадою, і чи притягують їх до відповідальності. «Відповідний закон ще не ухвалений. Проїшла підготовча перша група по закону, який визначає статус і права людини на тимчасово окупованих територіях», — сказав Соболев. Він також зауважив, що указами президента РФ Володимира Путіна «фактично визначено, що всі ключові державні посади в Криму обійматимуть виключно громадяни Російської Федерації, більше того, яких будуть завозити на територію Криму».

НЕ ВІД ХОРОШОГО ЖИТТЯ...

Міністр соціальної політики Людмила Денисова повідомила, що станом на 24 березня цього року на материкову частину України вже переселилися 3 тисячі 608 мешканців Криму. Про це вона заявила під час виступу з трибуни Верховної Ради, передає кореспондент Укрінформу. «Найбільше люди переселяються до Львова — більше тисячі двохсот, та до Івано-Франківська — орієнтовно 1 тисяча», — сказала міністр. Л. Денисова повідомила, що Мінсоцполітики забезпечило виплати переселенцям. * * * Понад 6,5 тис. військовослужбовців та членів їхніх родин бажать евакуюватися із Криму. Як передає кореспондент УНІАН, про це колишній в. о. міністра оборони України Ігор Тенюх повідомив під час виступу у Верховній Раді. За словами І. Тенюха, всього в Криму та Севастополі станом на початок російської військової агресії перебувало 18 тис. 800 укра-

їнських військовослужбовців, з них представників Військово-Морських сил — 11 тис. 900, Повітряних сил — 2900. «Понад 6,5 тис. військовослужбовців та членів їхніх сімей (військовослужбовців — 4 тис. 300, членів сімей — 2 тис. 200) бажать продовжити службу у Збройних Силах України і бути евакуйованими з Автономної Республіки Крим», — сказав в. о. міністра оборони. * * * Верховна Рада підтримала постанову про призначення генерал-полковника Михайла Ковалю на посаду в. о. міністра оборони України. Як передає кореспондент УНІАН, за це рішення проголосували 251 народний депутат із 314 зареєстрованих у сесійній залі. Перед цим ВР відправила Ігоря Тенюха у відставку з посади в. о. міністра оборони. Кандидатуру Ковалю вніс до парламенту в. о. Президента України, Голова Верховної Ради Олександр Турчинов.

У «ПРИВАТБАНКУ» — «КРИМСЬКІ КАНІКУЛИ», У НАШИХ ЗАРПЛАТ — ТЕЖ...

«ПриватБанк» у Криму продовжує працювати в режимі «банківських канікул», не обслуговуючи рахунки своїх корпоративних і приватних клієнтів через відсутність легітимної законодавчої бази. Про це повідомляє прес-служба «ПриватБанку». «На сьогодні банк не має законних підстав для проведення операцій з рахунками і картами клієнтів, конвертації рахунків і розрахунків у рублях. Крім того, на півострові не працює система міжбанківських і казначейських платежів, через що нормаль-

но працює банківська система Криму треба в найкоротші терміни вирішити ключові питання підтвердження прав власності на майно, яке виступає заставою за банківськими кредитами; питання фінансового обліку банків і оподаткування. «Ми сподіваємося, що після розгляду парламентами спеціальних законів про діяльність банків на території Криму, регулятори як з укра-

їнського, так і з російського боку зможуть розробити чітку і зрозумілу процедуру роботи банків, яка насамперед захищатиме інтереси клієнтів», — йдеться в повідомленні фінстанови. На півострові діє 2 філії і 337 відділень «ПриватБанку», 483 банкомати, а також 773 термінали самообслуговування. Банк обслуговує в Криму понад 790 тисяч приватних клієнтів і 12 тисяч корпоративних клієнтів, у Кримській філії банку працює понад 1 300 співробітників. Більше інформації — за номером 37-00 (для мобільних телефонів — безкоштовно)

УСІ КРИМЧАНИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ

Україна визнаватиме своїми громадянами кримчан, які отримують російські паспорти. Про це в інтерв'ю Радіо «Свобода» заявив міністр Кабінету Міністрів України Остап Семерак. «Громадяни України, які під примусом будуть змушені отримати російські паспорти, — лишаються громадянами України. Певним чином це суперечить законодавству України, оскільки наша держава не визнає подвійного громадянства, але у цій частині, частині загарбання території України і примусового надання цим людям, громадянам України, паспортів сусідньої держави, нами це визнається», — зазначає О. Семерак. Нагадаємо, що минулого тижня у Москві президент Росії Володимир Путін підписав із фактичними керівниками Криму угоду про вступ Криму й Севастополя до складу Росії за результатами незаконно проведеного там референдуму. На його прохання парламент Росії затвердив що анексію частини території України. Москва стверджує, ніби її вторгнення до України і анексія Криму «відповідають міжнародному праву». Тим часом, практично уся світова спільнота наголошує, що дії Москви грубо порушують самі засади міжнародного права.

У ПСЕВДОРЕФЕРЕНДУМІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ ЛИШЕ ТРЕТИНА КРИМЧАН

За даними, оприлюдненими одним із лідерів кримськотатарського народу, депутатом українського парламенту Мустафою Джемільєвим, насправді в так званому референдумі взяли участь усього 34,2% кримчан. Сказав Джемільєвим в ефірі Українського радіо цитує офіційний сайт Меджлісу кримськотатарського народу. «Меджліс має в своєму розпорядженні дані, які направляли у ФСБ Росії, де потрібно знати точну картину, а не ту пропагандистську, яку вони поширюють. А в день голосування о 12.00 поширювалася інформація, що ніби вже 60% проголосували. До того ж не було прив'язки до місця, можна було проголосувати в одному селищі, а потім перейти в інше», — сказав Мустафа Джемільєв. Нагадаємо, що кримська самопроголошена влада заявила про яку кримчан 16 березня в 83,1%, ця цифра була підхоплена і Кремлем.

КРИМЧАНАМИ МАНІПУЛЮЮТЬ ЩОДО АВТОМАТИЧНОГО НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА РОСІЇ

«Законодавство України й Росії не передбачає отримання громадянства автоматично. У будь-якому випадку треба виявити бажання його набуття й написати заяву. Якщо цього нема, то все решта — політичні маніпуляції». Про це заявляє правозахисниця Олександра Дворецька. За словами О. Дворецької, наявність чи відсутність паспорта не рівноцінна наявності громадянства: «Якщо у вас відібрали й порвали паспорт громадянина України, це не означає, що ви перестали ним бути. Паспорт можна відновити, із його фізичною втратою громадянство не втрачається. І навпаки: коли вам насильно дали паспорт Росії чи надіслали його до поштової скриньки, ви не стаєте автоматично громадянином Росії. Це — відверта маніпуляція». «Моя порада — не пишіть заяв. Якщо хочете залишити українське громадянство, не піддавайтеся на залякування з російського боку. Ніяк письмово не спілкуйтеся із окупаційною владою», — радить Віссаріон Асеев, який збирав свідчення про порушення під час нелегітимного референдуму в Криму. «У цій ситуації найбільше лякає маніпуляція власністю, коли люди, які намагалися зберегти свою власність, змушені будуть «добровільно» приймати російське громадянство. Але питання в тому, що якщо Росія окупувала Крим, то вона буде відповідати за дану територію в Європейському суді й виплачувати компенсації. Це буде пізніше, згодом, але не варто вважати, що вони прийдуть, заберуть і нічого їм за це не буде. Я думаю, що буде!», — наголошує Олександра Дворецька.

УКРАЇНСЬКІ ДОКУМЕНТИ, ВИДАНІ ЖИТЕЛЯМ КРИМУ, ДІЙСНІ

Документи, видані українською владою жителям Криму і Севастополя, продовжать свою дію після прийняття республіки до складу РФ або до дат, зазначених у них. Відповідне положення міститься у федеральному конституційному законі «Про прийняття до РФ Республіки Крим та утворення у складі РФ нових суб'єктів», опублікованому на офіційному Інтернет-порталі правової інформації. Зокрема, згідно з документом, йдеться про документи, що підтверджують громадянський стан, освіту, право власності, право користування, право на отримання пенсій, допомог, компенсацій та інших соціальних виплат, на отримання медичної допомоги, а також дозвільні документи, за винятком ліцензій на здійснення діяльності некредитних фінансових організацій. Такі документи діятимуть без обмеження терміну їхньої дії та будь-якого підтвердження з боку держорганів РФ, Республіки Крим або Севастополя, якщо терміни не зазначені в них, передає Інтерфакс-Україна.

І ЧУЖОГО НАБУВАЙТЕ, Й СВОГО НЕ ЦУРАЙТЕСЬ!

Кримським татарам, які живуть в окупованому Криму, радять не відмовлятися від російських паспортів, але залишити у себе й українські. Про це, як повідомляє Радіо «Свобода», йшлося під час зустрічі голови Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова з представниками громадських організацій у Сімферополі. «Ми кажемо людям: така реальність... Ви не обираєте цю реальність, а живете в ній. Через деякий час Російська Федерація наділятиме вас паспортами, але українська держава, оскільки ви не виходили з громадянства, вважатиме вас своїми громадянами», — сказав Р. Чубаров. Україна офіційно не визнає подвійного громадянства. Водночас на практиці отримання громадянства іншої держави не означає автоматичного припинення громадянства України.

Міняю 1-к. квартиру з усіма зручностями у Сімферополі на квартиру у Каневі, Корсуні, Черкасах, Києві. Тел. (098) 545-36-90.

Анатолій КОВАЛЬСЬКИЙ:

«ЦЕ БУВ ЖАХ, ЦЕ СПРАВЖНІ ЗВІРІ...»

Після ультиматуму, поставленого офіційним Києвом, минуло тижня сепаратистська влада Криму звільнила вісьмох раніше викрадених людей. Серед звільнених — командувач ВМС України контр-адмірал Сергій Гайдук, Олексій Грищенко, Юрій Шевченко, Сергій Супрун, Михайло Давиденко, Максим Тривиденко, Андрій Щекун та Анатолій Ковальський. Коли записував телефоном це інтерв'ю з одним із активістів української громади автономії Анатолієм Ковальським, захопленим разом з головою Всеукраїнської Української Ради Андрієм Щекунем 9 березня «самообороною Аксьонова», той уже перебував у Херсоні. Каже, відвезли кількох колишніх заручників до лікарні, встигли помитися, поглотитися і подати заяви про злочин проти них до правоохоронних органів та почати процедуру відновлення документів. Паспорти, права, інші документи у них відібрали нападники, як і телефони, ноутбуки та автомобіль Ковальського.

— Анатолію Йосиповичу, як себе почуває після більш як 10-денного полону?

— Себе я більш-менш почуваю нормально. Одне лиш — душевне, психологічне подавлення. Все це було пережити важкувато. Мене не били, як людину у віці більш-менш жалілі. А Андрія Щекуну тричі жорстоко допитували. Втретє просто заклеїли рота, зв'язали руки, ноги, катували. А потім зняли мотузки і почали допитувати. Це було жахливо, нелюди одночасно...

— Де вас тримали, Ви знаєте?

— Тримали в обласному військкоматі, в підземеллі, де сауна. Води не було абсолютно, умови однозначно скотські. Сидіти було ніде, лежали прямо на підлозі, пилюка, бруд. Я навіть не думав, що так можна ставитися в наш час до людей. Ми ж не якісь злочинці.

— Як саме відбулося ваше затримання?

— Ми з Андрієм (Щекунем) пішли зустрічати поїзд з Києва з прапорами, які передали для святкування ювілею Тараса Шевченка. «Самооборона» виставила очеплення на вокзалі. Вони схопили нас із прапорами, відвели до міліції — у

лінійний відділок на залізничному вокзалі. І показово, що міліціонери стояли, ніби нічого й не сталося. Ті нам руки викручують, б'ють, кидають на землю, а міліціонерам байдуже.

— Куди вас потім відвезли?

— Нам зав'язали очі і вже потім ми дізналися, що відвезли нас до республіканського військкомату. Слово за слово, хтось із охоронців проговорився, що це військкомат. Всі 10 днів ми сиділи із зв'язаними очима.

— Вони казали, чому ви там?

— Нічого не казали. Й ніякого статусу нам не дали — ні військовополонених, ні якихось злочинців. Взагалі, жодного слова за що нас затримали. Зате наслухалися багато ганебних, образливих слів, причому не лише в наш бік, але й на адресу дружин, дітей. Особливо Андрієвим рідним діставалося... Я був шокований. Це, що, нам пропонують жити в такому суспільстві? Це нам таке звільнення принесли? Це просто жах, це справжні звірі...

— Вони казали, хто вони такі?

— Вони представлялися «самообороною», потім приходив «Беркут». «Беркутівці» не приховували,

хто вони, грозилися розправою за те, що ми, мовляв, були на Майдані, стріляли в них. І були, як ми зорієнтувалися за мовою та діями, російські «фахівці».

— Що вони хотіли від вас, що випитували?

— По-перше, вони казали, що виловлюють тих, хто нібито хотів вчинити теракти перед референдумом. Потім у них, таке враження, була одна інформація, що людей на майдані хтось пропачує, що вони стоять за гроші. Тож вишукували, випитували,

хто це все фінансує. І ще виловлювали всіх приїжджих. Андрій Щекун як публічна особа більш відомий. То вони вибивали з нього всю інформацію — де, куди, що, кому телефонував, хто організував тощо. Дякувати Богу, що витримали і лишилися живі. Щодня був страх втратити життя — погрожували розстріляти, брязкали автоматами. Це було жахливо, настільки важко було морально це перенести... Це все тепер здається нереальним...

Після полону

Андрій ЩЕКУН: «ЦЕ БУЛО ВАЖКО ПЕРЕЖИТИ...»

Серед вісьмох звільнених минулого тижня заручників був і голова Всеукраїнської Української Ради, координатор кримського Євромайдану Андрій Щекун. Він зник ще зранку 9 березня. Разом з головою Півдальної ради Української школи-гімназії в Сімферополі Анатолієм Ковальським українського активіста викрали на сімферопольському залізничному вокзалі представники «самооборони Аксьонова». Коли телефонував Андрію Щекуну, він ще перебував у херсонській лікарні, але вже збирався до Києва, де його чекає дружина. Питаю, як самопочуття?

— Трохи є слабкість. Щойно зробили операцію, витягли з руки дві кулі — «самооборонці» стріляли у мене з «травмата». Радий, що в Україні, що вже вільний, тримаюся. Тільки прикро за Крим, що його так здали.

— Вже розмовляв з рідними?

— Так, як тільки опинилися на Чонгарі одразу зателефонував дружині. Людмила відвезла трьох наших дітей на Львівщину і зараз

чекає мене в Києві.

— Андрію, знаю, що важко було...

— Пережив жахливі часи, такого, не дай Боже, комусь пережити. Били, катували, електрику підключали, лупили по спині. Випитували, чи пов'язаний з «Правим сектором», хто фінансує, хто керує... В принципі все витримає, сили волі вистачило. Крім того, знушалися деякі охоронці, стріляли у руки і ноги з пневматичної зброї. Не давали їсти, інколи й пити. Було дуже, дуже важко. Але й були люди, яким ще гірше діставалося. Їх привозили майже щоночі, шоранку. Одному з хлопців вуха відрізали. А він взагалі ні до чого не причетний, хоч і прийняв його за «Правий сектор». Прострелили йому обидві ноги. З іншого хлопця ще більше знушалися, бо дізналися з фотографій в Інтернеті, що був у Києві, на Майдані. Я завдяки певному досвіду був обережний у відповідях, тримався якось морально, може, й тому не так постраждав, як ці хлопці.

— Хто були ці люди, що вас утримували?

— Там контингент був підібраний особливий, у них в головах справжня інформаційна війна, повна дурня. Були там різні люди: одні хрестики натільні зривали, інші їх купили і принесли нам, коли про це дізналися. А були так звані «специ», до яких нас виводили на допит. Це стовідсотково не кримчани, вони якось по-іншому і розмовляли, і діяли, видно було, професійно. Печінку обіцяли вирізати, інші подібні жахливі речі говорили. Схоже, що це були чеченці. А всі решта, охоронці — колишні військові, які відслужили в армії, на Чорноморському флоті. Схоже, це були кримчани, вони себе називали «армією Криму».

Олексій КОЗАКЕВИЧ
(Радіо «Свобода»)

КРИМЧАНАМ, ЯКІ ТИМЧАСОВО ПОКИНУЛИ ДІМ, ПОГРОЖУЮТЬ...

Мешканцям Криму, які у зв'язку з російською окупацією змушені були покинути свої домівки і переїхати до інших регіонів, почали надходити погрози. Про це 25 березня повідомив на зустрічі у Львівській ОДА регіональний представник Управління Верховного комісаріату ООН у справах біженців Олдріх Андрисек.

Він зазначив, що сьогодні очікується прибуття поїздом до Львова з Криму 30-50 чоловік. Також Олдріх Андрисек підкреслив, що на Львівщині дуже швидко була реакція на приїзд людей з Криму не лише з боку місцевої влади, а й з боку громадських організацій, що може бути прикладом для всієї України.

«Але це не біженці, це — внутрішньо переміщені особи з однієї частини країни в

іншу. Деяким з них погрожують, тому вони виїжджають з Криму. Інші не хочуть мати російський паспорт або зрозуміли, що їхня професія тепер там не матиме жодного значення, наприклад, юристи, які не зможуть швидко вивчити російське право. Ці люди шукають захисту, насамперед, від свого уряду», — говорить представник Управління Верховного комісаріату ООН.

Він зазначив, що деякі люди, які переїхали з Криму, говорять про те, що на їхніх будинках з'явилися якісь знаки. Інші отримують погрози через соціальні мережі та телефоном.

За словами Олдріха Андрисека, зараз перед державою полягає завдання забезпечити права переселенців, оскільки ці люди є громадянами України. Він зауважив, що у них є банківські карт-

ки, проте вони не можуть зняти з них гроші зі своїх рахунків.

«Прошу, щоб цих людей не називали біженцями, а українцями, які шукають притулок в іншій частині України, допоки не зможуть повернутися додому», — наголосив Олдріх Андрисек.

Крім того, представник Управління Верховного комісаріату ООН у справах біженців пояснив журналістам, що держава зараз повинна забезпечити, щоб діти ходили до школи, щоб було медичне обслуговування, щоб безперешкодно можна було отримувати пенсії, пільги.

«Це такі ж українці, які живуть в іншій частині країни. На центральному рівні треба розробити таке законодавство, яке спростить реєстраційну систему. Вони також повинні отримати гарантії від держави, що їхнє майно, яке лишилося у Криму, належатиме їм і надалі», — підсумував Олдріх Андрисек.

УКРАЇНА ТИЦЬНУЛА МОСКВУ НОСОМ У РОСІЙСЬКИЙ НЕОНАЦИЗМ

МЗС України у своєму зверненні до Росії просить перестати поширювати брехливу інформацію в ЗМІ про нібито українських фашистів і зайнятися боротьбою з ксенофобією та расизмом у самій Росії.

Як передає НБН, в українському відомстві зазначили, що «замість витрачання зусиль і коштів своїх громадян на втручання у внутрішні справи України і мізерну пропаганду, яка є звичайним самообманом, спроб нівелювати демократичні досягнення українського народу і виправдати грубу окупацію Автономної Республіки Крим», офіційній Москві варто звернути увагу на зростання проявів фашизму, ксенофобії, правопорушень за етнічною ознакою в Російській Федерації.

У МЗС також озвучили статистику про злочини на міжетнічному та міжрасовому ґрунті в Росії за 2013 рік. «4 жовтня 2013 року в День народної єдності в Москві і 100 містах Росії традиційні «Російські марші» супроводжувалися використанням свастики, символи дивізії СС. Від рук расистів і неонацистів у Росії, за даними інформаційно-аналітичного центру «СОВА», в 2013 році загинув 21 чоловік і було поранено 178 осіб, 9 осіб отримали серйозні погрози вбивством», — йдеться в повідомленні.

«На початку 2014 року від ксенофобського насильства постраждало 14 осіб у 6 регіонах країни, 6 з яких загинули... На пам'ятниках радянським воїнам і в публічних місцях все частіше з'являється фашистська свастика і відбуваються акти вандалізму... Також відзначається зростання кількості проявів антисемітизму», — зазначають українські дипломати.

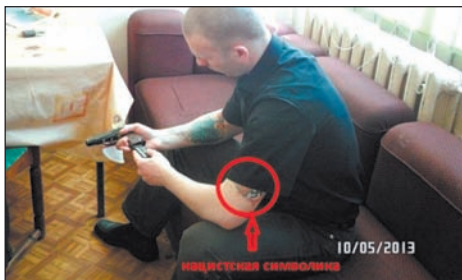
У Сімферополі після референдуму на будинках масово з'явилися ось такі написи...

«У НАС ЗНОВУ ВІДБИРАЮТЬ БАТЬКІВЩИНУ...»

У Криму є багато людей старшого віку, які пережили сталінську депортацію і так важко поверталися назад на свою батьківщину. Вони тільки-но стали на ноги, добудували свої оселі та налагодили побут. У кримськотатарського народу є стійке неприйняття Росії, і він відчуває, що у нього знову відбирають батьківщину. Про це під час політичного ток-шоу «Прямим текстом. Бліц» (телеканал ZIK) розповів гість Остапа Дроздова голова правління інституту громадянського суспільства у Криму Руستم Мамут оглу Аблятіф.

«Зараз кримським татарам погрожують. Віце-прем'єр їхнього так званого уряду заявив, що у нас будуть забирати землю, якщо ми не отримаємо російського громадянства. Якщо ми не отримаємо російський паспорт, то втрачимо усі права власності на нерухомість чи майно. Всі папери, на яких є тризуб, стають недійсними», — сказав Руستم Мамут оглу Аблятіф.

«Наша молодь уже на межі зриву, тому що терпіти наругу і постійні образи важко. Поки що уряду вдається стримати цих молодих людей, однак чи надовго? Насправді ми не так боїмося збройних сил Росії, як так званих кримських казаків та кримської самооборони. Вони боягузливі і надзвичайно підлі. Вони наче отримали сигнал, що у їхньому середовищі виникло невдоволення і з цими кримськими татарами потрібно якнайшвидше розібратися. Вони демонстративно ходять по наших поселеннях і вибирають собі наші будинки. Можливо, якби нашому населенню видали зброю, це б частково зупинило агресію Росії, тому що Путіну не потрібна друга Чечня. Та хочу сказати, що ми маємо радикально налаштованих молодих мусульман, які зараз воюють в Сирії, однак вони подумують повертатися додому і боронити свою вітчизну», — розповів Руستم Мамут оглу Аблятіф.

АКЦІЇ ПРОТЕСТУ НА СХОДІ КРАЇНИ ЗРЕЖИСУВАЛИ З-ЗА КОРДОНУ

Те, як проходять акції протесту на сході країни, показує їхній замовний характер. Про це заявив міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков в інтерв'ю журналу «Публічне люди». «Реально кордон закритий вже кілька днів. Закритий для «козачків» і «зелених чоловічків». Чутки про їхню, «русо-туристів», величезну кількість перебільшені. Так, їх багато, але правда ж полягає в тому, що у нас достатньо своїх покидьків, які за 500 гривень готові на що завгодно — хоч прапор Росії тягати, хоч Екваторіальну Гвінею. Реально, часто діють 100 підготовлених диверсантів із документами і устаткуванням, які в різний час просочуються в місто, у натовп із 2-3 тисяч маргінальних роззяв. Далі вони людей професійно заводять, не звертаючи уваги на міліцію, яка просто боїться чинити радикальні дії», — сказав Аваков.

ЦЕЙ «ЧУДОВИЙ» ЯДЕРНИЙ СВІТ НАСПРАВДІ ПУТІН БОЇТЬСЯ ЗАХОДУ...

Події, що нині відбуваються навколо України, стосуються не лише її, а всього світового порядку. Досвід України показує всім країнам, чи варто відмовлятися від ядерної зброї, якщо ти її вже маєш, чи від її створення. У Будапештському меморандумі 1994 року США, Велика Британія, Російська Федерація, а дещо пізніше Китай і Франція гарантували Україні в обмін на добровільну відмову від третього у світі за потугою ядерного арсеналу суверенітет і територіальну цілісність. Чи варті чогось гарантії великих держав? Життя найближчим часом покаже...

Якщо гарантії не виконуються і Україна втратить частину своєї території, то всі пакти, конвенції, договори у світовій громадській думці девальвуються. Залишиться тільки одна реальна запорука недоторканності національних кордонів: зброя масового знищення, власна ядерна та хімічна і бактеріологічна.

А це означає, що режим непоширення ядерної зброї та інших різновидів озброєння (наприклад, жодного регулювання цих процесів уже не буде. Навіть маленькі країни, що бояться сильніших сусідів, почнуть або лихоманково створювати ядерні заряди і ракетноносії, або намагатися їх десь придати. Тоді дрібний прикордонний конфлікт між периферійними державами зможе спровокувати загальнолюдську катастрофу. Прикий досвід України, що стала жертвою самороззброєння, виступатиме головним і неспростовним аргументом проти будь-яких умовлянь дотримуватися режиму непоширення. Можливість трагедії і катастроф за умов розповзання мілітарного атому світом різко зростає. Запанує абсолютна неконтрольованість перегонів ядерних озброєнь. Що тоді, після невиконання гарантій, наданих Україні, Захід зможе сказати Ірану, які претензії пред'явити Північній Кореї?

У світі існує приблизно 20 так званих порогових країн, себто таких, що стоять на порозі створення власної ядерної бомби. Що їм скаже Захід, проковтнувши наругу Росії над своїми гарантіями і анексією частини України? А поява зброї масового винищення в одних країн негайно стимулюватиме аналогічні зусилля їхніх переляканих сусідів. Іранська бомба змусить озброїтися Саудівську Аравію, Емірати Перської затоки, спонукатиме замислитися Туреччину і т.д.

ЩЕ МОЖНА ЗУПИНИТИ

Нинішні дії диктатора Росії Володимира Путіна типологічно дуже нагадують дії фюрера німецького народу в 1930-ті роки. Попередник Путіна випробував демократичних лідерів Європи, сподіваючись

на їхнє боятство і національний егоїзм. Коли в 1936 році тоді ще слабкий німецький вермахт всупереч умовам Версальського миру ввійшов у демілітаризовану Рейнську зону, Франція, що мала потужну армію, не зробила нічого, щоб покласти цьому край. Сам Гітлер потім визнавав, що якби Франція в 1936 році провела мобілізацію, то його уряду довелося б із ганьбою йти у відставку. Але тоді Захід діяв настільки ж нерішуче, як і нині з агресією Путіна. Нерішучість опонентів завжди заховає агресора, і Гітлер приєднав до Німеччини Австрію, потім «німецький Крим» — Судети і окупував Чехію.

І лише після нападу на Польщу (якій Британія і Франція дали гарантії) Захід прокинувся. Хоча деякі французькі газети й тоді писали: «Чи варто нам воювати за Данциг?».

Путін діє нахабно і виключно тому, що переконаний, що Захід страждає на комплекс боятства і Мюнхенської зради 1938 року. Що Захід ніколи не наважиться на жорсткі дії проти нього, ніколи не спробує його зупинити. Путін удає, що нічого не боїться, щоб залякати західний світ. Насправді він побоюється гострої західної реакції, але дуже сподівається, що її не буде. Все, що він робить, робиться ним у розрахунок, що Захід проковтне і змириться, як змирився з нападом на Грузію в 2008 році та окупацією Росією частини грузинських територій. Якби Путіна було покарано за агресію ще тоді, сьогодні він би не окупував Крим. Якщо його не зупинити сьогодні, він піде далі. Тоді Заходу все одно доведеться його зупинити, але то буде набагато важче. Гітлера зрештою зупинили, однак якою ціною...

ЯК ЦЕ РОБИТИ?

Дії США, Великої Британії і Франції повністю будуть виправдані тим, що вони є гарантами суверенітету і територіальної цілісності України за Будапештським меморандумом 1994 року. Якщо гарантії не будуть дотримані, то в очах світової спільноти ці великі держави стануть політичними та

ідеологічними банкрутами. Значить, їм нікуди відступати. Діяти вони можуть не обов'язково у форматі НАТО, але й на двосторонній чи тристоронній основі. Для початку варто було б узяти під охорону своїх військ українські атомні електростанції. Хіба Європі й світу треба ще декілька Чорнобиль, що можуть виникнути внаслідок бойових дій з боку Росії на українській території? Можна було б різко збільшити кількісно і посилити якісно військово-морську армаду Заходу в акваторії Чорного моря. Вже не кажучи про те, що якщо Росії можна вдертися своїми військами на територію суверенної держави, то чому не можуть висадити свої військові контингенти в Криму країни, що гарантують безпеку України?

Потрібні також справжні економічні й політичні санкції, а не символічні, що тільки позначають невдоволення Заходу агресією Путіна. Санкції мають бути відчутними, тим більше, що Росія постійно (зокрема, проти України, Грузії, Молдови) порушує правила і норми СОТ. Колись наприкінці 30-х років минулого століття Радянський Союз виключили з Ліги Націй за агресію проти Фінляндії. Невже тоді світ був демократичнішим і принциповішим? Чому Російська Федерація досі є членом ОБСЄ і Ради Європи, водночас не пускаючи до окупованого Криму представників цих європейських організацій, залякуючи і викрадаючи їх?

Захід має потужний і різноманітний арсенал засобів впливу, треба тільки ним сміливо і послідовно користуватися, не забуваючи, що небажання багатьох французів «воювати за Данциг» у 1939 році закінчилось для них 1940-м роком і солдатами вермахту на Ейфелівій вежі...

Ігор ЛОСЄВ,
кандидат філософських наук, доцент
кафедри культурології НаУКМА

Іосип Гофман

ОСТАННІЙ СВИДОК НЮРНБЕРЗЬКОГО ПРОЦЕСУ ПОЯСНИВ, ЧОМУ СЛІД НЕГАЙНО ЗУПИНИТИ ПУТІНА

Зупинити Росію, поки не пізно — із таким закликом до глав держав колишньої антигітлерівської коаліції звернувся 87-річний полтавець Іосип Гофман, останній свідок Нюрнберзького процесу, на якому засудили головних фашистів та зачинателів Другої світової війни. Про це він розповів журналістам ТСН, повідомляє ТСН.ua.

Полковник у відставці та колишній охоронець головного обвинувачувача від СРСР під час трибуналу вважає, що нинішні дії Росії можуть призвести до Третьої світової війни. І тоді вже шукати винних та судити буде нікого та нікому.

Нині Іосип Гофман — єдиний свідок із тих, хто перебував безпосередньо у залі під час Міжнародного трибуналу над винуватцями в злочинах проти людства.

Іосип Давидович каже, що все життя був певен, таких пережи-

вань, як у Нюрнберзі, у його житті вже не буде. Проте в останні тижні почувається ще більш занепокоєним. «Мені навіть у страшному сні не могло приснитися, що коли-небудь брати-слов'яни будуть захоплювати один в іншого території, зокрема Крим», — говорить Гофман.

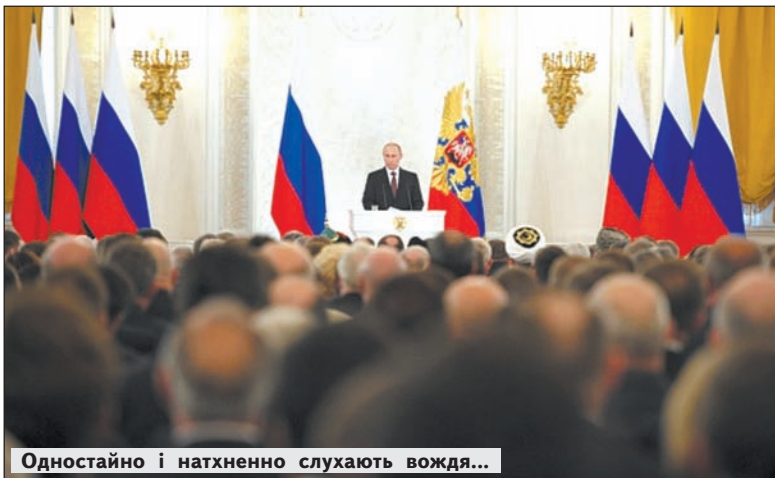
Понад усе його збентежила остання промова президента Росії в Держдумі та реакція на неї депутатів. Щось подібне, каже, він уже бачив.

«Ось так парадні проводив Гітлер. Я дивився, як аплодували депутати Держдуми... Навіщо? Навіщо аплодувати? Це тільки зомбовані люди, які втратили відчуття відповідальності, немислячі могли ось так радіти», — каже Гофман.

Одразу після промови Путіна Іосип Гофман написав послання до глав держав колишньої антигітлерівської коаліції, а нині — гарантів територіальної цілісності України. І нагадав, до чого вже призводила всездозволеність правителів, що вирішували долі цілих країн та народів.

«Карибські події — коли наші воїни ракети на Кубу й наші уже підходили до Америки і Кеннеді поставив ультиматум. І вистачило розуму в Хрущова повернути ці кораблі й домовитися. Мені хочеться, аби вистачило відповідальності та розуму і в президента Росії», — говорить свідок Нюрнберзького процесу.

А ще Гофман певен — нового Нюрнберзького процесу не буде. «Якщо буде Третя світова війна — то вона закінчиться так, що нікого не буде і нікому буде судити».

Одноставно і натхненно слухають вождя...

«И МОЛИТЬСЯ. И ВЕРИТЬ. И ЛЮБИТЬ...»

Борис Чичибабин жил в Харькове. Это его письмо было напечатано еще в 1991 году в «Советской культуре» — я нашла только отрывок. Он писал украинцам и русским, за всех заступался, даже за крымских татар. У меня к вам просьба — напечатайте его. И еще вы в газете печатаете стихи, я шлю один стих Чичибабина, за что его когда-то советская власть репрессировала. Может, найдете его книгу и будете печатать стихи? Сейчас у нас очень много зла. Надо печатать добрые и умные стихи...

Я работала уборщицей в институте еще при коммунистах. Они завидовали нам, что у нас много земли. Люблю и болею за Украину.

С уважением, Валентина Антоновна ИВАНОВА,
русская, 76 лет, г. Алушта

Борис ЧИЧИБАБИН

...Я в своей жизни встречал в русских людях столько национальной гордыни, кстасти, невежественной, глупой, дикой, столько жестокости, нетерпимости, бездуховности, бессовестности... Для меня самый прекрасный, идеальный русский человек, из русских русский — наш Пушкин. Но, во-первых, не такой уж он и русский, как известно, а во-вторых, так ли уж он характерен, «нормативен» для России с ее «особенной статью»? Сергей Радонежский и Иван Грозный, Серафим Саровский и Стенька Разин, протопоп Аввакум и Чаадаев, Петр Первый и Лев Толстой — ужели же они не русские, а что же между ними общего?

Что-то же есть, да словами не скажешь, — вот вам и национальный характер.

Политико-экономические преобразования в нашей стране я, как и большинство

ее населения, встретил с надеждой, радостью и восторгом, тем более, что они коснулись и лично меня, и многих моих друзей и знакомых, возвращенных из лагеря.

Но, как вы знаете, все такие «преобразования» осуществляются не так, как они задумывались, как о них мечтались, как нам всем хотелось бы. Почему это так, об этом, наверное, все мое письмо. Мы и в этом потеряли Главное, потеряли смысл, ради которого все и было задумано. Со всеми отвоеванными правами и свободами мы так и не обрели единственной внутренней свободы и остались рабами, невежественными, темными, злыми. Вместо присущего свободным (и культурным) людям спасительного и плодотворного чувства собственной вины, покаяния, ответственности мы, как свойственно рабам, культивируем в себе мстительное и губительное чувство обиды, занимаемся поисками виноватых и находим их в ком угодно, только не в самих себе. А ведь это не большевики, не интеллигентны, а мы сами убивали друг друга в братоубийственной войне, рушили храмы, оуборывали, приветствовали, осуж-

дали, молчали, обезжизнивали землю, на которой живем. Уничтожали не то что реки, а целые моря, строили атомные станции, которые взрывались и обрекали на страшную смерть население трех республик, — кто ж еще, как не мы сами? И, как рабы, мы и сейчас ждем спасения, помощи, чуда от кого угодно — от правительства, от православной церкви, от политических лидеров, Бог знает, от кого, — только не от самих себя. А политические лидеры тоже ищут виноватых, создают партии, борются за власть, добиваются не правды, а правоты. А до народа, до женщин, стоящих в очередях, никакой партии, никаким вождям нет дела: чем хуже, тем лучше, лишь бы я оказался прав, лишь бы мой верх.

Что делать? За всех — не скажу, не сумею, а нам с вами — то, единственное, что нам назначено и что мы можем и обязаны делать и что во все времена делала русская интеллигенция: нести людям, народу культуру, свет, добро, освободить души от темноты, от зла, от рабства, любить и вызывать ответную любовь, бороться — только не силой, не враж-

дой, не ненавистью — с невежеством, нетерпимостью, ложью, политиканством, говорить о Главном, призывать к поискам истины и смысла. И молиться. И верить. И любить.

НА ВСЕ ВРЕМЕНА

Что-то мне с недавних пор на земле тоскуется, — выйду утречком во двор, поброжу по улицам, погляжу со всех дорог, как свобода дразнится. Я у мира скоморох, мать моя посадница. Жизнь наставшую не хай, нам любая гожа, но почто одним меха, а другим рогожа? Ох, империя — тюрьма, всех обид рассадница, пропадем задарма, мать моя посадница!

Может, где-то на луне знает Заратустра, почему по всей стране на прилавках пусто, ну а если что и есть, так цена кусается, — где ж она, благая весть, мать моя посадница? Наше дело — сторона? Ничего подобного. Бей тревогу, старина, у людей под окнами! Где обидели кого, это всех касается, — встанем все за одного, мать моя посадница!

ЛИСТ В НОМЕР

Ни к кому не рвусь в друзья до поры до времени, но, по-моему, нельзя зло все видеть в Ленине. Всякий брат мне, кто не кат, да и тот покается, — может, хватит баррикад, мать моя посадница?

У Небесного Отца славны все профессии: кто-то может без конца заседать на сессии. Не сужу их за тшету, если терпит задница, — наше время — на счету, мать моя посадница. Говорит земля сама — совесть и отрада, что без рук да без ума ни красы, ни лада. Божьи выси голубы ждут от мира празднества, чтоб не стало голытьбы, мать моя посадница.

А роптать на жизнь не след, — вовремя, не вовремя, коль явились мы на свет, так уж будем добрыми, потому что лишь добром белый свет спасается. Как полюбим — не умрем, мать моя посадница! Не впервой, не сторяча, сколь чертям ни тешиться, наше дело — выручать из беды отечество. Нам пахать еще, пахать и не завтра пятница, — все другое — чепуха, мать моя посадница!

Любомир ГУЗАР:

ПРАВИЛА СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ, ЯКІ МАЄМО РЕАЛІЗУВАТИ В НОВІЙ УКРАЇНІ

Позаду нас кілька місяців, сповнених трагічних подій. Позаду також період безправ'я та безладу, який ослабив нашу країну в усіх сферах суспільного життя. Продовжують тримати нас у напрузі події в Криму, і ми не цілком впевнені, як розвиватиметься ситуація в інших регіонах України.

Однак можемо говорити про початок суттєвих змін у житті нашого народу, — змін, які повинні привести до повної нормалізації суспільного життя. Дехто вважає, що позитивні перетворення настануть тільки тоді, коли все заспокоїться. Безумовно, можна чекати, але, на думку автора цих рядків, це означало б згаяти час.

Що треба робити, щоб нормалізація суспільного життя тривала не цілі покоління, а відбулася за кілька років? Прикладом у цьому процесі може слугувати наша сусідня держава — Польща.

Попри те, що багато її політиків вважало, начебто повноцінний вступ Польщі до Європейського співтовариства буде можливим щонайменше через повне покоління, зміна настала менше як за десятиріччя. А відбулося це завдяки широму бажанню та інтенсивній діяльності народу.

Хотів би виділити три елементи в процесі налагодження суспільного життя. Звісно, ними трансформаційний процес не обмежується, але, на мою думку, вони дуже важливі, оскільки залежать від нас. Отже, що нам потрібно?

По-перше, нам потрібні керівники всіх рівнів, підібрані за критеріями програми, яку популярно окреслюють як «програма трьох П». Розшифруємі зміст такої назви: особа, вибрана чи призначена на керівну посаду, повинна відзначитися високим професіоналізмом, порядністю та ширим патріотизмом. Ці вимоги настільки зрозумілі, що не потребують пояснень.

Треба звернути увагу тільки на одну річ.

Діяльність керівників має полягати не в пошуку тимчасових розв'язків, а радше в установленні довготермінових, солідно продуманих, належно опрацьованих програм. Суспільство потребує чітких концепцій щодо того, як повинна розвиватися кожна ділянка суспільного життя.

По-друге, кожен громадянин, після того, як керівні державні органи добре попрацюють і точно визначать його завдання, мусить самостійно виконувати свою роботу, особливо коли йдеться про служіння співгромадянам.

Такий спосіб праці повинен забезпечити працівникові належну заробітну платню, а також все, що людина має зробити для тих, кому служити. Це дуже важливо, бо саме сумлінне виконання обов'язків кожним громадянином творить ту гармонію, що робить всю державу комфортною для життя.

По-третє, слід контролювати виконання громадянами своїх обов'язків (ми, люди, є немічними створіннями, які звикли легко жити своїми завданнями), щоб перевірити стан працівника, його знання всіх правил дорученої йому роботи та послідовної, якісної її реалізації.

Контроль повинні здійснювати люди, які розуміють завдання, важливість точного його виконання і які переконані, що інспектувати також треба сумлінно, по-людяно-

му та абсолютно чесно.

Хтось із читачів може поставити собі запитання: чому церковний муж дає поради щодо вирішення соціальних питань, чому влязть у ту сферу, яка не повинна його обходити?

Заздалегідь відповім: священнослужіння і суспільне життя тісно між собою пов'язані. У період Великого посту ми часто промовляємо молитву святого Єфрема, яка починається такими словами: «Господи і Владико життя моє! Духа лінивства, недбайливості, властолюбства та пустослів'я віджени від мене...».

Правила здорової, творчої, корисної для спільноти діяльності співзвучні із заповідями, які милостивий Господь і Творець дав віруючим людям ще давним-давно, у старозавітні часи, а Ісус Христос повторив і потвердив їх у Новому завіті. Отже, правила нормального суспільного життя походять від Господа Бога. І ми, люди, якщо щиро бажаємо жити в розвинутій державі, повинні цих правил послідовно дотримуватися.

Святослав ВАКАРЧУК:

10 ПРИНЦИПІВ, ЯКИХ МАЄ ДОТРИМУВАТИСЯ УКРАЇНЬСЬКА ВЛАДА

Звертаюся до «Нової» влади! Сьогодні в Україну прийшли непрості часи. Це і загроза втрати частини території, і неспокійна ситуація в регіонах, і економічні виклики, і багато іншого. В цій ситуації ви не маєте права на помилки.

Ні, я маю на увазі не помилки в процесі роботи, які були, є і будуть в кожного, хто працює. Я кажу про стратегічні помилки, які можуть призвести не лише до втрати вами цієї влади, але й до втрати нами — цілісної і стабільної країни. Не йдіть шляхом своїх попередників.

Ось 10 принципів, за якими ви маєте діяти:

1. Не призначати на посади за філософією «свій-чужий». Всі призначення мають відбуватися за принципом «трех П»: Патріотизм, Порядність, Професіоналізм.

2. Уважно слухати і чути всі без винятку регіони України. На Сході і Заході. І перш за все — голос простих людей.

3. Закон — один для всіх. Не влаштовуйте «полювання на в'язь». І не вигорджуйте своїх. Ніщо так не відлякує, як подвійні стандарти.

4. Забудьте про партійні принципи і квоти. Це згубна і неефективна практика. Вона робить владу вузькоколобою.

5. Чесно, чітко і прозоро розповідайте людям про всі свої кроки та обгрунтуйте їх. Будь-яка непопулярна реформа може бути прийнята позитивно, якщо люди будуть знати як, чому і навіщо вона робиться.

6. Починайте економити кошти з себе. І тільки з себе. Чиновникам на Мерседесах не вірити ніхто.

7. Інформаційна безпека має стати пріоритетом. Свобода слова — недоторканна. Але тільки до моменту, поки вона не загрожує свободі власного народу.

8. Використовуйте по максимуму сильні сторони держави. Геополітичні, економічні, політичні, будь-які. Дійте злагоджено. Бийте в одну точку.

9. Будь-який економічний успіх має відразу ж позначатися на якості збройних сил. Сильна армія — запорука миру і цілісності держави.

10. Подавайте руку політичним опонентам, якщо це працює на успіх держави. Сьогодні немає опозиції і влади. Сьогодні є ті, хто за сильну Україну, і ті, хто проти неї.

Ми різні, але ми разом — ось наша національна ідея.

«ЗОЛОТИЙ» БУВ МІНІСТР...

Під час обшуків у приміщеннях колишнього міністра енергетики і вугільної промисловості Едуарда Ставицького співробітниками правоохоронних органів було вилучено 42 кілограми золота та коштовностей, а також мільйони доларів готівкою. Як передає кореспондент УНІАН, про це на брифінгу в Києві повідомив в. о. генерального прокурора України Олег Махницький.

Він зауважив, що вилучені коштовності та гроші були упаковані та готові до перевезення за межі України. Зокрема, було затримано бухгалтера, яка обліковувала дорожочинні речі та записувала їх у відповідну декларацію, яку можна було потім пред'явити офіційним органам під час перетину кордону.

У свою чергу, перший заступник в. о. генпрокурора Олексій Баганець припустив, що подібне перевезення речей, напевне, не перше.

Також журналістам було продемонстровано вилучені під час обшуків злитки золота, коштовності та гроші. Махницький пояснив, що обшуки у Ставицького та в офісах,

які пов'язані з ним, треба було проводити одночасно, щоб унеможливити якісь приховування документів. Представники генпрокуратури зазначили, що, на їхнє переконання, вилучені речові докази протиправної діяльності Ставицького — лише невеличка частка від того, що він міг би отримати під час перебування на посаді та займаючись незаконною діяльністю.

Водночас, відповідаючи на запитання журналістів, чи відомо, де зараз перебуває Ставицький, працівники Генпрокуратури ухилились від прямої відповіді, посплавшись на таємницю слідства.

Годинник, який колись належав екс-міністру палива та енергетики Едуарду Ставицькому, коштує 600 тисяч доларів. Про це на своїй сторінці у Facebook повідомив журналіст Сергій Лещенко.

Лещенко розповів, що побував у квартирі Ставицького. «Вражає — це м'яко сказано. 5 мільйонів доларів у 100-доларових купюрах, майже 50 кг

золота», — зазначив журналіст. Але окрему увагу привернули до себе, за його словами, годинники. «Іх десь два десятки. Серед іншого в Ставицького були зовсім ексклюзивні моделі — як «Гробель Форсі» ціною 600 тисяч доларів (на фото). Ви уявляєте рівень корупції, якщо лише один годинник з його колекції мав таку ціну?» — запитав С. Лещенко.

«ПРАВИЙ СЕКТОР» ЗАХОПИВ ДАЧУ МЕДВЕДЧУКА НА ЗАКАРПАТТІ

23 березня близько сотні бійців «Правого сектора» Закарпаття захопили дачу Віктора Медведчука, лідера громадського руху «Український вибір», кума президента Росії В. Путіна. Про це власкору ІА ЗІК повідомив Богдан Пилипів, представник «Правого сектора».

За його словами, на дачу до Медведчука, розташовану на Воловеччині, у Жденієво, прибули бійці з Ужгорода та Воловця. Охоронці (ВДСО), їх було близько 5-ти, трохи чинили опір, але потім відступили. Вже наступного дня на дачу до Медведчука могли потрапити всі бажані, — кажуть у «Правому секторі».

За словами Богдана Пилипіва, найбільше вразила картина галерея, де представлені роботи відомих закарпатських митців: Бокшя, Ерделі, Коцки та інших. «Зараз на нас дивиться бурштиновий Медведчук, — коментує Богдан Пилипів. — Є тут і живність: коні, корови, телята. Бачили козель. Лазні, сауни, джакузі, мільйон спальень. Золота та парчі не було вже

— вивезено давно усе». Автопарк у Жденієві доволі скромний, «Правий сектор» знайшов тільки один Майбах, техпаспорт оформлений на Суркіса.

Співробітники Головного управління боротьби з організованою злочинністю МВС України та Генеральної прокуратури України за підсумками обшуків вилучили великі суми готівки в екс-міністра аграрної політики та продовольства Миколи Присяжнюка і першого заступника голови Державної ветеринарної і фітосанітарної служби Вадима Симонова, повідомив глава МВС Арсен Аваков на своїй сторінці в Facebook.

«У М. Присяжнюка вилучено: \$286 тис. + 659 тис. грн., кілька наручних годинників високої вартості відомих світових брендів. У В. Симонова вилучено: \$1 млн. 717 тис. + 1 млн. 250 тис. грн., — написав міністр.

Він уточнив, що обшуки і низку слідчих дій було проведено у рамках кримінального розслідування розкрадання бюджетних коштів у Мінагропроді.

Вантажівки, заповнені вкраденими попередньою владою грошима, досі шукають на території нашої держави. Про це в ефірі програми «Свобода слова» на телеканалі ICTV повідомив міністр регіонального розвитку Володимир Гройсман.

«Ми не знаємо, де вони. Це колосальні кошти, награвовані корупціонерами. Ці кошти вимили з бюджету», — сказав В. Гройсман.

Нагадаємо, 20 березня Генеральна прокуратура України оголосила підозру голові наглядової ради компанії ВЕТЕК Сергію Курченку у спільному з іншими особами розкраданні майна державного підприємства ВАТ «Укргазвидобування».

«Зазначені особи шляхом вчинення протиправних господарських операцій купівлі-продажу скрапленого газу завдали шкоди інтересам держави в особливо великих розмірах на загаль-

ну суму більше 1 млрд. грн. Підозрюваний оголошений у розшук, його місцезнаходження встановлюється», — зазначили у відомстві.

Українська журналістка Тетяна Чорновол та віце-президент Євразійського єврейського конгресу Євген Червоненко влаштували під час телемарафону ТСН сварку.

Обидві сторони не могли порозумітися з приводу ситуації щодо гелікоптера, який належить Червоненкові, і на якому, на думку Чорновол, з країни тікали Янукович, Пшонка і Кє, — повідомляє УНІАН.

Під час ефіру Чорновол виступила з обвинуваченням у корупції, хабарництві та інших бандитських схемах проти Червоненка, який намагався сказати щось на свій захист. Після цього почалась словесна перепалка, і навіть ведучий ТСН було складно втихомирити гостей...

КРИМСЬКИЙ «ПРЕМ'ЄР» АКСЬОНОВ ОТРИМАВ РОСІЙСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО ЩЕ У 2003 РОЦІ

Кримський «прем'єр» Сергій Аксьонов, який широко розрекламував свій недавній перехід у громадянство Росії, вже понад 10 років є таким. Російський паспорт він отримав ще у 2003 році, повідомляє агентство «Новий регіон — Київ».

«Про це свідчить відповідний указ президента Росії від 10 січня 2003 року № 18 «Про прийом у громадянство Російської Федерації». Цей документ є у вільному доступі в Юридичній базі Російської Федерації (www.jurbase.ru), — йдеться у повідомленні.

Як відомо, в Україні законом заборонено подвійне громадянство. Таким чином, усі останні 11 років на українській території перебував російський шпигун, дії якого частково посприяли тому, що Росія анексувала територію Криму, пише агентство.

У Росії заснували нову нагороду — медаль «За повернення Криму». Про це повідомляє прес-служба Міноборони РФ.

Першу медаль одержав самопроголошений прем'єр-міністр Криму Сергій Аксьонов, відомий в «авторитетних» колах під кличкою «Гоблін». Також одержали медалі командування Чорноморського флоту РФ, російські морські піхотинці й бійці спецпідрозділу «Беркут», що втекли в Крим після перемоги Майдану й раніше зрадили присягу народу України. Вручав медалі міністр оборони Росії Сергій Шойгу, який недавно відвідав Крим.

NR2.ru: <http://www.nr2.ru/kyiv/490686.html>

ПАСПОРТНА ПРОБЛЕМА У КРИМУ. НА РОЗДУМИ ДАЛИ ТРИ МІСЯЦІ

В анексованому Росією Криму розпочався процес видачі російських паспортів. Першим серед місцевої еліти росіянином став «прем'єр» та «головнокомандувач» республіки Сергій Аксьонов. Готуються отримати російський паспорт голова Держради Республіки Крим Володимир Константинов та місцеві чиновники. Разом з тим, на півострові залишаються чимало жителів, котрі не готові розлучитися з українським громадянством і перебувають у серйозних роздумах, як же бути далі.

Видача російських паспортів кримчанам, згідно з федеральним конституційним законом Російської Федерації про прийняття до неї Криму та Севастополя, триватиме протягом трьох місяців. Цей документ був ратифікований 21 березня.

У паспортних столах Криму та Севастополя вже працюють представники міграційної служби Росії. Оприлюднений перелік документів, які необхідно надати для отримання паспорта громадянина Російської Федерації.

Це заява про видачу (заміну) паспорта за формою ІП, свідоцтво про народження (оригінал та копію), 2-3 особисті фотографії, національний паспорт громадянина України (оригінал та копію), держмити у сумі 200 російсь-

ких рублів (50 гривень). Одруженим чи розлученим ще треба свідоцтво про шлюб та його розірвання (оригінали та копії).

Для оформлення російського громадянства дітей до 18 років треба надати ті ж самі документи і сплатити таку ж суму.

Зазначимо, що раніше місцеві чиновники обіцяли кримчанам безкоштовні паспорти. Наразі ж питання з їхньою оплатою залишається спірним. Незважаючи на наявність відповідного пункту в оголошеннях паспортних відомств, у «кримській міліції» також зазначають, що усі паспорти повинні видаватися безкоштовно.

«Якщо ви зіткнулися з фактами стягнення платні за отримання паспорта громадянина Російської Федерації, звертайтеся у чергову частину міліції чи телефонуйте за номером 102 для негайного реагування», — зазначають у «МВС Криму».

КРИМСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ЧИ РОСІЯНИН?
Разом з тим, у Криму залишаються і ті, хто вагається, чи ставати їм повноправними громадянами Росії?

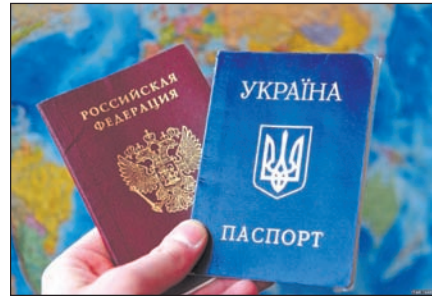
Насамперед через те, що в такому разі вони ризикують втратити громадянство України. Юристи та правозахисники звертають ува-

гу на розбіжності у законодавстві України та Росії щодо громадянства. Остання має інститут подвійного громадянства, а Україна — ні.

«Нюанс у тому, що в Україні немає подвійного громадянства. Тож ті, хто захоче одночасно «посидіти на двох стільцях», ризикують автоматично втратити громадянство України. Тобто набувши російський паспорт, вони вже не зможуть вважатися громадянами України і користуватися на її території своїми повноцінними правами», — припускає юрист Інституту розвитку регіональної преси (Київ) Олександр Бурмагін. Він звертає увагу на ст. 19 Закону України «Про громадянство України», яка регламентує, що добровільне набуття повноцінним громадянином України громадянства іншої держави є підставою для втрати громадянства України.

Але варто звернути увагу на те, що є поняттям «добровільне набуття громадянства іншої держави». Це саме та схема, за якою пропонують набути громадянство Росії кримчанам. Тобто написати заяву, зібрати відповідні документи та отримати російський паспорт.

ГРОМАДЯНСТВО ПІД ПРИМУСОМ В УКРАЇНІ НЕ ВИЗНАЮТЬ
Водночас кримчанам, які

свідомого подання неправдивих відомостей або фальшивих документів.

Крім того, не вважається добровільним набуття громадянства іншої держави неповнолітніми дітьми, котрі набули громадянства України за народженням та водночас стали громадянами інших держав. Це якраз стосується неповнолітніх дітей кримчан, народжених в Україні, але для яких батьки зараз проситимуть російське громадянство.

Водночас у Державній міграційній службі України журналісту Радіо «Свобода» назвали поки що лише один спосіб для кримчан зберегти українське громадянство — не брати паспорт Російської Федерації.

«Оскільки в Україні немає інституту подвійного громадянства, людина, що набула громадянства іншої держави, не зможе вважатися громадянином України. Поки що це так. Але будемо спостерігати за новинами, можливо, можуть бути прийняті якісь додаткові акти, що врегулюють ці питання», — повідомили у Держміграційній службі.

На роздоріжжі кримчанам ще можна постояти три місяці. Потім щодо них автоматично увімкнеться термін дії санкцій російського законодавства про громадянство.

Радіо «Свобода»

«МИ НЕ ХОЧЕМО ЖИТИ В РОСІЇ!»

З БОЛЕМ У СЕРЦІ КАЖУТЬ ДМИТРО ТА АНІТА ПЕТРОВИ,
ЯКІ ПРИЇХАЛИ ДО НОВОВОЛИНСЬКА З КРИМСЬКОГО ДЖАНКОЯ...

«ПОПУТНИЦЯ, НЕ РОЗДУМУЮЧИ, ЗАПРОПОНУВАЛА НАМ КІМНАТУ У ВЛАСНІЙ КВАРТИРІ»

З цим молодим подружжям, яке виховує чотирирічного сина Богданчика, ми зустрілися у фойє готелю «Дон Кіхот». Саме там на пропозицію власника закладу депутата міської ради Василя Бутинця й поселилися кримчани. Перше враження від біженців — ширі, відкриті, ерудовані люди. І справжні патріоти України. Бо на моє запитання, що спонукало їх залишити рідні місця й з маленькою дитиною вирушити у невідомість, почула категоричне, сказане в один голос: «Ми не хочемо жити в Росії!».

Аніта — корінна кримчанка, за національністю — українка. Народилася і виросла в Джанкої. Там живуть її мама, бабуся та прабабуся. До народження первістка працювала організатором гастролей діяльності концертів та цирку «Шапіто». Свого часу побувала і на Волині, і на Рівненщині, і на Хмельниччині, тому давно позбулася страху спілкування з «бандерівцями». Хоч завжди розмовляла російською мовою, на Західній Україні жодного разу не відчула до себе упередженого ставлення. Знала, що тут живуть добрі, сердечні люди.

Однак нинішнім теплим ставленням була надзвичайно вражена.

— Коли з Ковеля маршруткою їхали до Нововолинська, поруч сиділа жінка старшого віку, — згадує Аніта. — Розговорилися дорогою. Коли я запитала, чи є у місті готель або якийсь гуртожиток, де можна зупинитися, моя попутниця, навіть не роздумуючи, запропонувала кімнату у власній квартирі. Широко подякувала їй і скористалася порадом тимчасово зупинитися в готелі поблизу автозаправки «Окко». Щойно там довідалися, що ми з Криму, відразу зменшили вартість проживання наполовину. А через два дні власник «Дон Кіхота» запропонував безплатно поселитися. Нас забезпе-

чують безкоштовними сніданками, пригощають кавою та чаєм, дозволяють користуватися багатьма іншими послугами. Дізнавшись, звідки й чому ми приїхали на Волинь, солідну знижку на харчування дав власник кафе «Ольга» Олег Простопчук. — А після невеликої паузи молода жінка додала: — На жаль, такої широчесті та безкорисливості бракує нашим кримчанам...

З нею погоджується чоловік Дмитро — джанкоїнський зять. Уродженець міста Кременчука, він вирішив переїхати не на свою рідну Полтавщину, а на Волинь. Каже, що для цього мав вагомі аргументи: високий рівень життя і культури спілкування, близькість кордону з Польщею, більша ймовірність працевлаштуватися й налагодити свій побут. У Джанкої працював у магазині з продажу мобільних телефонів.

«КОЛИ МОЇ ЗЕМЛЯКИ ПІСЛЯ РЕФЕРЕНДУМУ ВЕСЕЛИЛИСЯ, Я ГІРКО ПЛАКАЛА»

У Джанкої молоде подружжя мешкало в однокімнатній квартирі малосімейного типу, де в принципі було все необхідне. Напевно, хтось інший не ризикнув би зірватися з насидженого місця, та ще й у такий невпевний час. Але Петрови завжди обстоювали свої переконання й ніколи не погоджувалися з проросійськи налаштованими земляками, що в Росії буде жити краще. І навіть коли з сусідами виникали суперечки на цьому ґрунті, Аніта не стримувалася й відкрито заявляла: «Як ви можете зраджувати свою країну?».

Переважаюча більшість кримчан, розповіла жінка, не знають історії і чомусь не хочуть збагнути, що не може бути кращим життям на чужині. Вони не розуміють елементарного: повернення до Радянського Союзу — ілюзія. Їхні земляки, вважає вона, зазобовані російською пропагандою. Українські канали в Криму останнім часом практично не транслюють, а решта — схилиють жителів півострова до того, що їхній край — «исконно русская земля».

Петрови кажуть, що висловлювати інші думки стало просто небезпечно. Тим паче, коли вулицями ходять озброєні «зелені чоловічки». До психологічного тиску додалися економічні проблеми: неможливо зняти готівку в банкоматах, не вистає продуктів, рахунки в банках заблоковані... Одне слово, рішення їхати молода сім'я прийняла без зволікань.

Коли, розмовляючи телефоном із Джанкоєм, повідомляють, як їх зустріли в Нововолинську, багато хто не вірить. Аніта зізнається: проживши тиждень, зрозуміла, що Західна Україна тримається на трьох китах — релігійності, культурі та працелюбності, і не полишає надії, що й кримчани згодом це осягнуть та зміняться.

Є, звичайно, й такі люди, які віддані Україні. Однокласниця Аніти в інтернет-

мережі написала короткий лист Путіну: «Не потрібно нас захищати, звільніть лише нашу територію». А під меседжем «Крим, вставай, Себя не продавай!» підписалося уже 140 тисяч кримчан, зокрема й Петрови.

У перші дні Євромайдану більшість їхніх земляків були пасивними. Значна частина засуджувала мітингувальників.

— Люди вірили, що Янукович наведе лад і зробить, як і обіцяв, кращим життям для всіх, — до розмови долучається Дмитро. — На жаль, ми глибоко помилилися...

— Як оцінюєте результати «референдуму» і політичні дії Путіна щодо приєднання Криму до Росії? — запитує.

— Коли по телебаченню показували, як проросійськи налаштовані люди танцювали і співали з радості після озвучення результатів так званого референдуму, я гірко плакала. Я не ворог своїм землякам, але впевнена, що невдовзі вони широко пошкодують, що зробили такий вибір.

«ПОВЕРНЕМОСЯ ДОДОМУ ЛИШЕ ЗА УМОВИ, ЩО КРИМ БУДЕ УКРАЇНСЬКИМ»

Аніта й Дмитро за два тижні проживання у Нововолинську встигли ознайомитися з містом. Вважають його майже європейським. Тут чисто, затишно і красиво. І головне — комфортно у спілкуванні з людьми. Але й без проблем не обходиться.

У далеку дорогу та ще й у такий непростий час багато готівки з собою не брали, а майже всі заощадження перевели на картку ПриватБанку. І коли кілька днів тому виникла потреба зняти гроші, жоден банкомат не видавав і гривні. Звернулися у відділення ПриватБанку, де їм пояснили, що всі рахунки кримчан заблоковані. Навіть друзі не змогли переслати кошти, бо грошові перекази термінали також не приймали. Правда, працівники запевнили, що днями картки розблокують.

Не все так просто й із працевлаштуванням. Але, вважає Аніта, їхній сім'ї сприяють добрі сили.

— Якось днями розмовляла зі своєю колишньою колегою, яка нещодавно народила донечку, — підтверджує свою версію співрозмовниця. — Вона й дала мені контактний телефон директора цирку «Шапіто», що зараз — це ж треба так! — гастролює на Волині. З'ясувалося, що їм українець потрібен організатор гастролей діяльності, та ще й із досвідом роботи. Отож, по суті, уже працевлаштована. Пообіцяли забезпечити житлом у кемпінгу при цирку. Наразі це нас влаштовує.

А щоб віддячити новим друзям за їхню ширість і доброту, Аніта домовилася з директором, що наприкінці березня вони придуть в Нововолинськ. Понад те цирк виділить 200 безкоштовних квитків для сиріт та дітей із малозабезпечених сімей.

— До Криму збирається повертатися? — запитує на закінчення розмови.

— Ми дуже сумуємо за своєю маленькою батьківщиною, але поїдемо туди, якщо вона буде територією незалежної України, — почула у відповідь.

Алла ЛІСОВА

На фото: Аніта, Дмитро та Богданчик Петрови зі своїм нововолинським благодійником Василем Бутинцем.

<http://www.volyn.com.ua/?rub=9&article=0&arch=>

УРЯД ВІДКРИВ ГАРЯЧУ ТЕЛЕФОННУ ЛІНІЮ З ПИТАНЬ МІГРАЦІЇ ГРОМАДЯН З КРИМУ

Як повідомили УНІАН у Департаменті інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату Кабміну, з усіх питань щодо міграції з Криму можна звертатися за телефоном: 0-800-507-309.

Міністр Кабінету Міністрів України Остап Семерак в ефірі «5-го каналу» заявив, що уряд і РНБО продовжують готуватися до міграції всередині країни. «Ми маємо відповідні рішення, ми готові до різних сценаріїв. Маємо окремий план для сімей військовослужбовців, окремо для людей, що мають родичів і хочуть переїхати. Є окремий план, який передбачає міграцію людей з Криму за межі країни», — повідомив міністр.

За його словами, позиція українського уряду щодо півострова Крим є простою і зрозумілою: Крим — це українська територія, тимчасово захоплена окупантами, а жителі півострова — громадяни України.

«Громадяни України, які живуть на території Криму, незалежно від того, чи їм вручили паспорти інших країн, залишаються громадянами України. Хоча наголосити, що для українського Уряду всі кримчани мають права громадян України. І крапка», — наголосив О. Семерак.

Він підкреслив, що український уряд визнає зобов'язання перед своїми громадянами в Криму, зокрема, це стосується виплати пенсій.

«Рахунки Держказначейства на півострові заблоковані бандитськими угрупованнями Криму. Проте український уряд знайшов способи виплачувати своїм громадянам пенсії, хоча така можливість і не для всіх доступна», — зазначив О. Семерак.

СПРОЩЕНО ПРОЦЕДУРУ ПЕРЕВЕДЕННЯ СТУДЕНТІВ З КРИМУ В ІНШІ ВНЗ В УКРАЇНІ

Міносвіти спростило процедуру переведення студентів ВНЗ АР Крим та Севастополя на навчання до вищих навчальних закладів, що розташовані в інших регіонах України. Про це йдеться у повідомленні МОН.

Зокрема, дозволяється: — здійснювати переведення студентів 1 курсу без погодження з Міністерством освіти і науки України та під час навчального семестру;

— у разі відсутності вільних місць, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, на напрямах (спеціальностях), на які здійснюється переведення студентів, використовувати вакантні місця, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, з інших напрямів (спеціальностей) відповідних курсів навчання.

Переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах Криму та м. Севастополь за рахунок коштів фізичних осіб і виявили бажання навчатися в акредитованому недержавному вищому навчальному закладі або державному вищому навчальному закладі, що знаходиться на території іншого регіону України, МОН рекомендує здійснити на договірній основі із збереженням умов оплати, що були передбачені попередньою угодою особи з відповідним вищим навчальним закладом Автономної Республіки Крим або м. Севастополь.

«Українська правда. Життя»

ДЕ ПРОХОДИТЬ УКРАЇНСЬКА «ЛІНІЯ МАННЕРГЕЙМА»?

(Закінчення. Поч. у № 12)

Взагалі, подив і захоплення викликають дві невеликі, як на загальні територіальні параметри, держави — Польща і Фінляндія, які зуміли в 1917-1918 роках вирватися з більшовицьких лещат на волю. Польщу тоді врятував, хоч як би його не оцінювали й не оцінюють нині, — Юзеф Пілсудський. Диктатор за своєю природою і внутрішньою суттю, крутий, жорстокий, часом самодур (диктатор Польщі в 1918-1922 роках), але Польщу врятував він, коли Червона армія (Перша конна і 25 Чапаєвська дивізії й інші) підійшли до Варшави (незалежність Польщі висіла на волосині), то саме Юзеф Пілсудський розбив так зване «Чудо над Віслою», назавжди утвердивши свою батьківщину вільною державою. Отже, після «буремного» 1917-го лише дві країни зуміли вирватися з червоного ярма і залишитися незалежними — Польща і Фінляндія, ось чому ми їм по-доброму тоді заздрили і зітхали, що в нас не виявилось тоді ані диктатора Пілсудського, ані не диктатора Маннергейма.

Кажуть, що це йому, Карлу Густаву Маннергейму, належать такі мовби аж безпеліційні слова: «Бог сотворив усіх людей, але ми, фіни, сотворили себе самі! Бо іншими бути не можемо». Такі вони й справді — фіни, об'єднавшись, відстояли свою незалежність, створили свою державу і заодно самих себе, фіни стали передовою в Європі нацією з високим рівнем життя, про який в тодішньому СРСР «будівники комунізму» навіть мріяли не могли, і вже Москва ганяється за фініськими товарами (навіть, даруйте, за фінунітазами). І хай їм дісталась територія не найкраща в усіх відношеннях, хоча і Європа, але ж далека північна її околиця, де болота і холоди, ґрунти абиякі, а літо нетепле, край взагалі суворий, хоч для них він найкращий.

Фіни постійно боролися за свою Фінляндію, за національну гідність, за рідну мову, за визволення з-під чужоземного гніту — спершу шведського, датського, а потім на ціле століття — російського.

ЛІНІЯ МАННЕРГЕЙМА, АБО ВІЙНА ВСЕ Ж ТАКИ БУЛА ЗНАМЕНИТОЮ

Так збулося і друге пророчтво безіменної одеської ясновидиці, озвучене нею в жовтні 1917 року. Маннергейм створить армію і приведе її до перемоги. Трете і передостаннє пророчтво: Маннергейму будуть надані (після перемоги) значні почесні, а потім він добровільно відмовиться (!) від свого високого посту і невдовзі відбуде до двох великих західних держав для виконання відповідального завдання, з яким успішно впорається.

Буде єдиним представником Фінляндії у Франції і Великобританії, який вестиме переговори щодо політики в інтересах Фінляндії. Але чому він відмовиться від свого високого посту? 30 травня 1918 року на вершині своєї неймовірної слави і популярності визволитель Фінляндії від російського червоного ярма, головнокомандувач фініських збройних сил (ним і створених) генерал-лейтенант Маннергейм у результаті незгоди з сенатом, який ще п'ятнадцять днів тому вітав його як переможця, подасть у відставку. Сенат ухвалив, аби остаточно формування армії відбулося за допомогою німецьких фахівців, проти чого був категорично налаштований генерал. З цього приводу він скаже з обуренням і власною гідністю:

— Хай ніхто не думає, що я, котрий створив армію і привів прак-

тично ненавчені, кепсько озброєні війська до перемоги, тільки завдяки бойовому настрою фініських солдатів і відданості офіцерів, тепер підкорюсь і буду підписувати ті накази, які визнає необхідним німецька військова адміністрація.

Сенат, у якому не вщухали суперечки і боротьба партій, і в якому активно діяло пронимецьке крило (прихильники Німеччини серед фініських сенаторів) навіть всерйоз розглядали пропозицію заснувати у Фінляндії монархію і вибрати королем представника німецького правлячого дому, родича імператора Вільгельма II — принца Фрідріха Карла Гессенського, але, слава Богу, схаменулися. Сенат так і не зміг тверезо оцінити ситуацію, як і збагнути, якого генерала він втрачає. І пішов вчорашній герой і визволитель і того ж вечора підписав свій останній наказ: «Я здобув вам незалежність, привів Фінляндію до перемоги, а в партійних чварах копіряться не буду. Розбирайтесь самі...».

Хоча, коли б Маннергейм був від природи авантюристом, страждав амбіційністю, він тоді, 30 травня, міг би легко на вершині своєї слави і популярності захопити верховну владу і стати пожиттєвим правителем. Історія має достатньо таких випадків. Але Карл Густав Маннергейм був чесним патріотом, святою людиною свого народу. Коли Фінляндія опинилася в небезпеці, він, не шкодуючи себе, став на її захист, коли ж небезпека минула, він, зробивши своє і врятувавши батьківщину, добровільно пішов у відставку. І так, до речі, повториться не один раз: як над Фінляндією нависне небезпека, він тут як тут, — прийде їй на допомогу, мине небезпека — і він відразу ж відійде на другий план, у тінь...

А вже після того, як Маннергейм відправиться за кордон від невдачної батьківщини, яку не перестав любити вірно і незрадливо, 17 листопада 1918 р. уряд Фінляндії у зв'язку з тим, що в країні виникне складна політична ситуація, запросить його врятувати становище, для цього треба зайняти пост регента, себто стати главою держави. Маннергейм став вище своїх амбіцій та образ — все то дріб'язок порівняно з тим, що Вітчизна потребувала його захисту регентом держави. Главою її уряду генерал-лейтенант буде недовго, але зробить багато і — доленосного. Він доб'ється міжнародного визнання незалежності Фінляндії, ратифікує конституцію країни. Пробеде на цьому посту до 1920 року. В міжвоєнні роки (1920-1930) Маннергейм буде займатися різною громадською діяльністю, буде обіймати посаду голови Червоного Хреста Фінляндії. У 1931 році стане головою ради оборони країни. В 1933 році Маннергейму присвоєно військово звання фельдмаршала Фінляндії. Пост голови ради оборони країни був надзвичайно важким, адже треба було забезпечувати на ділі оборону країни — за бідного державно-фінансування. Насамперед, від могутнього сусіда СРСР, який, збираючи сили, постійно висував до маленької беззахисної Фінляндії територіальні претензії, намагаючись то там її обкарнати, то там приєднати до своїх і так велетенських просторів ще бодай шматочок чужої території.

Влітку 1939 року СРСР вимагав у Фінляндії права розмістити на її Аландських островах (колись захоплених монархічною Росією) свої військові бази, мотивуючи, що цим зміцниться оборона Фінляндії. Але Фінляндія ледве відбилася від такої «допомоги». Оборону Аландських

островів зміцнював Маннергейм. І водночас оборону Карельського перешийку, де пролягав кордон між його Вітчизною і агресивним сусідом. Грошей у країні постійно не вистачало, і влітку 1939 року зародився всенародний рух по добровільному будівництву оборонних споруд на перешийку — від все тих же західних червоних сусідів. Представники найрізноманітніших груп населення чотири місяці, жертвуючи своїми відпустками, трудилися на оборонних спорудах. Ше й зібрали значні суми пожертвувань — на оборону. Протягом літа добровольці збудували протитанкові перепони — кам'яні та бетонні надобні, прорили рови, спорудили доти; і смугу, оскільки нею керував генерал Маннергейм (до всього ж, це була його ініціатива), в народі й буде прозвано «лінією Маннергейма», знамениту згодом.

«Лінією Маннергейма» в історії воєн прийнято називати лінію оборони фінів, споруджену як захист від агресії СРСР у 1927-1939 роках на Карельському перешийку — від Фінської затоки до Ладозького озера завдовжки 135 км, на якій було зведено понад 2 тис. вогневих точок, що прострілювали кожну п'ядь землі. Аеродроми і стратегічні дороги, багатокілометрові ряди траншей, дротяні загородження... Все це вкупі обійшло і неподоланність. Принаймні на тривалий час. А вздовж лінії на агресорів чекала ще жахливіша смерть, прозвана «білою», — зодягнені в білі масхалати «кукушки» — фініські снайпери. Нездарма ж фіни були відмінними мисливцями своєї суворой, сліпучо-білої від снігів, неласкавої до чужинців, прекрасної батьківщини.

Радянські війська ціною величезних втрат прорвали лінію Маннергейма. Все це так. Але була і є, і буде споконвіку ще одна лінія Маннергейма, хоч про неї мало хто знає. Зрештою, «лінія Маннергейма», перед якою поклали на крижаному арктичному підході недалекого звідти Північного Льодовитого океану десятки і десятки тисяч маленьких і безправних радянських людей (за що? в ім'я чого?). Хіба що за якийсь там клаптик чужої території, якої в Радянському Союзі і так було безміру, зодягнених в блаженські сирі шинельки (кожуки і то не у всіх були, вони з'являться пізніше), командувач Південно-Західного фронту Тимошенко таки прорвав оборону в лютому 1940 року. Та й немає таких ліній оборони, яких врешті-решт неможливо було взяти. Та й не була вона такою фантастично-незвичайною, як подавала її радянська пропаганда. Мав рацію генерал-лейтенант Маннергейм — неприступність оборонної споруди полягає перш за все не в міцності матеріалів, з яких вона зведена, а в стійкості та мужності солдатів, які її захищають, а тут фіни виявились на недосяжній висоті!

Карл Густав Маннергейм усе життя стійко стояв на передовій, на своїй лінії оборони, і ця лінія справді виявилась невідкладною жодному загарбнику, бо вона взагалі не могла бути подоланою. Зрештою, «лінією Маннергейма» може збудувати будь-яка розвинена держава, а ось все життя стійко дотримуватись своєї лінії так, як це робив Маннергейм, у справі захисту Вітчизни та її незалежності...

Не в кожній країні знайдеться подібний Маннергейм — визволитель своєї предківщини, творець і захисник її незалежності. Ось про цю лінію і йдеться у цій повісті. І якщо перша «лінія» була завдовжки всього 135 кілометрів, то друга — взагалі не знала і не знає меж та кордонів, вона поза часом і просто-

Карл Густав Маннергейм

ром простягається в віках і належить не тільки фінам, яких всього було лише 3 мільйони, а тому, хто завжди стійко і мужньо захищає свою свободу і незалежність.

Про фон Маннергейма — родовитого барона! — говорили, що він гордий. Але гордий у кращому розумінні цього слова. Проте коли його улюблена батьківщина потрапляла в чергову небезпеку, гордий барон не розбирався, хто мав рацію, хто вищий, а самовіддано кидався її рятувати, не цураючись найтяжчої чорнової, часом невидної і невдячної роботи. Він був учасником п'яти воєн першої половини минулого століття: Російсько-японської і Першої світової (на боці Росії, як її відданий генерал), війни за незалежність Фінляндії в 1918 році, Радянсько-фініської (зимової) війни 1939 року (проти агресії Радянського Союзу) і Другої світової (на боці Німеччини проти СРСР).

Для одних (ще наших дідів і батьків з есересервських часів) Маннергейм — ворог, адже воював проти СРСР, для інших — просто неприступний і небезпечний ворог, адже очолював у Фінляндії і білий рух, і вигнав з країни червоних, для найстаршого покоління — воєначальник Російської армії, який по праву мав високі нагороди. Для Північної Європи — символ національної стійкості. Для самої Фінляндії — регент, головнокомандувач, президент, маршал, борець за національну незалежність, герой Фінляндії. Знав сім мов, володів шведською, польською мовами. Тож біографія у нього невимовно прекрасна, а його подвиги — немеркнучі у віках. Адже це він після жовтневого перевороту в Петрограді 1917 року свою батьківщину, колишню провінцію, перетворив на незалежну державу, з якою сьогодні всі рахуються.

Такий він, Маннергейм, така його лінія. Тому й виходить незаперечно, що «Калевала» (фініський етнос) створила фініську націю, і фіни тоді відкинули вікову звичку розмовляти й писати по-шведському, і двічі дали відсіч русифікації, що стрімко набирала обертів і здавалася вже неподоланною, а він, Карл Густав Маннергейм, перетворив фініську націю з інородців на окраїні Російської імперії на державу. Тож гордимися та співчутими рядками «Калевали» К. Г. Маннергейм мав повне право підсумувати своє життя:

Хоч би як було, а все ж я

Показав свіцям дорогу,

Путь їм дав, нагнув верхів'я,

Скинув віти, дав їм стежку,

На прийдеши дав їм вихід.

Тут от стежка відкривалась

Для співців мудріших, кращих

І на співанки багатих

В плем'ї тім, що літ доходить,

В підостаючій народі.

За книгою Валентина Чемериса «Генерали імперій» — Марина ВОЛОШИНА смт. Чорноморське, АР Крим

ДОНІЙ ЗАКЛИКАЄ БУДУВАТИ НА ПЕРЕКОПІ «ЛІНІЮ МАННЕРГЕЙМА»

Україна повинна на кордоні між Херсонською областю та Кримським півостровом побудувати неприступні укріплення, щоб унеможливити будь-яке вторгнення російських військ на «материк». Про це в ефірі телеканалу «112 Україна» заявив народний депутат Олександр Доній.

Парламентар, зокрема, запропонував створити своєрідну «лінію Маннергейма». «Принаймні зараз на лінії Перекоп — Чонгар ми повинні будувати лінію Маннергейма», — зазначив політик. Разом з тим, він підкреслив, що перед цим всім охочим залишити Крим необхідно допомогти здійснити швидке переселення. «Спочатку вивести всіх, кого можна вивести з Криму, всіх, хто хоче, а не тільки військових: кримських татар, українців, всіх патріотів України...», — уточнив О. Доній.

НА КОРДОНІ ВИРИЮТЬ 20-КІЛОМЕТРОВИЙ РІВ?

У Херсоні обговорили можливі заходи щодо облаштування кордону з територією окупованого Криму. За повідомленням прес-служби Херсонської облдержадміністрації, губернатор області Юрій Одарченко разом із керівниками військових комісаріатів, митної служби, управління капітального будівництва, управління містобудування та архітектури обговорили можливість встановлення лінії кордону із Кримом.

Головний підсумок наради — величезний рів між материковою Україною та Кримом. «На кордоні було запропоновано встановити спостережні вежі та вирити суцільний рів завдовжки 20 кілометрів», — повідомили у прес-службі. Окрім того, чиновники висловилися про необхідність приділити значну увагу організації пропускних пунктів для забезпечення швидкого проходження транспорту та людей. На КПП облаштують ділянки для автотранспорту, щоб ті в разі очікування необхідної перевірки митниками не затримували рух транспорту.

ДО ПРОВОКАЦІЙ ГОТОВІ

Державна прикордонна служба України посилює контроль на адміністративному кордоні між Херсонською областю та Кримом у зв'язку з інформацією про можливі провокації з боку спецслужб РФ. Про це заявив у Держприкордонслужбі, повідомляє «Интерфакс-Україна».

Згідно з повідомленням, у відомства «є інформація про можливі провокації на материковій частині України за участі осіб з українськими паспортами, які прибули з Криму». Разом з тим, у відомстві запевнили: незважаючи на це, пропуск громадян здійснюється, йдеться лише про посилення контролю при перетині адміністративного кордону з Кримом.

«ЩОБ ПОТІМ НЕ ВИЙШЛО, ЯК У КРИМУ...»

Сьогодні з різноманітних джерел отримуємо інформацію про те, що саме в Одесі може продовжитися «захист» російськомовного населення ввічливими «зеленими чоловічками». Про це пише у своєму блозі на «Українській правді» голова громадської організації «Якість життя», депутат Одеської облради Олександр Гончаренко. За останні тижні в Придністров'я перекинато не менше 700 осіб спецназу ГРУ Генштабу ЗС РФ. Також туди направлена велика кількість співробітників ФСБ РФ. Співробітників ФСБ просочуються через кордон і діють на території Одеської області.

З огляду на ті дії Росії, частину з яких я особисто спостерігав у Криму, прошу українські силові структури і перш за все СБУ посилити охорону ключових об'єктів: Одеського аеропорту, Одеського морського торгового порту, будівлі Одеської облради. Необхідно максимально посилити кордон з Придністров'ям. Про все це я повідомив силовим органам, але вважаю за необхідне публічно озвучити ситуацію. Щоб потім не вийшло, як в Криму...

2008 року, що був осяяний 90-літтям визначного Гранослова, великого сина України Олесь Гончара, у видавництві «Сакцент-плюс» побачила світ книга «Я повен любові...» — спомини дружини Олесь Терентійовича Валентини Данилівни Гончар. До дня народження Олесь Гончара — 3 квітня — друкуємо уривки з цієї книги...

Готуючись продовжувати працю над «Собором», Олесь відвідував Хортицю, вдихав пахощі цілинних трав, які тут росли ще, мабуть, з часів половецьких, козацьких. «Килим вічності», — казав про них.

Заприятнився тоді з заступником голови облвиконкому Кириченком, захисником Хортиці, — не всі там потопотом шли на історію. Він так само, як і Олесь, вважав, що хортицький заповідник треба відроджувати, підтримувати цей неоціненний скарб нашого народу, колиску козацтва...

Разом з групою інтелігенції в 60-х роках Олесь Гончар виступив з проектом відродження пам'ятних місць, пов'язаних з козацтвом. Внаслідок наполягань інтелігенції виїшла постановка Кабінету Міністрів, де йшлося не тільки про відродження заповідника «Хортиця», а й про спорудження пам'ятників та різноманітних стел для увічнення козацтва. Особливу зацікавленість і активність у справах Хортиці виявляв тодішній заступник голови Ради Міністрів Тронько Петро Тимофійович, однак навіть його посада не дала змоги справу зрушити з місця... Постановою теж не допомогло. Нічого з проєктованого не реалізувалось, партія була зайнята боротьбою з проявами буржуазного націоналізму в республіці. А хіба увічнення козацтва, їхньої слави для чиновників не були такими проявами?

Всі роботи щодо відродження Хортиці було зупинено. А обласне начальство на догоду вищим взялося за нову ініціативу: пробити рішення про побудову через Хортицю мостового переходу, а це вже означало завдати величезної шкоди заповіднику. Здається, ці проєкти ще й досі обговорюються — з надією їх реалізувати...

Закінчено роботу над романом «Собор». Роман з'явився друком у січні 1968 року в журналі «Вітчизна», в першому номері, потім у березні — в серії «Романи і повісті».

Перші місяці роман хвалили. Чудові рецензії Маргарити Малиновської, Олесь Лупія, інші публікації. А якого схвильованого листа надіслав одразу ж після прочитання «Собору» Григорій Тютюнник! «Дорогий Олесею Терентійовичу, — писав Григорій. — Щойно прочитав «Собор». Орлиний, соколинний роман Ви написали, роман-набат!

О, як засичить ота наша ретроградська гиль, упізнавши сама себе; яке невдоволення Вами висловлять, звичайно ж, вишепчуть на вушко начальству ображені, старі й новітні (уже наплодилися!) екстремістські жеребчики, що граються у вождиків, позаяк дозволено і навіть «поощряється», як незручно почуватимуть себе «обдаровані хлопчики», що шукають собі зручнього, з грошиками, затишки, затишки в українській літературі і посміхаються при слові «громадянин» так, ніби всі на світі збагнули, знайшли йому ціну, ніби кажуть тими посмішками: «свята наївність»...

Ви ненавидите доземні уклони. Розумію Вас глибоко. Але є випадки, коли ми кланяємось з радістю, з священним душевним трепетом, — я за такі поклони і вклоняюсь Вам саме так. Григорій Тютюнник. Київ, 16.02.1968».

Під листом стоїть постскриптом: «Цей лист написано без чернеток і копій, тільки Вам».

Таке визнання молодого талановитого колеги, якого любив Олесь Терентійович, викликало в душі незабутні хвилювання, така небайдужість до створеного була авторів моральним опертям весь час, коли громили «Собор».

Напередодні свого 50-річчя Олесь побував на прийомі в Шелеста, який сказав Олесеві, що «Собор» ще не читав, але чув, що цей твір нібито Ватикан висуває на Нобелівську премію... А 29 березня, за лічені дні до Олесевого 50-ліття, відбувається пленум ЦК Компартії України, де «Собор» було змішано з брудом. Почав нападки Ватченко, чорнів, громив наліво й направо. І що найбільше засмутило, то це те, що Шелест злукавив. Коли Олесь був на прийомі у нього, той сказав, що роман ще не читав, а на пленумі приєднався в своєму виступі до дніпропетровського верховоди, розділив його погромний погляд на роман...

— Це люди без честі й гідності, — сумно говорив Олесь вдома. — Через три дні мій ювілей... Оце так «привітали»!

А перед тим у Харкові відбулося виїзне засідання секретаріату Спілки. Про його перебіг у доносі КДБ в ЦК йшлося, що Гончар підтримував питання, що звужується вживання української мови в місті, а на зустрічі в університеті «закликав молодь сприяти поширенню рідної мови в навчальних закладах».

Напередодні ювілею, в день пленуму ЦК у «Літературній Україні» з'являється стаття Олесь Лупія, в якій вихід «Собору» він називає святом української літератури.

А ж ось і третє квітня. Ювілей. Полудень віку.

Дніпропетровські землячки постаралися «привітати» автора купою газет із розгромними статтями про «Собор», вчасно, до дня народження доставленими спецкур'єром у Спілку письменників.

Як було прийнято тоді, до дня ювілею ми замовили ресторан «Динамо», вечір відбувався в Київській консерваторії. Від святової вечері довелось відмовитись.

У пресі нічого не повідомлялося, що на пленумі ЦК Ватченко громив «Собор»: «Ідейно порочний, шкідливий, пасквільний твір, який паплюжить наше щасливе життя, допомагає буржуазній пропаганді очорнювати нашу дійсність...». Звучали навіть погрози у виступі тим ідеологічним працівникам, які займаються питаннями літератури. Було подано сигнал, що робити керівникам нижчого рангу.

Російська «Літературна газета» як незручно почуватимуть себе «обдаровані хлопчики», що шукають собі зручнього, з грошиками, затишки, затишки в українській літературі і посміхаються при слові «громадянин» так, ніби всі на світі збагнули, знайшли йому ціну, ніби кажуть тими посмішками: «свята наївність»...

У різних газетах було багато статей про ювілей Гончара, всіх не перелічити: серед авторів і Павличко, і Сизоненко, і Дончик, і Микита Шумило, і стаття Леоніда

Коваленка в «Робітничій газеті». В «Правді України» виступив Віталій Коротич. Зважаючи на його негативне ставлення до Олесь після Олесевої кончини, зацитую хоча б рядок з тієї статті: «Важко назвати в українській літературі письменника, чий авторитет такий же великий і незаперечний. Я радий учитися в Гончара». З роками метаморфози відбулися з Віталієм — від похвали до хули...

На вечорі ніхто з начальства роман не критикував. Був присутній тільки-но обраний на пленумі секретар ЦК Овчаренко, якого письменники чомусь охрестили «красавчик». Головував Микола Бажан, доповідь зробив Леонід Новиченко. Іван Драч під бурхливі оплески прочитав

Валентина ГОНЧАР

«Я ПОВЕН ЛЮБОВІ...»

«Баладу про усмішку» з поспівом Олесею. Дмитро Павличко вручив привітання, написане на старовинному пергаменті. Братунь зі Львова подарував старовинний мідний світильник, який згодом ті, що очорнювали «Собор», засудили: убачили в ньому знак, що нагадує тризуб.

Олесь вітав своїм співом Борис Гмиря, а згодом додому він передав платівку із записами своїх пісень і разом з платівкою — квіточку гілочку яблуні: тоді саме цвіли яблуні. Вітали Олесь на вечорі Дмитро Гнатюк, Ада Роговцева, хор Верьовки... Телеграм надходило і на спілку, і додому безліч. Вранці до нас зайшла група молодих, і Алла Горська вручила Олесеві картину, вирізану з кори дуба із зображенням собору, який тримають на плечах люди. На картині дарчий напис: «Олесеві Гончару з днем народження, з любов'ю. Художники: В. Зарецький, Б. Плаксий, А. Горська. 3 квітня 1968 рік, Київ». Цю картину ми зберігаємо вдома як реліквію...

А в залі консерваторії панувала атмосфера свята, яка зривалася бурхливими тривалими оплесками. Дали письменник продовжував: «Ярлики, — як кажуть, є охочі начепити їх і на «Собор», — ніякі вульгаризації сьогодні вже не спроможні збити з пантелику нашого мислячого вдумливого читача. А про «Собор» сказав: вва-

жаю цей твір не менш патріотичним, ніж «Прапороносці». Як і «Тронка», як і всі мої попередні твори...»

Звичка до утертих штампів складалася не один день, і її не так просто долати. Не дивув, що існують примітивні спрощені уявлення про літературу, — для виникнення їх були свої причини, — гірше, коли такий примітивність своєю обмеженістю, п'язаті іншим, коли він виказує рішучу претензію впряті червоних коней мистецтва в хомути своїх убогих уявлень. (Весь зал аплодує емоційно).

...Вся складність нашої письменницької праці кінець кінцем зводиться до простого: писати правду; глибоко відчуту, може, навіть вистраждану правду в усіх її вимірах і розгалуженнях. Тільки таке слово, правдиве й нахтенне, сприятиме розвитку людини, її духовній наповненості.

Інакше думали нагорі ті, від кого залежала доля рома-

Шейніна за те, що написав добру рецензію на роман. Така ж кара спостигла талановитого режисера з театру, сувору догану винесено вчитель Проккопенку, звільнено з роботи у видавництві «Промінь» письменника Чермериса, вигнано з роботи в багатотиражці молодого поета І. Сокульського... Ще і ще... Безліч людей потерпіло за «Собор».

А читачі пишуть листи, шлють телеграми, телефонують, підтримуючи автора за його працю. «...Низи з Вами, а низи це та сила, яка рухає всю історію людства», — так писали йому.

В центральній київській партійній газеті в кінці квітня з'явилася стаття двох невідомих критиків — Юрчука і Лебеденка. Мабуть, тоді це був найсильніший удар по «Собору». Авторі залишилися анонімними, не розгадані, мабуть, і до сьогодні. Стаття була сигналом, бо після неї майже всі обласні газети виступили з критикою «Собору». Скільки їх,

тих газетних хулителей, було! А «Радянська Україна» вже 16 травня, не вгамувавшись попередньою статтею анонімників, чи то пак Юрчука і Лебеденка, друкує статтю академіка Шамоти. Аж три газетних підвали. «В романі нагнітаються факти і фактики, які... підкреслюють за-

силля кар'єристів, браконьєрів у нашому суспільстві, безкарність їхню, сказати б звичайність цього явища в нашому житті. Звідки в автора така іронія до слова «висуванець»?». «Письменник найбільше дбає про те, щоб показати грубу прозу, одноманітну буденність життя, виснажливість праці в селі і в місті...».

Статтю Шамоти Олесь сприйняв як прокурорське обвинувачення. Почалися санкції до тих, хто схвально відгукнувся про твір, і в Києві. Віктора Іванисенка, за те, що він залишився при своїй позитивній думці про «Собор», звільнили з роботи в Інституті літератури. Льоня Коваленко серед інститутських хоробро відстоював «Собор». Віталій Дончик не долучився до інститутських хулителей «Собору», інші кандидати й доктори відмовчувались. Бо хіба можна щось заперечувати, мати свою думку, коли вже сказав за всіх Шамота, тодішній директор Інституту літератури?

У 1968 році зазнав гострої критики і Володимир Дрозд за роман «Катастрофа», який розкритикував Л. Санов (Смольсон), а за ним і Жулинський. Після того був критикований і Дмитро Міщенко за свою талановиту невелику повість «Батальйон неомбундированих», і Іван Чендей, у романі якого «Іван» критики побачили теж наклеп на радянську дійсність. Слідом за «Собором».

Треба віддати належне письменникам, які, крім читачів, що в більшості своїй підтримували Олесь, на партійних зборах теж не відступили від автора «Собору», вважаючи, що в творі Гончар поєднан національно-патріотичне й загальнолюдське начало.

Можна було б навести багато імен людей, які не уникли розправи, захищаючи «Собор». Наприклад, виключено з партії і вигнано з роботи в газеті «Зоря» одного з найстаріших працівників редакції

Тих, хто підтримував «Собор», хто відгукувався про нього добрим словом, виганяли з роботи, виключали з партії, всіляко дискримінували...

(Продовження на 9-й стор.)

Увага партчиновників до партзборів письменників була великою, свідченням стало те, що на збори прийшов новий секретар ЦК з ідеології Овчаренко та інші керівні працівники, тобто представництво було солідним, «для устрашення» не згодних з парткритикою. Секретар ЦК у своїй доповіді «Собор» не згадував, але обтічно говорив про ідейну й політичну незрілість деяких літераторів, про тих, хто неправильно, однобоко, викривлено зображує нашу радянську дійсність. Легко вгадувалося, про кого найперше йдеться.

Проте письменники, хто виступав на зборах, не засудили автора і його твір, на що сподівалася партійна номенклатура... Прийшовши після зборів додому, Олесь не був морально розчарований. Пригадується, коли розповідав про збори, сказав жартома так: «Тепер я зрозумів, що треба писати, щоб «було не чорне і не біле»...

Все, що тоді відбувалося довкола «Собору», можна назвати всенародним обговоренням: навіть ті, хто за життя нічого не читав, «Собор» таки прочитали... Організовані начальством збори, активи, пленуми, засоби масової інформації — всі вчили автора, як треба писати, звичайно ж писемника в усіх смертних гріхах... «Я «Собор» не читав, но знаю, що это антисоветское произведение», — такі заяви нерідко лунали з трибун.

А в народі, якому припав до душі твір, жартували. Про дніпропетровську газету «Зоря», що першою відкрила масовані залпи по «Собору», ходила така епіграма: «Зоря» на сірих шпальтах з криком на Гончара плеска багном. Гончар залишиться великим. «Зоря» залишиться г...». Шось у такому ж дусі ще пригадується: «Все шамотіння круг «Собору» — це гавкіт Моськи на слона...».

А до критика Віталія Ковалю, найсумліннішого дослідника творчості Олесь Гончара, надійшла ціла, можна сказати, поема на захист Гончара. Прочитую з неї кілька рядків:

«...И доярка речь сказала, бойко встав из-за стола: «Я романа не читала, бо дістати не змогла, но колхозники купляют шифоньери і трюмо, і такую жінку охают ми нікому не дамо». Шукали кадебісти довгенько автора цього віршованого твору серед місцевих поетів, а виявилось, що поему написала дніпропетровська вчителька математики Валентина Трахман.

Хоча деякі читачі злобували. Ось така телеграма-анонім надійшла на домашню адресу. Всього кілька рядків: «Найкращий вихід для вас — покінчити життя самогубством. Я вам цього бажаю. З повагою, Ваш шанувальник. 20.05.68».

Ось «соборна історія» почалася з того, що Ватченко, бог і цар на Дніпропетровщині, з нашіптування своїх прислужників побачив у Володзьці Лободі, головному персонажів твору, так би мовити свій прототип: нібито Ватченко, так само, як і Володзька, віддав свого батька в будинок престарілих.

Як посів письменник першу особу в області виставляти в такому світлі? В цьому секретар обкому вбачав посягання на його владу. Ось звідси й почалася «соборна епопея», яка автору коштувала здоров'я і не одного

шраму на серці... Хтось був прихованим диригентом всієї тієї погромницької кампанії.

Розлютилися зверхники і за вжити у виступі на ювілейному вечорі слово «вельзевул». Кажуть, що «грамотії»-помічники владних шефів вишукували в іноземних словниках, що то воно значило. А значило те, що Вельзевул уособлює зло, руйнівний хаос, він повстав проти Бога-творця. А потім нібито, коли там, у ЦК, вся верхівка збиралася в ідальні разом обідати, то віталися: «Здоров, вельзевул».

Жарти жартами, а Олесь у ті дні записав до «Шоденника»: «Вже півроку чи й більше живу під тиском у тисячу атмосфер».

— Однаково ми його зламаємо, — докочувалося до нас з високих кабінетів «великої хати». Це нібито сказав перший секретар...

— Все він про демократію та гуманізм, а про соцреалізм щось не дуже, мовчить... — казали там, а голова якогось облвиконкому висловив це Олесеви у вагоні, коли вони їхали разом до Москви.

Ставлення партійної верхівки до письменників не було прихильним. Один із секретарів ЦК (Титаренко) письменників називав не інакше, як «еті письменники», презирливо при цьому кривлячись, виявляючи шим своє негативне, несприйнятливості ставлення до всіх діячів культури.

У «соборну епопею» виникла така ситуація. Газета «Червоний гірник», що в Кривому Розі, опублікувала теж свою розгромну статтю по «Собору». Газету цю зі статтю редактор надіслав нам на домашню адресу. Прочитавши ту писанину, я поклала її в конверт з короткою припискою: «Повертаю вам газету з вашою наклепницькою статтю, бо вважаю, що вона не варта, щоб її читав Олесь Гончар». І все. Послала і навіть Олесеви про це не сказала. Через якийсь час кличуть Олесь «нагору». Що сталося? Яка знову халепа на голову?

Виявляється, викликали його «на килим», як тоді мовилося, з приводу мого листа. Ватченко зчинив гвалт, обдзвонив усіх і до генсека в Москві дістався, так ніби сталося якесь ЧП. Мій лист, точніше сказати не лист, а цидулку — всього на кілька слів, було поставлено у вину Олесеви, й повернуто йому разом із брудною анонімною, в якій був пасквіль на мене. Єдине, що врізалось в пам'ять, що я сьака-така дочка білогвардійця, а дозволила заперечити головному редактору газети... Те, що я — дочка білогвардійця», звичайно ж, не відповідало дійсності, так само, як і все інше, про що йшлося в листі.

Вдавалися можновладці до різного гатунку принижень, дрібних укусів. Скажімо, до Олесевого ювілею мала бути всесоюзна телепередача по «Тронці». Оголошено про це в усіх телепрограмах. Настає час передачі, диктор оголошує: «Телепередача по «Тронці» не состоится», без будь-яких пояснень. Знято з програми, і все... У дні «соборної історії» викликає Олесь Ляшко: «Кайся в помилках, допущених у «Соборі», — наполягав голова Ради Міністрів. «Чотири години тривали тортури, — зазначає в «Шоденнику» Олесь. — Жити не хочеться. Назавтра наші танки мають вступити в Прагу. Світ переповнений драматизмом...».

Розраджувала я Олесь як могла. Та й не тільки я, читачі — найперше. Василь

Бережний теж завжди був поруч. Щоб якось відволікти Олесь, він часто в бесідах викладав свої космогонічні теорії або розповідав про подорожі в зоряні світи, а коли його мандрівка дещо затягувалася, Олесь казав йому: «Сапієнти сат», тобто «розумному достатньо». Василь після цього неохоче завершував свої міркування, ніскільки не ображаючись, а навпаки, тишився тим, що його любов до латинських афоризмів приживалася і в лексиконі Олесь.

«Собором» зацікавилися і в Москві, збирали інформативний матеріал про автора, найбільше цікавлячись, чи той сповідує буржуазний націоналізм. Про все це Олесеви з часом розповів заступник редактора журналу «Дружба народів» Гришаєв, який і готував доповідню для ЦК КПРС. Видано було спеціально кілька примірників «Собору» російською мовою для ознайомлення членів ЦК у кабінетах номенклатури. А набір роману, що мав виходити в «Дружбе народів», розсипали. «Собор» російською мовою з'явився лише через 20 років.

Як згадував потім Гришаєв, саме після «Собору» в Москві й почало виникати на верхах питання і про паспорти для селян, і про повернення селянам присадибних ділянок, і про невелике підвищення зарплати... Ці питання нібито були зрушені з мертвої точки завдяки появі «Собору».

Підготував
Валерій ЯСИНОВСЬКИЙ

В. Ясинівський

СВЯТИНІ

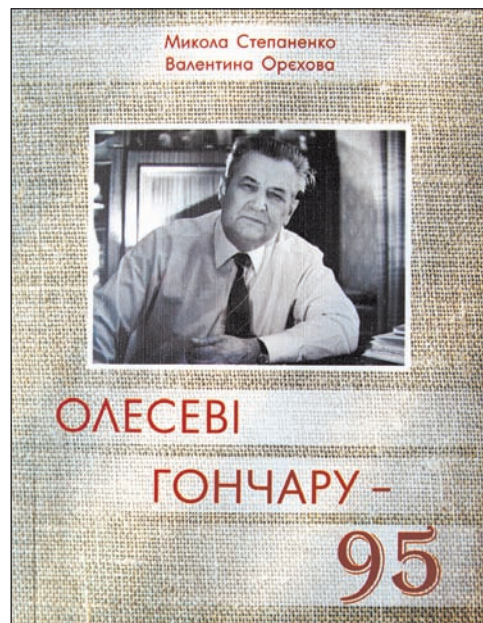
Олесь ГОНЧАР
(1918-1995)

ДУМИ ПРО БАТЬКІВЩИНУ

Здрастуй,
мій сонячний краю,
Ти снишся мені і тут,
Серцем щодня я літаю
До тебе, за бистрий
Прут.
Як пишуть листи солдати,
Тужливо стає мені.
Кому ж мені написати,
Який догукнути рідні?
Той — мамі,
а той — дружині,
Той — сестрам,
а той — братам.
А я напишу — Україні!
Сонцю її і степам,
Сивим, як згадки, могилам,
Що тонуть в імлі голубій,
Шляхам, окутаним пилом,
Якими пішли ми в бій.
Бачу далекі вершини
В тумани повитих
Карпат.
Може, моя то Вкраїна
Біліє черідкою хат?
Слово, в бою огрубіле,
В тому краю забриніло,
Де вишні в убраних білім
Мене виглядають з війни.

1944 р.

«Сільські вісті»,
15 квітня 2008 року

ТРИМАЙМОСЯ! ВІРМО! БУДЬМО!

...Нарешті долинув до нас голос вже далекої, але завжди рідної України. Ці слова розуміння й підтримки надійшли з Києва, де зворотною адресою є адреса родини відомого українського класика — Олесь Гончара, того самого, який вже став символом, хоча насправді був живою пристрасною людиною, котра разом з нами (чи то ми разом з ним?) увійшла до періоду новітньої історії Української держави, яка тільки-но почала розбудовуватися.

«Тримаймося! Вірмо! Будьмо!» — це слова з підпису на книзі «Фронтіві поезії» Олесь Гончара, подаровані мені особисто. І за ними — розуміння трагічної ситуації, в якій перебувають сьогодні кримські українці, та бажання вселити надію на те, що в долі українського Криму ще не поставлено крапку, і що українська Україна вистаєть у нерівній боротьбі із супротивником (якби ж то не з кровними братами!). Ці слова підтримки я сприймаю саме так. І вони для мене зливаються зі словами самого славного письменника, який розмірковував у передмові до своєї фронтіві творчості, зокрема, так:

«Ті, за чийми плечима фронти, безмірні далечі визвольного походу, сподіваюсь, знайдуть у цих юначих записках щось близьке своєму серцю; а можливо, чимось доторкнуться ці рядки й до душі тих, кому випала інша доля, хто виростав і формувався уже по цей бік золотого екватора Перемоги».

Так, ми — люди «іншої» долі, але як часто стосовно нас, українських газетярів у Криму, застосовувалися слова «фронт», «форпост», і не безпідставно. Але ми, нечисленні, такі програли цю невидиму війну, і дорогою на роботу тепер я бачу на вулицях справжні російські бетеери, що блокують українські військові частини.

Чи міг би увияти щось подібне незабутній Олесь Гончар, котрий 18 років тому відійшов у кращі світи? Ось що читаю в передмові до іншої його книги, яка теж міститься в бандеролі і присвячена самому ювілею:

«Письменник і громадський діяч Олесь Терентійович Гончар у відповідальний для України час відчув, що змушений брати на себе місію проводиря нації, яка після тривалого вимушеного відпочинку почала гуртуватися з новою силою. До порад, настанов всевітньо відомого художника слова прислухалися всі. Їх як керівництво до дії зобов'язана була брати влада. Він став над тодішнім духовним процесом, добре усвідомлюючи, що хтось має нести цей тяжкий хрест. Важкі п'ять літ нашої соборності і самотійності лягли й на його виснажені фізично, але сильні духовно рамена».

Цікаво, а що б порадив українській владі Олесь Терентійович сьогодні? Чи знайшов би він виправдання ситуації, яка склалася в країні, де чомусь найвищими моральними авторитетами стало модним виставляти колишніх президентів, серед яких бракує хіба що Віктора Януковича.

Наслідки врядування цих людей, що сьогодні є катастрофічними, мали б змусити суспільство звернутися до справжньої української інтелігенції, для якої єдиною користю є утвердження ідеалів добра і справедливості. Гадаю, що славний ювілей великого сина українського народу має стати підставою замислитися над цим усім, хто хоче зберегти нашу тяжко вистраждану країну для нащадків, навіть якщо і без Криму.

Тримаймося! Вірмо! Будьмо! І діймо так, щоб усміхалися з небес зоряні очі кращих дітей України!

Тамара СОЛОВЕЙ

Олекса ЮЩЕНКО

ОЛЕСЮ ГОНЧАРУ

Над Альпами підніс
він знамено —
Не відцвіте, не поляна воно.
Він Перекоп узняв,
як Таврію пройшов,
З Людиною в степу
мандрює знов.
Світ полюбив
і сонця шлях високий,
Взяв олівець в дорогу
і — неспокій.
Співає славу людові-герою,
Що поруч,
не за казкою-горою,
Але читач, як сонячна гора,
Стоїть за шире слово
Гончара.

1959 р.

Данило КОНОНЕНКО

МОВ ТРОНКА У СТЕПАХ...

Коли цвітіння настає пора,
Коли весна
смичком струмка заграє,
Тоді ми
з днем народження вітаєм
Славетного Олесь Гончара!
Олесь Гончар —
сумління України,
Любов пречиста.
Пісня і зоря.
По духу вірний правнук
Кобзаря,
Великий син
великої родини.

Він наш увесь.
Він — твій митець і мій.
Улюбленець українського
народу.
Він — втілення думок його
і мрій,
Палкий поборник правди
і свободи.
Він порохом важких доріг
пропах,
Він — із тривог і болю.
Весь — неспокій!
Його душа — мов тронка
у степах,
Його душа —
Собор надій високих!
Ушух Циклон.
Та вогник — пломенить!
І бригантину в мандри
вирушає,
До Берега Любові завертає,
Де майстер і тривожиться,
й не спить!

Бо вже ж цвітіння
настає пора.
Бо вже весна на кобзі сонця
грає...
Вся Україна славить і вітає
Свого Співця —
Олесь Гончара!
Квітень 1993 р. (вірш написано до 75-річчя О. Гончара)

Петро РОТАЧ

ЗОЛОТОКРИЛЕ СЛОВО ГОНЧАРА

Пам'яті письменника
В наших душах
слово правди сяє,

Закликав проснутись
нищих сплюх...
Не відійде, не подаленіє
Його образ, його світлий дух!
Буде він Собором височіти
На далекі і близькі світи,
І нова Вкраїна свіжі квіти
Не забуде сину принести.
Він для неї пильнував
на катах,
Гідність боронив її всякчас,
Слово Гончара золотокриле
Надихатиме на творчість нас!
м. Полтава, 16 липня 1995 р.

Олександр БІЛАШ

О. ГОНЧАРУ

Як Вас любили всі, Олесю!
І я між них у тім числі.
Чи то в Карпатах, чи в Одесі,
Чи на Дунаї, чи на Пслі —
Здається, що нема землі
Чи навіть закутка глухого,
Де б не яснилися Ви на тлі,
Що ґрунтувалося для Бога.
У Вас тепер одна дорога...
До неї йшли Ви
навпростець.
Вже ні одна пересторога
Не віщуватиме кінець.
Як Вас любили всі, Олесю!
Здається, навіть вороги...
Бо Ви були як чисте плесо
Серед болотньої нудьги.
Нехай покрийть незабудки
Останній шлях,
останню путь.
Щоб Ваші всі слова-набутки
Лишилися нам на незабудь...

Олег Миколайович Гончаренко — поет, прозаїк, публіцист. Член Національної спілки письменників України. Автор книг: «Крони дитинства», «Петроглифи», «Тяжіння сонця», «Мрія і любов», «Світ очей моїх», «Фантастичне купу асу», «Шість часів вечера после весны», «Дорога крізь хату», «Серцебуття», «Храм голосів», «Собор одкровен», «Зірка Вітанія», «НАголоси і наголоси». Лауреат обласної премії імені М. Андросова, премії Спілки письменників України та фонду «Літературна скарбниця», міжнародної премії імені Богдана-Нестора Лепкого. Живе в м. Мелітополі Запорізької області.

Олег ГОНЧАРЕНКО

...А судьи кто? За древностию лет,
к свободной жизни их вражда непримирима!
Сужденья черпают из забытых газет
времен очажовских

и покоренья Крыма...
А. С. Грибоедов

Кажуть: «Давайте Крим відамо!
А чому б і ні?»

Ще й хтось назве «апендицитом»,
а хтось і «гемороем»...

У Медведєва, Путіна, Лужкова
там немає рідні,

а у мене — племінники із сестрою,
тітки, двоюрідні всі,

мати хрещена...
Прадід з прабабцею і брат —

на Сімферопольськім кладовищі...
Може, чогось не треба іще нам?

Чого дріб'язничати?
Давайте брати вище —

комусь «на похід» додамо Донбас,
комусь Буджак і Буковину.

Чому Галичина, Закарпаття,
Слобожанщина у нас?

А Київ же — «мать городов русскіх»?

Подаруємо знов Україну,
розтринькаємо...

Здуріли невже?!
Невже знову самих себе зрадімо?!

Усе ж це наше, а не чуже,
повернуте, а не вкрадене!

Може, досить з них Кубані
і Придністров'я,

Підляшшя, Лемковини, Мазовії,
Полісся аж до Бреста?

За все заплачено потом,
слізьми і кров'ю,

панове «манкурти» і «перехрести»!
Не відхрещуйтесь од свого

Хіба, скажімо, Феодосія (Кафа) —
не з нашого болю?

Хіба Севастополь —
не місто української слави?

Там здебільшого «хохли» й біліють
кістками у полі —

з Херсону, Одеси, Миколаєва,
Запоріжжя, Луганська...

Там десь і мої дід з прапрадідом —
«русскіх воїнов павших» пара...

Тепер нам кажуть: «Ви — окупанти,
орда поганська!»

Але ж хто тут і був
(воював і любився!) вічно,

то це — ми й татари!
Тож, «господа судьи»,

не обезсудьте:
Не заходячи, з Тотему

ВІДВЕРТО ПРО НАБОЛІЛЕ

якщо треба, і небо «занахалимо»
палацями й халабудами.
І ви собі, як хочте, —
будьте чи не будьте,
а ми були, є і будемо!»

АБРИКОС

Гай, роки так летять,
наче тіні тачанок!
А, між тим, пам'ятаю
усе до сих пір...

Травень. Діда навідує
однополчанин —
сивий кримський татарин Бекір.
Сяє стіл, як вівтар,
під крилатою вишнею.

І чарки, і медалі голосять, сумні.
Гість говорить: «Куначе,
що пам'яттю вічною
після смерті лишиться
тепер по мені?!

Поки нам із тобою
свинцем рвали душу,
поки йшли ми
в криваві негоди війни,
той вусатий шайтан
мою саклю порушив...

У чужинах померли
дружина й сини...
Ми ж кричали «за нього
й Вітчизну!», Григорію?!

Краще б там теж від ран,
десь у полі, помер...
І наваживсь навідатись
у рідні гори я
лиш минулого літа,
мій друже-аскер!

Що побачив? Мли вирву —
над рідними кручами.
море — чорне... і трави гарячі —
без рос...

Рідний двір занехаяно
п'янню смердючою...
На дувал похилившись
вмира абрикос...

А його, щоб уславити
племені спілку,
ще прапрадід садив,
оселяючись там!
Не заходячи, з Тотему

зрівав я гілку,
щоб забрати з собою
аж в Узбекистан.

Й не шукав там уже
кладовище старе я:
знав, що й предків могили
у звалищ — на дні!

Тільки напис надгробний
з плити Крим-Гірея
(ясно так!) пригадався
чомусь-то мені:

«Це життя — тимчасовість.
Замислись, людино:
смерть — та чаша,
із котрої питимуть всі!»

Час туди і мені, де сини і дружина
в райських куцах безкраїх
ідуть по росі.
Вже мене зачекалася, мабуть,
кохана...

Слухай, брате, скажу тобі
свій заповіт!
Я — останній Гірей,
явна плоть Чингізхана.

На мені мій преславний

«Спить, бійці! Довели,
що прекрасне не вмере, ви!
Хай упокоїться дух ваш
в Небесній Ясі».

Шанс на вічність — життя.
Воскрешаймо дерева:
Сад — та чаша, із котрої
питимуть всі.

СИВАШ

Сиваш не скинеться:
воді у «чеках»* ліньки...
Аж до Асканії —
гарячий степ ковильний!

Це — Строганівка...
Це уже — Чаплінка...
А далі і — Іванівна «фамільна»!
Там півсела — рідня.

І, вірте чи не вірте,
всі люблять «всесвіт» цей —
такий гіркий, як сльип.
Оскільки там метають сіль
у скирти,

то й за столом бажають:
«Сіль та хліб!»

закінчиться рід.
Та не хочу, щоб й Тотем
загаснув, як свічка:
він народу моему осяє ще путь!

Брунку з нього торік
прищепив я на «дичку»,
котру вбогі дехкани
«урюком» зовуть.

Ну, а як ще, скажи,
ту гидоту назвати?!

Та не в тім річ...
Приїхав прощатись, відтак
я свій Тотем воскреслий
привіз тобі, брате:

ти — Мій Друг, Українець, Козак.
Ми з тобою пройшли
і сьорбнули немало...
Та життя наше — крапля того,
що — в Імлі!

Наші предки любились тут
і воювали.
Ми — брати! Ми — свої
на цій древній землі!

А чого ж іще треба? Земля є. Є небо.
Просто — завтра ми трохи
примножимо див...
Недарма ж «Садовий»
ось — і прізвище в тебе?

Наче титул у доброго Духа Садів!
І, обнявшись, заплакали
сиві солдати!

І стояли, неначе Пророки, між рос!
Повела мене в хату заплакана мати...
А уранці в саду уже був абрикос.
Хтось чомусь його
потім назвав «ананасим».

Він від саду — до саду
дійшов-таки в Крим.
Я не знаю, куди
несе мир цей і нас з ним?

Я не знаю, що сталося
з ханом старим.
Усі ми у свій час
зникнем в злій круговерті...

Та лишиться Народ
і Вітчизна, і Бог!
На табличці могильній,
по дідовій смерті,
«подорожню» тому
я їм вибив — на двох:

Але туди доїхати ще треба...
А я — ніяк
(хоч «діло — за малим!»):
«Сиваш горить,
іскриться до крайнеба!»

Хто ж море це обмовив так —
«гнилим»?..
Сиваш припрошує:
«А перлів митих ось — кому?»!

Сиваш погодію
цілюще прірву роп**...
Мені б ізнов на конику
махновському

(хай — під вогнем!)
«махнуть» на Перекоп...
за Перекоп... Та можна по цій глadi
(не першим!) — аж на край,
за край душі!

Чув: плем'я індіанське у Канаді
отак собі і зветься — «Сиваші»...
Не вірите? То — «артефакт», я знаю.
Про те й згадав
«для красного слівця»:

далеко так своїх не відпускає
солоні-сива
Вічна Даль оця.
*Чек — загата для випарювання солі
**Ропа — насичений розчин солі

ПРОЩЕННЯ

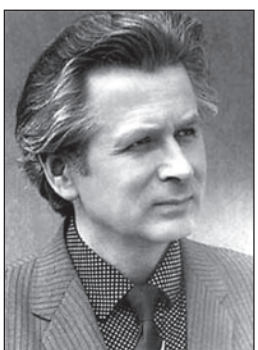
Шуліки закурлювали на вежах,
відчувши страх «аллахових синів»:
Ми охопили місто, як пожежа,
як повинь, нас і мур не зупинив.

Сполохано кричали півні треті,
віщуючи розплату по боргах.
Волали муедзини з мінаретів...
Та світ розчарувався у богах:

з очей смиренна скинувши полуду
(де там «не вбий»,
«до ближнього любов»?!),
стинались у жорстокім герці
люди —

без торгу, воздавали кров —
за кров.
Багрянні і мішаниця, й вершник!
Лиш чувся ятаганів хижий спів...
І я не «пас там задніх»
серед перших —

Олесь ЛУПІЙ

ПЕЙЗАЖІ КАРА-ДАГУ

Знайомимо наших читачів з кримськими віршами відомого українського поета і прозаїка, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка Олесь Лупій. Він — автор романів «Милява», «Грань» (видавався у США і Канаді), «Нікому тебе не відам», «Падіння давньої столиці», «Гетьманська булава», сценарію художнього фільму «Данило — князь галицький», багатьох збірок поезій і драматичних поем.

Олесь Лупій закоханий у Крим, тут не раз він бував, працював у будинках творчості. Нашій рідній землі поет присвятив і нові свої твори.

Кара-Даг під сонцем умліває,
Наче у благословенну мить.
Вже проміння душу всю проймає
І, здається, шкіра вже димить,
І камінню, і деревам парко.
Капелюхом нависає мла...
Вівці на підгір'ї, ніби хмарка,
Що спочити трохи прилягла.
Пагорби, як родичі далекі,
На осонні преспокійно сплять.
Тільки з піднебесся лине клекіт —
Там орли літати вчать орлят.

Юний ранок виявив одвагу —

Променем розсік туманів ситі
І відкрив пейзажі Кара-Дагу,
Давні і незмінні, наче світ.
Знов горби, круті, несимпатичні,
Поринають в голубинь небес.
Ніби велети доісторичні
Повернулися до рідних плес.
Найдорожчі їм простори краю —
Там вони самі, серед своїх.
Тішається і тихо розмовляють,
Тільки нам не зрозуміти їх.

Є краса велика, незрівнянна —
Височіти над блакиттю хвиль

Каменем коштовним, філігранним,
Й чарувати світ на сотні миль.
Кольори у відсвітах проміння.
Шохвилини інший — сонця дар.
Наче недоступні володіння
Оглядає гордий володар.
День почався, небо знов погоже,
Кара-Даг здається неземним.
І ніхто зрівняти з ним не може,
Все благоговіє перед ним.

Мале вікно у літній сад,
Де від Даждьбожого світила
На бурштиновий виноград
Спадає чарів дивосила.
Від Кара-Дазького хребта
Ласкавий вітер — подарунок,
Й нечаста гостя тут верба
Теж віднайшла для себе трунок.
А далі тихий водограй,
Там кожна крапля в позолоті.
Ще далі зеленячий гай,
Де сто дерев живуть у згоді.
Там кипариси стали в ряд,
Піднявши списи до zenіту,
З вінка малого в літній сад
Відкрилася безмежність світу.

Дивовижно, майже фантастично —
Кажуть, глиби вулканічних лав,
А такі там обриси незвичні,
Ніби хтось по небу малював.

Схил північний в сосняній свитині,
А південний — крем'яна гоління,
Філігранний стовп на верховині,
А від нього — Світовида тінь.

І почувлось, як в легенді давній:
«Вас чарує в горах кожна грань,
А для мене гори — то страждання,
То рубці моїх одвічних ран».

Кримські гори, наче носороги,
Що із Сакських виповзли степів,
Уп'яли у море куці ноги
Й смочуть воду вже мільйон віків.
До усіх однаково привітні
І однаково байдужі теж;
Ми для них, як птахи перелітні,
Що не визнають ніяких меж.
Кожен, позабувши осторогу,
В гори прокладає свою путь.
Тільки незугарні носороги
Й далі собі тихо воду п'ють.

Білі хмари плавають в Дніпрі,

рубав, як міг, проклятих
«мамлюків».

Ненавісти молився, як востаннє, —
в душі неначе роздмухав жар!
Мій ніж священний там,
на тім майдані,
снаги упився із горлянок яничар.

Іх тумани поглинули, як вир, ми:
нам звідти шлях був —
лиш на суд Небес.
І зрадивши не право
«правовірних»,

у гори втік Гірей од наших лез.
А нам іще ординський чувся тупіт
на попелищах рідної землі!
Вхлопнулись ми в палаці
і халупи,
незгірш вовків оскаженілих, злі.

Укрився й день кривавою іржею!
Могли й катів ми
«викликать на змаг»...
Ввірвався я в гарем якогось бея,
поклавши євнухів рядком
на килимах.

Порубані, штовхнув ногою двері.
Пахнули в ніздрі мускус і амбра...
Осатанілий, першій-ліпший «пері»
зідер чадру і онімів: «Сестра?!»
Так ось де стрів
свою «каліноньку», яку я
горючо так оплакував колись...
«Смердюча покритко,
падлюко, замордюю» —
знов люто вихопив із піхов
смерті блиск.

Вже до гріха лишалося півкроку,
вже зойкнуло повітря мов струна,
але звідкільсь хлопча місяцеоке,
мов проросло, й заплакало:
«Ана-а!»

А потім раптом щебетнуло:
«Нене-е!»
Та й ну — хрестити лобика, дурне...
Неначе сонце зринуло на мене
і спопелило дикого мене!
Сестра сяйнула поглядом матусі...
Я опритомнів, шаблі згас ошкір...
«Оце твій любий дядечко,
Петрусю!» —
сказала сину. А в очах — докір!
І я не знав, куди себе подіти:
так очі ті засмучені пекли...
Стояли ми і плакали, мов діти,
що загубили «цяцю» і... знайшли.
Вона мені ячала, як пелюстка,
як бусол і як море голубе:
«Це, братику,
по-божому й по-людськи.
усіх прощай, хто пригада себе...»

Без рук моїх не станеться нічого:
Я цьому степу — дар і благовіст.
Я — грудка, кураїна і дорога.
Я — дощ сліпий,
що зринув і... завис:
Куди іти, навіщо йти? Я влома.
Не зайдеш далі себе все одно.
Я — сміх і плач, жадана тінь і втома.
Я — віл і віз. Я — крила і жорно.
Я — Крим і Січ. Я — поле і Дніпро.
Я — зло й ненависть.
Я — любов й добро.
Я — хліб і сіль. Я — рима і руда.
Мій степ... Уже віки
я віч-на-віч з ним!
Мій степ... Мені у ньому
бути вічним:
Без мене не освятиться й вода.

Вітруган їх хоче зупинити.
Може, так в невимушеній грі
Забавляються прадавні скити?
Наші предки в синій глибині,
Вояки зухвали й мудрагелі...
Білі хмари, як у давнині,
Обминають Чортомлицькі скелі.
Поспішають моря досягти,
А тоді — на Херсонес Тавриди.
Там і нині сяє дух святий,
Володимирів, до щему рідний.
Сонце, освіти їм шлях важкий.
Будь до них прихильне і ласкаве.
Шляхом тим колись проходив Київ,
Там Яскольдова прадавня слава.

Все живе на цьому світі,
Люди й дерева,
І трава красою свігить,
Душу зігрива.
І рика здіймає хвилі,
Плеще в береги,
Сад вночі шепоче: «Мила!»,
Квітка: «Дорогий!»
Шелестіння в верховітті,
Пісня — із сучьвіт...
Якщо ми живі на світі,
То живий весь світ.

м. Київ — Коктебель

КАМИШЛОВСЬКИЙ МІСТ У МИНУЛЕ

В історії небагато прикладів того, коли б важку поразку називали героїчною, а саме такий епітет отримала одна з найвизначніших подій Великої Вітчизняної війни — восьмимісячна оборона Севастополя, котрий на початок війни був одним із найбільш укріплених місць у світі. Стійкість і жертвність радянських солдатів надовго відтягнули момент повної окупації Криму німецько-фашистськими військами, та все ж 4 липня 1942 року останній опір захисників Севастополя було зломлено, на той час вже під німецькою владою перебували столиця Радянської України Київ, міста Харків, Донецьк, і менш ніж за місяць після того вся територія України стала окупованою. Але героїчна оборона Севастополя послабила становище німецьких військ і не дала їм просунутися далі, на Кавказ. Визволення Севастополя стало наслідком успішного проведення Кримської операції. Символічна дата реваншу Червоної Армії у Криму — 9 травня 1944 року, рівно за рік до Перемоги.

Окремим штрихом до подій того часу можуть служити документи з фондів Центрального державного науково-технічного архіву України, які стосуються будівництва Камішловського мосту поблизу Севастополя. В архіві зберігається проект повного перевлаштування залізничного віадуку на 981 км лінії Павлоград-Севастополь. З часів прокладення залізничного шляху до міста у середині XIX ст. і по сьогоднішній день усі потяги проходять цією спорудою.

МІСТ-ПЕРВІСТОК

Перший віадук, а саме віадук називають міст на високих опорах через яр або ущелину, через Камішловську балку було споруджено у 1874 році разом із будівництвом залізничної лінії Лозова-Севастополь. Цей віадук мав вісім прольотів, опирався на два берегові кам'яні стояни і сім металевих проміжних опор. Але вже дуже скоро виявилось, як свідчать архівні документи, що красивий «ажурний» міст має серйозні конструктивні вади: у 1880 році з'явилися тріщини на південному стояні, у 1892 році — на північному, їх посилювали, але і бокові, і позадвожні коливання мосту все одно досягали недопустимих величин, окрім того, з часу проектування суттєво збільшився залізничний потік, як пасажирський, так і вантажний.

У 1902 році віадук інспектувала урядова комісія за участі міністра шляхів сполучення князя М. І. Хілкової, вердикт комісії однозначний — віадук є аварійним і мав бути перебудований.

БЕЗ ПРИПИНЕННЯ РУХУ

1910 року почалося будівництво нового мосту паралельно

існуючому на відстані 5,3 м північніше, за проектом міст мав п'ять прольотів і опори на залізобетонних палях. При забитті палей у інженерів-залізничників виникли серйозні проблеми: з одного боку вони не досягали проектних показників глибини і нахилів, з другого — сам процес роботи викликав такі двигіння ґрунту і опор існуючого віадуку, що цілісність останнього, і так ненадійного, стала зовсім негарантованою. Але припиняти рух потягів було не можна, цим Севастополь було б відірізано від системи шляхів залізничного сполучення країни.

Для вирішення складного питання до спеціальної комісії запросили видатного інженера, вченого в галузі мостобудування професора М. А. Белелюбського. Для середніх опор вирішили використати дерев'яні палі з влаштуванням по них бетонного ростверку. Наприкінці 1913 року новий міст було відкрито для руху потягів. В архівних документах зазначається, що у громадянську війну була спроба зруйнувати споруду, але отримавши значні пошкодження прольотних конструкцій, міст встояв на опорах та був капітально відремонтований.

БЕЗЖАЛЬНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ

На початок Великої Вітчизняної війни віадук успішно функціонував, сама Камішловська балка, через яку було перекинуто міст, знаходилася у третьому секторі Севастопольського оборонного району, в селі Камішли (тепер Дальне) знаходився один із головних вузлів оборони міста.

Облоговий стан по всій території Криму було введено 28 жовтня 1941 року, але ще з 3 липня за рішенням Військової ради Чорноморського флоту почалося облаштування раніше наміченого головного рубежу сухопутної оборони порту. Фортифікаційні споруди будувалися на лінії 5-8 км від Севастополя, в т. ч. на західних скатах Камішловської балки поблизу мосту. Інженерно-технічне керівництво роботами здійснював військовий інженер В. Г. Парамонов.

Вже під час першого штурму Севастополя німецько-фашистськими військами в листопаді 1941 року запеклі бої велися безпосередньо біля віадуку. Рубіж біля р. Бельбек і вихід в Камішловську балку захищав шойно сформований із розрізаних частин 241-ї стрілецької полк 95-ої дивізії Приморської армії під командуванням майора Н. А. Дьякончука, полк ціною величезного числа жертв зумів втримати спроби прориву у балку, котрою йшов один із шляхів до міста. 19-20 листопада і німецька, і радянська авіація бомбардувала бойові порядки су-

ВІАДУК:

противника в цьому районі. Наслідком цих дій стало те, що Камішловський віадук, який з літа 1941 року ретельно захищали від регулярних авіаударів, було підірвано: прольотні конструкції стали повністю непридатними, серйозно пошкоджені надземні частини опор, залізничний рух припинився на цілий рік.

18 вересня 1942 року зусиллями німецької окупаційної адміністрації відновився рух потягів від Бахчисарая до Севастополя. Він став можливим після відбудови Камішловського мосту, цікаво, що окрім нових привезених матеріалів, у процесі будівництва використали і конструкції старого моста проекту 1874 року. Але довго ця споруда не простояла — навесні 1944 року під час Кримської наступальної операції Червоної Армії при відступі німецькі війська її зруйнували.

Необхідність залізничного сполучення не викликала сумнівів у радянського військового командування, тому того ж року, як зазначено в документах ЦДНТА України, силами Управління військово-будівничих робіт № 12 виконано тимчасове відновлення віадуку. При цьому були максимально використані наявні матеріали і конструкції, котрі залишилися від усіх попередніх мостів. У поспіху збудований з неякісних матеріалів віадук просто не міг бути надійним, загрозливі бокові коливання інженери намагалися зменшити посиленнями опор у 1948 році, але руйнівні процеси тривали і далі, опори просідали, рейковий шлях невпинно викривлявся. На початку 50-х років стало зрозуміло — подальша експлуатація неможлива, потрібен новий надійний міст.

НАДІЙНІСТЬ, ПІДТВЕРДЖЕНА ЧАСОМ

10 листопада 1953 року Міністерство шляхів сполучення СРСР затвердило проектне завдання на будівництво нового віадуку через Камішловську балку на 981 км залізничної лінії Павлоград-Севастополь Сталінської

залізниці (сьогодні — Придніпровська). Головні проектні роботи доручили Дніпропетровському державному проектно-вишуковальному інституту «Дніпродіпротранс». За часів проектування і будівництва технічна документація до мосту мала гриф «секретно», але сьогодні проект 1953-1955 років зберігається у ЦДНТА України і є вільним у доступі.

Фахівці «Дніпродіпротрансу» ґрунтовно підійшли до проблеми забезпечення безперебійного руху потягів на стратегічно важливій ділянці. В архівній пояснювальній записці до проекту говориться, що було висловлено кілька варіантів можливих переходів через Камішловський яр: будівництво нового мосту на місці збудованого у 1874 році, капітальне посилення існуючого віадуку, а враховуючи очевидну вразливість будь-якої конструкції мосту, пропонувався навіть влаштувати замість нього земляний насип, укріплений бетоном. Найбільш вдалим варіантом обрали будівництво нової споруди мосту паралельно діючій на відстані 14,5 м південніше, головним інженером проекту став Я. Б. Шуб.

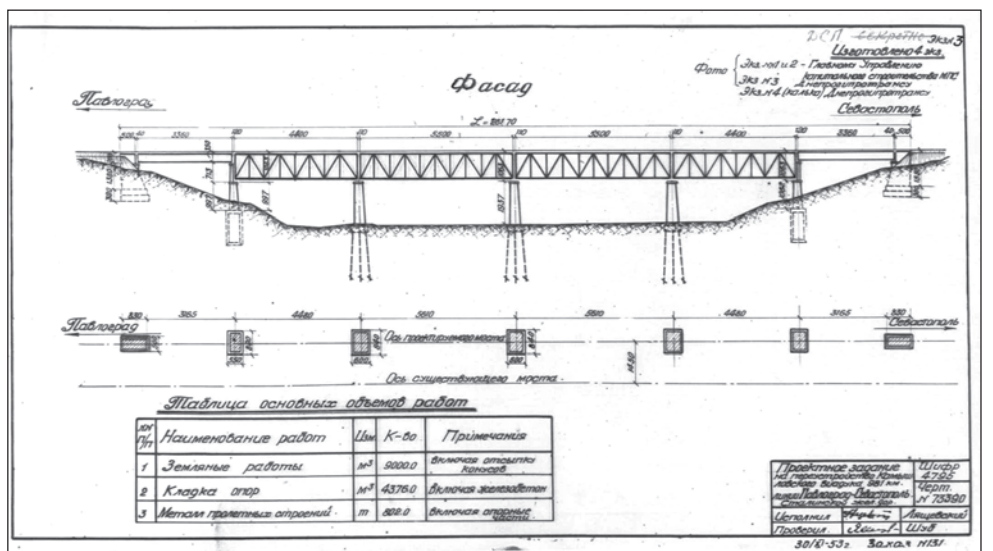
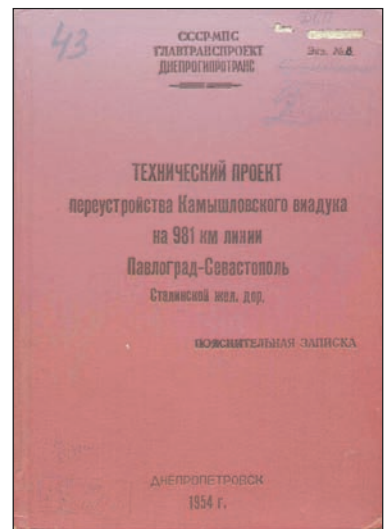
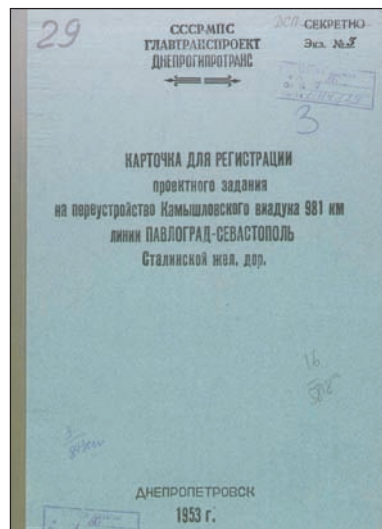
Новий віадук, як можна побачити на архівних кресленнях,

спроєктували із шістьма прольотами з металевих балок на масивних опорах із бутобетонної кладки на металевих загвинчених палях, висота споруди над рівнем дна балки — майже 30 метрів, загальна довжина — більше 280 метрів. Будівництво здійснювалося фахівцями підприємства Мостобуд-3 (м. Дніпропетровськ), котрий на той час володів передовими технологіями у галузі мостобудування.

Міст, збудований у 50-х роках ХХ століття, служить і сьогодні. Як і тоді, це єдиний залізничний шлях до Севастополя. Прості, але надійні конструкції точно відбивають епоху, в якій були зведені: суворий інженерний розрахунок, величезний запас міцності і жодної уваги до прикрас чи естетики — цілковита функціональність, виправдана часом.

...Проїжджаючи по Камішловському віадукі і в наш час можна побачити поряд бетонні опори старих мостів, стертих часом і війною, свідків героїчної оборони Севастополя та визволення Криму, жертв та подій, котрі не повинні повторитися.

Олена БАРИКІНА, провідний спеціаліст відділу використання інформації документів ЦДНТА України

ШЕВЧЕНКА ВОНИ У НАС НЕ АНЕКСУЮТЬ!

Наш давній читач і передплатник Степан Дмитрович Гелей, проректор Львівської комерційної академії з науково-педагогічної роботи, завжди запрошує мене на Шевченківські дні. Професор-«світличанин» глибоко шанує творчість Кобзаря і розуміє важливість дати. Тим паче, що цього разу вона кругла — 200-річчя. Окрім того, Степан Дмитрович розуміє роль «Кримської світлиці» для кримського українства. А в нинішній непростій ситуації, коли частину української території анексовано, — тим більше.

Концерт, присвячений даті, був потужним. Добре виступила хорова капела «Мрія» — так називається хоровий колектив Львівської комерційної академії, в якій співає і сам проректор. Були й інші колективи, зокрема, капела бандуристів «Карпати». Під час свого виступу про неї добре сказав професор Гелей:

— У досить непростих умовах, я вже не кажу про повне безгрошів'я, капела бандуристів «Карпати» несе своє мистецтво по всій нашій Україні. Десятки Шевченківських концертів вони вже дали у ці безрезневі дні. Це справжній ФРОНТ БОРОТЬБИ за незалежну Україну. Це такий фронт, що... треба мати дві чи три дивізії, аби замінити цих надзвичайно працелюбних людей. А вони ж у більшості є незрячими. Красномовний приклад того, як люди з особливими потребами надихаються Шевченковим словом, стають сильнішими від нього і несуть цей всепермагаючий дух волі усьому народові.

Потім Степан Гелей від імені всіх присутніх подарував квіти керівникові колективу Ярославу Мелеху. І я подумав про те, що у тривожні дні війни докласти рук до зміцнення держави може кожен. Навіть добре органі-

зовані сліпі кобзарі, як бачимо, можуть замінити дві-три дивізії! Ці слова Степана Дмитровича не здалися мені перебільшенням. Голоси у людей чудові, пісенна тематика морська і степова (а назва ж колективу чисто західна — «Карпати!») — тут вже концентрована соборність говорить сама за себе. Де б ми не жили, а Карпати — наші гори. Степ і Чорне море — також! Як же цих героїчних пісень, створених на тексти Тараса Шевченка, не вистачало, мабуть, в оточених ворогом українських гарнізонах... Та й хіба тільки там? Ми два десятиліття задоволялися російською попсою, але, виявляється, було й інше мистецтво — потужне, глибоко народне. Проте ніхто не дбав про його популяризацію — існувало немов у підпіллі. А яка ж це сила!

Після концерту я підійшов до Степана Дмитровича і попросив сказати бодай два слова на тему — Шевченко і Крим. «Світличанин» знову виділив головне:

— Тарас Шевченко ненавидів будь-яке насильство. У будь-якій формі. В ті часи, коли він жив, насильством займалася переважно держава. І не просто держава, а державо-імперія, яка абсолютно не рахувалася з правами людини. В ті часи правами були наділені лише ті люди, які мали гроші і владу. Народ же був безправним. І наш поет був першим, хто підняв свій могутній голос на захист обездолеваних. На жаль, Шевченко в Криму ніколи не був. Не був він і у Львові... Найдалі, де він був, це — Почаїв, нинішня Тернопільщина. Але творчість Шевченка, особливо якщо йдеться про його велику поему «Кавказ», має пряме відношення як до народів Кавказу, так і до народів

Криму. У той час навіть такі великі поети Росії, як Пушкін і Лермонтов, у своїй творчості вихваляли і прославляли тих, хто воював на Кавказі. Мовляв, це російські вояки, герої... Шевченко був єдиним на той час, хто різко, безкомпромісно, з величезною силою переконаності виступив проти завоювання Росією Кавказу. Ніхто з відомих російських людей цього не зробив. Михайло Драгоманов зазначав, що коли Тургенев критикував існуючий лад, то це був тихий шепіт порівняно з творами Шевченка. А щодо Кавказу, то не було навіть тихого шепітця.

Коли ми сьогодні бачимо помпезні святкування з приводу того, що Росія забрала Крим, то нас не покидає відчуття чогось дуже недоброго.

Професор С. Д. Гелей

Бо складається враження, що значна частина політичної еліти (я кажу не про письменників чи художників, а про еліту, яка керує Росією) не думає про наслідки. Яка слухає лише свого лідера, бо він їх годе. Вона фактично підтримує анексію, аплодує йому! І таким чином створює навколо Путіна оту атмосферу, яка дозволяє йому думати, що він непомилливий. Але це сліпе схилиння нічим добрим не закінчиться.

Потім я запитав професора — як тепер жити українцям та кримським татарам у нових кримських реаліях?

— Все залежатиме від атмосфери, яка буде в Криму, — відповів він. — Якби Росія встановила там демократичні порядки, то змін великих не відчулося б. Бо якщо українці живуть в США, Канаді, Австралії і по всьому світу, то чому вони не можуть жити в Криму? Тим більше, що вони там уже живуть дуже довго, а останні 60 років — у складі своєї власної держави.

Тож вони, за логікою речей, повинні б мати свої школи, дитячі садочки, радіо, газети, телебачення, культурно-освітні центри... Коли все це є, то й збагачення іншими культурами піде на користь. Але я не вірю, що Росія створить для українства належні умови. Бо вона не створила їх навіть для своїх росіян у Росії. Це в Петербурзі і Москві відгодована еліта себе добре почуває. А пойдете в «глибинку»!

А щодо кримських татар, то вони повинні будуть отримати від нас запевнення (не лише словесні, але й на законодавчому рівні), що ми були, є і будемо захисниками їхніх інтересів. Бо ми жили разом з ними, вони підтримували українську незалежність, вони працювали в наших державних органах, у Верховній Раді тощо.

Причому робили це чесно. Тому з кримськими татарами ми повинні мати добрі стосунки. Як, до речі, і з росіянами — тими, хто виступає проти війни з Україною. І якщо права кримських татар будуть обмежені, то ми повинні рішуче виступати на їхній захист. Це наш моральний обов'язок.

Росія обіцяла райське життя в Осетії та в Абхазії, але подивіться — як погано там тепер живуть люди... То де гарантії, що вона ошасливить Крим? Тим більше, що Крим завжди був дотаційним. Росіяни кажуть, що забезпечать Крим усім необхідним. Можливо, на даний момент вони дійсно так думають... Але пройде зовсім небагато часу, і ви побачите, що у неї нічого не виходить. Вона буде тримати там війська, придумувати «інакомисліє», буде погрожувати Україні через те, що та, мовляв, зрадила Росію і пішла до Європи.

* * *

Я довго думав над цими словами професора Гея. А потім раптом вирішив зателефонувати до Криму. Точніше, до Старого Криму, де живуть мої добрі приятелі — Олексій і Людмила Супруни. Дуже хотілося знати, як там у них? Чи не надокучають козачки та кримська «самооборона»? Сухавку взяла пані Людмила:

— Не хвилюйтеся, ми живі-здорові! Нещодавно відзначили 200-річчя Кобзаря в Старому Криму. Цього року заходів було як ніколи багато. Адаже дата така! Зокрема,

С. Д. Гелей вітає керівника капели бандуристів «Карпати»

вперше проводили конкурс читців. Поезії Тараса Шевченка читали учні 5-8 класів. Участь у конкурсі взяли усі три старокримські школи: російська, кримськотатарська і загальноосвітня школа № 2 з вивченням грецької та болгарської мов. Було багато бажаючих — сорок вісім осіб! Прізв'язало також багато (спонсори — Олексій Супрун і Сергій Савченко), і вони були цікавими. Було три перших, три других і три третіх премії. Гран-прі отримала учениця 5-го класу Вікторія Калініна. Кримська «Просвіта» подарувала учням кілька цікавих книжок українською мовою. Були цікаві лекторії, наприклад, на тему: «Край, де народився Шевченко». Організатори розповідали про дитинство Кобзаря та про музеї, створені на його малій батьківщині. Учням 6-7 класів розповіли про видання «Кобзарів» різних років. Ми показували репринтне видання 1840-го року, у нашому Старокримському краєзнавчому музеї є «Кобзар» 1912 року. Чимало більш пізніх видань: 60-х, 70-х та 90-х років. Ми виклали дітям історію цих видань, а також коротко розповіли про життя людей, які свого часу подарували музею ці безцінні книги. До речі, була й електронна версія «Кобзаря», видана «Просвітою» у 2005 році. Там і вірші у виконанні видатних артистів, і пісні на слова Тараса Шевченка у виконанні відомих співаків.

Як бачимо, і Крим шанує наше Пророка! Я запитав у Олексія Супруна, чи не відчуває він зараз якихось утисків, обмежень? Ось що

відповів «світличанин»:

— На мою позицію не впливає та обставина — живу я у вільній країні чи в окупованій. Нам своє робити! Не знаю, чи довго зберігатимуться такі проукраїнські настрої в школах Старого Криму. Може, будуть нові шкільні програми, може, заборонять вивчати українську (поки що Путін говорить про три офіційні мови), але переконаний, що принаймні відзначення 200-ліття Кобзаря діти Старого Криму запам'ятають. В заходах взяли участь близько двохсот учнів, і всі вони були захоплені цією подією. А як же гарно вони декламували Шевченка! Я був членом журі (як представник від української громади), тому говорю об'єктивно. Це дуже надихає українців, які не хочуть асимілюватися, зокрема й таких, як ми з Людмилою. Бо інформації з материкової України надходить дуже мало — нема ні радіо українського, ні телебачення. Щоправда, поки приходить «Україна молода» (перед референдумом була певна затримка з доставкою), продовжує виходити патріотична «Кримська світлиця». Оце і все, що є українського. Ну, буває, що земляки з Харківщини зателефонують. Від них і дізнався про те, як наші моряки до останнього боролися за свої кораблі, не бажаючи порушувати присягу. З кримських джерел дізнаватися правду віднині буде складніше. Але ми залишаємося українцями і шануватимемо Кобзаря незалежно від того, в чій руках Крим.

Сергій ЛАЩЕНКО

Олексій Супрун

НЕСІТЬ РІДНУ ПІСНЮ ЩЕ ДОВГІ РОКИ!

У ці безрезневі дні 20 років тому ми вітали нашого улюбленого українського співака Ореста Мартинів з 50-річчям. «Співай, Оресте, рідну пісню!» під таким заголовком була розміщена публікація, автором якої став наш колега по газетній справі Данило Кононенко. Багато що змінилося за цей час у нашому житті. Вже й Крим сьогодні важко назвати українським, та і за подібне висловлювання Російською Федерацією планується ввести з травня місяця кримінальну відповідальність (чи снилося нам щось подібне навіть у страшному сні!), а співак Орест Мартинів як співав, так і продовжує співати рідні нашому серцю українські пісні, які, до речі, можна почути навіть в глухій російській глибинці. Бо пісня не має кордонів, їй підвладне кожне людське серце, відкрите для добра і краси. Але якою втіхою вона стала сьогодні для кримських українців, розкута і вільна, мелодійна і щемка.

Народжений на Івано-Франківщині в с. Бовшів, де, здається, і досі лунає скрипка Орестового батька та ніжний співучий голос його матусі, Орест пізніше жив і навчався в школі у Запоріжжі, свою професійну кар'єру розпочав у культурно-просвітньому училищі

у Снятині і відточував майстерність в Київській консерваторії. А в Криму вже ділився своїми скарбами: в Кримському українському музично-драматичному театрі — зі сцени, в культурно-просвітньому та музичному училищах — як викладач і на безлічі співочих майданчиків, надихаючи трудівників на самовіддану працю і нагадуючи їм про інший високий смисл їхнього буття.

Поряд з українською класикою, співав Орест Мартинів і народні пісні, не гордує і щодо творів кримчан-аматорів, якщо пісня написана з душею та ще й рідною мовою.

Особливе місце в творчості співака належить пісням на слова Тараса Григоровича Шевченка. Вони стали основою для останнього записаного Орестом Федоровичем компакт-дису, до якого увійшло 49 музичних творів. В такий спосіб він готувався до знаменної для кожного справжнього українця дати — 200-річчя з дня народження Великого Кобзаря, яке, на жаль, пройшло в умовах російської окупації, що практично звело святкування цієї дати нанівець.

Та Орест Мартинів все одно співав Шевченкові пісні. Співав їх у Будинку офіцерів, співав і біля пам'ятника Тарасу Григоровичу

під час численного мітингу, виконував їх урочисто і красиво, цілком усвідомлюючи, що ці пісні вже сьогодні є не лише витвором мистецтва та духовною настановою українського пророка, але і реальною зброєю та гімном звитяги, який піднімає людей на спротив новому ярму.

У непростий період святкували ми Оресто-

вий ювілей і 20 років тому, який за велінням долі збігається з круглими Шевченківськими датами. Мали ми тоді і власного президента, мали і московський уряд з тамтешньою пропискою, що урядував із сонячного алуштинського узбережжя. Але Юрій Мешков відвідав-таки урочистий концерт, присвячений Великому Кобзареві, і навіть назвав його генієм, що «дав можливість по-новому сприймати дійсність».

Хочеться вірити, що на зміну воєнним часам все ж таки прийдуть мирні, коли все українське не буде офіційним подразником, а стане логічною частиною нашого життя. Адаже ми, українці, в Криму були, є і, сподіваюся, будемо, буде і наша пісня, яку усоблює сьогодні наш славний ювіляр.

Редакція газети «Кримська світлиця» широко вітає Ореста Федоровича з його ювілейною датою. Ми пишаємося вами, пане Оресте, талановитим, гордим, незрадливим, волелюбним, широким, якими завжди були кращі представники нашого народу! Несіть рідну пісню ще довгі роки до тих, кому вона звеселятиме душу, і будьте здоровим, успішним та щасливим за будь-яких життєвих обставин!

За дорученням редакції — Тамара СОЛОВЕЙ

«КОБЗАРЮ! ТВОЯ СЛАВА НЕ ВМРЕ, НЕ ПОЛЯЖЕ!»

Я живу, вірніше, жила, у незалежній вільній державі — Україні. Завжди на цій землі лунали пісні волелюбного народу. Але були й переломні моменти життя країни. Кріпацтво. Знесиленний народ стояв на колінах перед панами. У цю важку мить підняв і возвеличив народ Тарас Шевченко. Його героїзм і патріотизм шанують і поважають люди у всьому світі. І хоч фізично його давно вже нема, душа і серце поета завжди з нами. І...
*Шовесни, коли тануть сніги,
І на рясні просяє веселка,
Повні сил і живої снаги
Ми виановуєм*

пам'ять Шевченка!

Цього року (і це символічно!) предметний тиждень української мови та літератури був присвячений життю і творчості Тараса Григоровича Шевченка. Протягом двох тижнів учителями й учнями були проведені урочистості зі вшанування пам'яті Кобзаря. Під час підготовки цікавих заходів у школі не залишилося жодного байдужого учня: хто допомагав порадю, хто просто прийшов подивитися, послухати, хто допомагав у підготовці медіатекстів, підбору ілюстрацій, аудіовізуальної продукції й т. п. Моя вчителька Світлана Миколаївна Миронюк — творчий і креативний педагог! За її пропозицією, підтримкою ми, учні, підготу-

вали і провели цікаві заходи.

Урочистості розпочала літературно-музична композиція «Кобзарю! Твоя слава не вмре, не поляже!», проведена учнями 5-Б та 11-Б класів (національних українських). На заході були присутні всі бажані, прийшли навіть батьки та бабусі учнів. Пролунали вірші, розповіді про Т. Шевченка. Я також взяла участь у цьому заході — розказала свій вірш про Великого митця, який був нещодавно надрукований у «Кримській світлиці». Прозвучали пісні, написані на слова поета, у виконанні відомих українських співаків «Зоре моя вечірняя...», «Думи мої, думи», «Заповіт», «По діброві вітер вие». Молодша танцювальна група нашої школи (дівчатка 4 класу) виконала танок з українськими віночками, який так і називався «Український віночок». Увесь захід супроводжувався слайдшоу, яке ілюструвало слова виступаючих. Це були фото, малюнки, портрети, ілюстрації до творів Кобзаря. Учні з великою зацікавленістю розглядали презентацію, деякі документи бачили вперше, і це було пізнавально для них. Захід закінчився виконанням пісні «Реве та стогне Дніпр широкий!». Виконували пісню стоячи.

Особливо цікаво пройшов ще один захід — прес-конференція «Символ свободи і

єдності» про пам'ятники Т. Г. Шевченку. Це — своєрідна рольова гра, яку придумала Світлана Миколаївна, а ми її задум втілили у життя. «Від Карпат, від Сокільської скелі, від серця Тюдова аж за океан пам'ять про Т. Г. Шевченка єднає українців» — таким було гасло цього заходу. Учні 8-х класів спробували себе у ролі журналістів, істориків, мовознавців, мистецтвознавців... Я виступала в ролі журналіста. Ми, як і має бути, представили себе, свою газету, ставили запитання. Газети тільки українські. Тут була дитяча харківська газета «Журавлик», яку передплачують учні 5-Б класу, об'єднання «Кримська світлиця», «Молодь України», «Літературна Україна» і багато інших видань. Для достовірності учасники прес-конференції користувалися мікрофонами. Це надавало заходу серйозного тону. Знову ж таки захід супроводжувався презентацією, яку підготував учень 11 класу Олексій Ігнатенко. Присутні учні, вчителі дізналися багато цікавого про встановлення пам'ятників Т. Г. Шевченку по всій Україні. А незалежний експерт, учениця 11 класу Олександра Дробот продовжила що до теми: розповіла і показала пам'ятники Великому Кобзарю, які встановлені за межами України. Виявляється, на всіх материках

знають нашого Тараса! По всьому білому світі стоять монументи, обеліски, погруддя, скульптури поета! І в Аргентині, і в Бразилії, у Парагваї, Македонії, Франції, Чехії, я вже не кажу про сусідні країни! Багато хто з учнів навіть здивувався, коли почув і побачив цю інформацію! Тож захід був дуже цікавим.

Ще одна подія заслуговує на увагу. Це віртуальна екскурсія «Автопортретна галерея Т. Г. Шевченка», яку підготувала і провела я. Цій презентації передувала серйозна і копійка робота. Збирала матеріал про Шевченка-художника, про його техніку і засоби малювання. Окремим блоком представлені були його

автопортрети, написані в різний час. Глядачі немов справді побували в одній із галерей, пройшлися виставковими залами музею... Я думаю, що моя екскурсія сподобалась присутнім.

Також були проведені традиційні брейн-ринги на краще знання життєвого і творчого шляху поета у 5-Б і 8-Б класах (учитель С. М. Миронюк), у 6-А класі (учитель Д. І. Яцута). Протягом Шевченківських днів учні випустили стіннівки, намалювали різні плакати, ілюстрації, малюнки, вчили вірші. Усі зі мною погодяться, що тиждень був насичений і продуктивний.

Також учні 2-9 класів 4 бе-

резня взяли участь (уже втретє) у Всеукраїнській народознавчій грі «Соняшник», що була присвячена Т. Г. Шевченку. Активними були учні 2, 4, 5 класів. Усього змагалися за краще знання життя і творчості Кобзаря 35 школярів. Будемо сподіватися на хороші результати!

Я люблю свою країну, як любив її Шевченко! І незважаючи на те, що зараз в Україні неспокойно, я вірю, що вона розквітне! Темні хмари над нею розійдуться і відкриють безмежне безхмарне блакитне небо!

Дінара ІБРАГІМОВА,
учениця 8-Б класу
Нижньогірської ЗОШ № 2
в Криму

«ХТО ТАКИЙ БІБЛІОТЕКАР?»

Бібліотекар — це специфічна спеціальність, з якою вряди-годи зустрічаються в житті. Але це і спеціальність, про яку нам дуже мало відомо з точки зору знань, умінь і навичок, які застосовуються в роботі. Багато хто вважає, що робота бібліотекаря одноманітна і нудна. Але бібліотекар не є особою, яка сидить за кафедрою, і робота його обмежується видачею книг. Бібліотекарі повинні звернути увагу на

зміну традиційних послуг, що може забезпечити доступність у використанні всіх джерел інформації. Це означає, що він повинен бути інформаційно грамотним, вміти працювати на комп'ютері, бути готовим порекомендувати літературу і поділитися необхідною інформацією з користувачами.

Робота з профорієнтації є одним з напрямків роботи бібліотеки з юнацтвом, неодноразово організовува-

лися зустрічі учнів старших класів з людьми різних спеціальностей. Популяризація професії бібліотекаря є найважливішим напрямком профорієнтаційної роботи бібліотеки.

У бібліотеці-філії № 4 ім. М. М. Коцюбинського Централізованої бібліотечної системи для дорослих м. Сімферополя в рамках циклу заходів «Грані професії бібліотекаря XXI століття: біблію-гід, менеджер, програміст...» для учнів 10-М класу

ЗОШ № 2 (викладач Галина Пеліціна) пройшла Година відкриття професії «Хто такий бібліотекар?».

У програмі заходу: бібліо-екскурсія «Будинок книги»; агітаційний виступ доцента кафедри бібліотекознавства та бібліографії Кримського університету культури, мистецтв і туризму Ганни Олександрівни Шелягової і студентів II курсу відділення бібліотекознавства (Ганна Кисельова, Анастасія Виbach, Тетяна Подаревська, Олег Сірівля, Тетяна Тимофеева); виставка-хро-

нограф «Слово про бібліотеку».

Ганна Олександрівна докладно розповіла про умови вступу до КУКМіТ, про відкриття коледжу на базі університету, запропонувала всім охочим відвідати заклад в день відкритих дверей для абітурієнтів.

Студенти представили відеознакомство «Кримський університет культури, мистецтв і туризму», завдяки якому майбутні абітурієнти змогли дізнатися, на які спеціальності вони зможуть вступити в цьому ВНЗ; слайд-хронограф «Витоки бібліотечної справи», що розповідає про історію виникнення професії «бібліотекар», про великих бібліотекарів світу, серед яких такі видатні особистості, як брати Грім, Казанова, Іван Андрійович Крилов, Каллімах, Йоганн Вольфганг фон Гете та багато інших; відеоклаж «5 міфів про роботу бібліотекаря», що розвінчує стереотипи про нудну і нецікаву роботу бібліотекаря, показавши, якою різноманітною та цікавою є професія «БІБЛІОТЕКАР».

Співробітники бібліотеки вручили всім учасникам заходу інформ-закладки «Великі бібліотекарі» і порекомендували замислитися про майбутню професію, щоб вона була завжди затребувана і приносила радість.

Ірина РЕЙДЕР,
завідувач бібліотеки-філії

СКРИПКА ГРАЄ І СПІВАЄ!

Наприкінці 2013 року широкий загал творчої спільноти Джанкою був приємно здивований музичним відкриттям нашого міста. Цим відкриттям стала Дарина Скрипка, котра полонила публіку виконанням старовинних народних пісень «Чарисазим» та «Сира-сира джезвелер» у фіналі конкурсу «Татли сес — 2013». Інформація про Дарину Скрипку з'явилася на перших шпальтах інформаційних видань. То хто ж вона і яка, наша юна талановита землячка?

Дарина вже відома читачам «Кримської світлиці» — її вірші друкувались у «Світличному» «Джерельці» ще роки два тому. Вона брала участь у фотоконкурсі «Кримчаночка», який проводить газета. Тоді відбулось наше перше знайомство. І ось нова, така приємна нагода для зустрічі, але тепер — з молодією співачкою, відбулась на її тринадцятий день народження в Джанкойському районному Будинку культури під час репетиції. Ще здалеку коридором було чути гарний спів Дарини. Під час короткої перерви вдалося поспілкуватися з юною співачкою та її музичним педагогом. Перше враження від чарівної Дарини — ні тіні зазнайства. Спокійна і якась надприродна впевненість. Дарина навчається в 7 класі Джанкойського міського НВК «Школа-гімназія № 6». Дівчина змалечку хотіла співати, займалась в гуртку співів, але вердикт першого педагога був невтішний: «Неперспективна!» Було від чого впасти у відчай! А тут ще хвороба. «Дарина в дитинстві часто хворіла, з її хронічним бронхітом лікарі заборонили займатись співом, — каже мама дівчини Світлана Станіславівна, — але завдяки її великому бажанню і наполегливості, а також підтримці педагога по вокалу вона стала робити успіхи і навіть переборолла хворобу».

Вже п'ятий рік Дарина займається вокалом та грою на фортепіано у педагога-методиста дитячої музичної школи села Зарічне Ельміри Худусівни Бекірової. І майже одразу вийшла на загальнокримське співочу арену. Ще 2009 року Дарина отримала диплом лауреата I ступеня в номінації «Естрадний вокал» XI Міжнародного фестивалю мистецтв «Біля Чорного моря». Того ж року Дарина двічі стала лауреатом II ступеня в номінації «Народний та естрадний вокал» IX Міжнародного фестивалю-конкурсу хорового та вокального мистецтва імені Ф. І. Шаляпіна.

І наступного 2010 року була низка перемог. Дарина стала лауреатом I ступеня в номінації «Естрадний вокал» Всеукраїнського конкурсу «Зірковий триумф» та лауреатом I ступеня співу дуетом міжрайонного військово-патріотичного фестивалю-конкурсу «В ім'я життя». В іншому телевізійному міжнародному фестивалі вокального мистецтва «Ялтинський берег — 2010» Дарина отримала диплом лауреата III ступеня в номінації «Естрадний вокал, соло». У XII Міжнародному фестивалі мистецтв «Біля Чорного моря» Дарина отримала два дипломи: II ступеня в номінації «Естрадний вокал» та III ступеня в номінації «Академічний вокал». Два дипломи отримала Дарина Скрипка 2010 року ще на одному популярному міжнародному фестивалі-конкурсі хорового та вокального мистецтва імені Ф. І. Шаляпіна.

Було у Дарини декілька нагород і 2011 року, зокрема, на VI Міжнародному молодіжному джазовому фестивалі «Джалітон — 2011», на XI Міжнародному фестивалі-

конкурсі хорового та вокального мистецтва імені Ф. І. Шаляпіна.

У 2012 році Дарина Скрипка стала володарем «Гран-прі» Кримського республіканського конкурсу виконавської майстерності учнів «Юний віртуоз — 2012» в номінації «Вокал», лауреатом дитячого телевізійного конкурсу «Крок до зірок» та взяла участь в VII конкурс-фестивалі «Щасливі долони» в Міжнародному дитячому центрі «Артек» з авторською піснею. Дві пісні спеціально для Дарини написала її музичний педагог Е. Х. Бекірова.

Але найбільше дипломів — одинадцять — Дарина Скрипка отримала минулого року. Вона стала володаркою одразу двох «Гран-прі» Кримського республіканського конкурсу виконавської майстерності «Юний віртуоз — 2013» у номінаціях «Вокал» (академічні співи) та зі спеціальності «Фортепіано». Навесні джанкойську школярку запрошували на XIV регіональний фестиваль кримськотатарської культури «Гузель Къйрим — 2013», що проводився в селищі Первомайському на північному заході Криму. На цьому фестивалі, окрім народних пісень і танців, були представлені усі різновиди кримськотатарської культури — вишивка, ремесла, страви національної кухні тощо. «На фестивалі Дарина вперше виконала кримськотатарською мовою турецьку пісню, яку сприйняла дуже добре публіка, і композитор Сервер Какура сказав, що у Дарини велике блискуче майбутнє», — без гордошів сказала про свою ученицю Ельміра Худусівна. За виконання пісні турецькою мовою Дарина отримала звання «Унікальний голос».

«Після цього у нас був конкурс «Біля Чорного моря». Є й інші традиційні конкурси, де ми беремо участь і показуємо, чому навчилися за рік. Зокрема, це конкурс імені Федора Шаляпіна в Ялті», — додає педагог. Минулого 2013 року на XV Міжнародному фестивалі-конкурсі хорових співів та вокального мистецтва імені Ф. І. Шаляпіна Дарина Скрипка отримала одразу чотири дипломи!

Але найбільш яскраві враження, за словами самої Дарини, залишив усе ж такі «Татли сес — 2013». Про найважливіше досягнення року — переможець і лауреат «Гран-прі» в номінації «Вокал» на талант-шоу «Татли сес» (тобто «Солодкий голос») — треба говорити більш докладно. Раніше конкурс проводився виключно кримськотатарською мовою. Але організатори вирішили змінити його правила. В першому турі учасники могли виконувати пісню або літературний твір будь-якою мовою. До того ж за новими умовами конкурсу в ньому могли брати участь діти всіх національностей. Але ті, хто пройшов відбір, обов'язково повинні були включити в свій репертуар кримськотатарську пісню, танок або твір. Це ж правило поширювалось і на фінал конкурсу.

Учасники традиційно змагались в трьох номінаціях:

«Вокал», «Танок» та «Художнє слово». Взяти участь в талант-шоу «Татли сес» Дарині запропонувала педагог з вокалу Ельвіра Бекірова, яка вже знала про нові умови конкурсу. Дарина із задоволенням погодилась, хоч знала, що буде нелегко. Разом визначали репертуар. На всі етапи обрали пісні кримськотатарською мовою. І почалась творча робота, щоденні репетиції.

Цього року в конкурсі «Татли сес» брали участь понад 200 дітей від 8 до 15 років. Для участі в шоу для Дарини спеціально було зшито кримськотатарський національний жіночий костюм — червона сукня, обшита золотими узорами і кантом. Спочатку Даша пройшла відбірковий тур конкурсу в Джанкої, де було виконано пісню «Ай-ярих геджесинде» («Місячна ніч»). Потім був другий тур в Сімферополі, де Дарина виконала одну із найскладніших кримськотатарських народних пісень «Арафат дагъ-лари» («Гори Арафату»). Третій фінальний тур конкурсу — справжній гала-концерт — проходив наприкінці грудня 2013 року також у Сімферополі і зібрав 34 юних виконавців. Для фіналу педагог і учениця підготували старовинну кримськотатарську пісню з репертуару Сабіре Ереджепової «Чарисазим». Вибір цієї пісні був зроблений не випадково. Знаменита Сабіре Ереджепова під час проживання в Узбекистані часто приїздила в гості до Бекірових і виконувала кримськотатарські народні пісні у них вдома, тому ще з дитинства Ельміра Худусівна чула цю пісню. Пісня трохи сумна, тому, щоб не зіпсувати настрої слухачам, на фінал була підготовлена «багълама», — веселе закінчення виступу куплетом пісні «Сира-сира джезвелер».

Дарина перед виступом хвилювалась, але як тільки вийшла на сцену і побачила зал, повний глядачів, вона на одному диханні виконала свій музичний твір. «Я відчувала, як публіка, затамувавши подих, прислухалась буквально до кожного слова пісні, — ділиться враженнями юна вокалістка, — і це ще більше надихало мене, надавало сил і впевненості». Багато було виступів у Дарини 2013 року. Але найбільше запам'ятався все ж таки «Татли сес», який підвів риску виступів і конкурсів 2013 року.

«Дарина вже давно співає італійською, німецькою, англійською, французькою, російською та українською мовами, а з минулого року — ще й кримськотатарською та турецькою, — каже Ельміра Худусівна. — Кожну пісню ми дослівно перекладаємо, коли працюємо над нею. Коли співачка співає, кожне речення треба виділити музичною фразою, а інколи взагалі без слів — акапельно».

«Перш ніж взяти в свій репертуар будь-яку кримськотатарську народну пісню, обов'язково прошу перекласти її, для того, щоб переїняти її змістом, пропустити через себе, свою свідомість і відчуття», — розповідає Дарина. В цьому їй допомагає директор Джанкойського районного Будинку культури Замір Елемович Ібраїмов, з котрим Даша відпрацьовує вимову, бо кримськотатарська не рідна для неї мова, і треба особливо

ретельно навчитись спочатку вимовляти, а потім виспівувати кожне слово. В майбутньому Даша планує вчити кримськотатарську мову і оволодіти нею досконало. «Мені дуже подобається культура цього народу, особливо пісні, — каже Даша, — тому я — постійний глядач телеканалів АТР та Ляле». Мама юної співачки, Світлана Станіславівна, прискіпливо контролює виконання всіх завдань музичних педагогів. А якщо Дарині треба виконувати пісні європейськими мовами, то вимова додатково відпрацьовується з викладачами іноземних мов. «Хочу сказати, що Дарина дуже здібна і любить працювати, тому з нею легко, — каже про свою вихованку Ельміра Худусівна. — Вона добре сприймає наданий матеріал, і коли працюємо з нею над образом, над характером, від того, що вона вже знає текст, знає мелодію, є результат? Здається, просто проспівати пісню — вивчити слова, вивчити ноти. Але це не так. Треба пройти через цю пісню: не пісня для тебе, а ти для пісні».

Які наші плани? Ми ніколи не намічаємо заздалегідь, що поїдемо на якийсь конкурс. Просто нас запрошують. (І запрошень багато!). Хочемо цього року поїхати на фестиваль «Мінарети Солхату» в Старий Крим. Там повинні бути пісні кримськотатарською мовою. Ми повеземо туди нову кримськотатарську пісню, щоб показати, чому навчилися. Ну, і концерти, концерти, концерти... Щодо конкурсних проєктів... Ми не квапимося. Запросять — підемо. Не запросять — будемо працювати далі. Усі ці проекти забирають багато часу. Ми поступово набираємося досвіду, відпрацьовуємо і звук, і техніку вокалу. А потрапиш до проєкту — це ж буде з піркою втрачено. Нам часу шкода. Почекають нас проєкти, почекають конкурси».

Грою на фортепіано Дарина Скрипка займається із завідувачем фортепіанного відділу Джанкойської дитячої музичної школи Тетяною Миколаївною Мисляковською. «Дарина займається у мене з другого класу, вже чотири роки. Зараз вона в шостому класі музичної школи. Дівчина дуже відповідаль-

на, доброзичлива, займається захоплено, зацікавлено. І досягла значних успіхів у навчанні. Програми Даша вчить складні — на три класи вище. Безумовно, це вимагає більше часу. А вона ще й займається вокалом, поглиблює вчить англійську і французьку мови. Окрім того, Даша встигає брати участь в камерному хорі «Антем» і в музичному театрі цього хору. Всюди встигає. Людина відповідальна, тому й результати є. Минулого року вона була учасницею республіканського конкурсу «Юний віртуоз». Це конкурс здібних учнів, який проходить щорічно в три етапи. Даша у нас щорічна учасниця. Перший і другий тур проходили на базі нашої школи. Другий тур був регіональний. Приїздили представники розташованих неподалік музичних шкіл. У нас їх шість в нашій методичній зоні. Дарина пройшла в другий тур, в якому отримала два дипломи «Гран-прі»: зі спеціалізації «фортепіано» у виступі від Джанкойської музичної школи і в номінації «Вокал» у виступі від Зарічненської музичної школи. Але, на жаль, захворіла і не брала участі в третьому турі, який пройшов у Сімферополі. Можливо, і там могли бути дипломи. Тим не менш, торік Даша взяла участь у Міжнародному фестивалі-конкурсі мистецтв «Біля Чорного моря», який проходив у Ялті, і стала лауреатом III ступеня.

Цього року знову буде традиційний конкурс «Юний віртуоз». Це наш базовий конкурс, тому готуємось активно. Програма знову складна, практично вже за програмою музичного училища».

Я запитав, чи не знає Тетяна Миколаївна про мрії і плани своєї вихованки щодо подальшого навчання і обрання майбутньої професії. Викладач впевнено відповіла: «Вже визначено, що вона піде в музичне училище: або вокал, або інструментальне відділення. Це поки що обговорюється».

А Дарина і сама вже визначилась у виборі своєї майбутньої професії — вона хоче стати вчителем музики. Тому наполегливо навчається в Зарічненській та Джанкойській

музичних школах, щоб успішно скласти вступні іспити до вищого навчального закладу. «Хочу якомога більше часу приділяти заняттям з вокалу і гри на фортепіано, вивчити декілька іноземних мов, — каже Дарина. — Хотілося б потрапити на велику сцену і виконувати академічні класичні твори. На жаль, в добі тільки 24 години... Я прокидаюсь о 6.30 і лягаю спати після 23.00, але мені зовсім не вистачає часу реалізувати всі свої плани. Скільки красивих пісень українською, російською, кримськотатарською мовами, і всі пісні я коли-небудь виконаю для вас, дорогі мої кримчани!»

За свої досягнення Дарина Скрипка має Подяки від Джанкойської районної державної адміністрації, Джанкойської районної ради, Грамоту Джанкойської міської ради та Диплом Міністерства культури Автономної Республіки Крим. Вона є дійсним членом Кримської Малої академії мистецтв та ремесел (м. Сімферополь). На прощання від себе і читачів газети «Кримська світлиця» я побажав і педагогам, і Дарині щастя, здоров'я, наполегливості в музичному навчанні і успіхів на сцені та здійснення усіх їхніх творчих мрій. Побажавою юному даруванню високих злетів на музичній Олімпі! І тоді, можливо, про Джанкою заговорять і як про ще один кримський співучо-музичний центр.

Р. С. Ця стаття писалась у дні буремних подій на київському Майдані. Україна і українці в черговий раз вистояли демократичні цінності і висловили своє прагнення долучитись до вільної сім'ї європейських народів. На барикадах загинув цвіт української нації — від 17-річного юнака до 74-літнього депутата Верховної Ради Незалежної України І скликання. Серед загиблих — режисери і працівники театру, викладачі, наукові співробітники, студенти, майбутні архітектори. Слава Героям! Дарина і її ровесники — наша надія на майбутнє. Бережімо цвіт нашої нової України!

Віктор ТУРЧИН

м. Джанкой

(Продовження. Поч. у № 12)

А вранці прийшли вже німці. Один із них трохі розмовляв українською:

— Нам казаль, тут є дойче ребійонко... Його будуть відправляти фатерлянд...

— Я не хочу!.. — заридав я, вчепившись у бабусину спідницю.

— Навіщо? — запитала Мірієм. — Йому й зі мною добре...

— Там буде ще більш добре... Там він буде сином нації, сином фюрер!..

— Я не поїду! — жалісно заволав я.

— Це обов'язково? — зі слезами на очах запитала бабуся.

— Ні, це ангебот... Мі вам пропозит... Там дадут много кушат... — І німець зобразив рукою та ротом процес їжі. — Не хочете тепер, можна шпелтер... Дойче кіндер не повинен голодувати...

— Спасибі, пане начальнику, — подякувала Мірієм. — Дай Аллах вам здоров'я...

Ми сиділи у підвалі, і бабця казала дочкам:

— Сидіти тут без кінця не можливо... Збирайте речі, і справді підемо до Карасубазара...

Дівчата намазали собі лица грязюкою, надягли все старе та найгірше, і ми, як тільки закінчилась комендантська година, порожніми вулицями Харкова почували на південь...

...Безкінечні дороги, німецькі товаришки, безкінечні КПП...

На одному з них до нас причепився молодий німець: — Якшо ви татари, то чому такі руді, а хлопчик узагалі білявий?

— Ой, як гарно ви розмовляєте по-російськи!.. — зробила Мірієм комплімент молодньому лейтенанту.

— Я з мелітопольської німецької колонії, — відповів той. — Це ваш хлопчик?

— Онука, по батькові... А мати у нього — німкеня... Ось у метриці написано — Мартен... Людмила... Олександрівна...

— А це, — лейтенант хитнув головою у бік рудой Айше, — часом не єврейка?

— Ми карасубазарські татари... Там багато рудих... Ми походимо від готів... Чули про готів?

— Готи? — стенув плечима лейтенант. — Які це готи?

— Це ті ж німці. Тільки дуже давні... Німець здивовано поглянув на неї і запитав:

— А куди йдете?

— До родичів... У нас родичі в Криму, у Карасубазарі...

Лейтенант звів на мене очі: — Шпрехен зі дойч?

Я відповів:

— Іх ферштеє. Абер шлехт... (Розумію. Тільки кепсько.)

Він усміхнувся, провів рукою по моїй білявій потилиці і сказав:

— Німецьку мову треба добре знати!.. Йдіть...

...Далі був мілкий Сиваш, який переходили вбхід, бо через перешийок нас німці не пропустили.

...Ще далі — зруйнований Джанкой.

Бабуся попросилася до якоїсь татарської родини.

Двері відчинив татарин у поліцейському мундирі.

Олександр МУРАТОВ

ТАТАРСЬКА КРОВ

ПОВІСТЬ

звернулася вона до меншенького. (Той сховався за старшого). А потім до дівчинки:

— Софінар? Чи не так?

— А звідки ви знаєте? — запитала дівчинка.

— Я — ваша двоюрідна бабуся Мірієм, з Харкова... — відповіла бабця. — Чули про таку?

— Це ти мені конструктор надіслала? — запитав Батал.

— Я, я!.. А Софінар надіслала суценку, пам'ятаєш, з квіточками?..

— Я з неї вже виросла!.. — мовила Софінар.

— А я тобі нову привезла!.. А Батальчику і маленькому... по матроському кашкету...

— Я — Лютфі! — гордо заявив карапуз.

— Та знаю, знаю, що ти Лютфі... Це тебе на честь прадідуся так назвали... — бабця дістала з торби подарунки, і діти зразу ж стали приміряти їх на себе.

— А де ваша мама? — запитала Мірієм.

— Мамка у німців посуд мие!.. — вигукнув найменший. — Щось смачне принесе...

...Увечері я лежав у ліжку у великій кімнаті, а Мірієм та дівчата розмовляли з нашою родичкою Заревою — господинею дому.

Я чув майже кризь сон, бо злипалися очі:

— Айдер пішов на фронт у перші дні війни... Максуд теж... А коли прийшли німці, то хоч кричи... Я вже хотіла була залізити з дітьми на Білу скелю і кинутись униз... Їсти нема чого, а ще свої поліцаї тицяють в очі: «В тебе чоловік і брат воюють за совети!».

Як втрималась від самогубства — сама не знаю...

На другий день прийшли двоє татар, що служили у німецькій поліції. Перевірили паспорти Мірієм та дівчат, уважно переглянули мою метрику.

— Чого білий? — запитав один із них.

— А чого ти чорний? — випалив я по-татарськи.

— Це ж треба!.. — засміялись вони.

— Завтра ж зареєструйтесь у комендатурі... — сказав другий, і вони пішли.

Через кілька днів мене відвезли до діда Енвера, який служив лісником у казковому лісі поблизу Карасубазара.

Дідусь радісно підхопив мене на руки:

— По-татарськи розумієш?

— Ще й як! — вигукнув я.

— Справжнім аскером будеш! — заявив він.

доведеться поїхати до Судак... Там наша людина намалявала карту всіх берегових укріплень. Треба взяти...».

І все розплилося в очах.

...На другий день дід розбудив мене дуже рано. Запитав:

— Ти колись бачив море?

— Море?.. — здивовано перепитав я. — Таке, де пароплави?

— Таке, таке... — всміхнувся дідусь. — У ньому ще й купаються. Ти плавати вмієш?

— Тільки коли дістаю до дна руками...

— Ну, тоді ти справжній плавець!.. — розсміявся дід.

...Невдовзі ми їхали з ним двоколісною гарбою, запряженою віслюком.

— Віслюки і справді впери?

— Запитав я.

— Справді. Але мій — ні...

— Відповів дід, і, як на зло, наш віслючок нібито це почув і зупинився, заволавши диким голосом.

Ми з дідом розреготались.

— Це ти йому подав думку! — сказав дід.

Ми злізли з гарби на землю. І зразу ж віслюк мотнув головою і побіг по дорозі.

Ми ледве наздогнали його... — На возі я запитав у діда:

— Ми ідемо, щоб взяти план укріплень?

Дід із переляком поглянув на мене:

— То ти не спав?!

— Авжеж. А потім заснув...

— Забудь, онучку, про цей план, бо як дізнаються німці — нас пошматують і застрелять... Зрозумів?

— Зрозумів... Діду, а хто ці люди? Ті, що приходили до тебе...

— Менше будеш, синку, знати — довше проживеш... Давай я тобі краще розповім про Білу скелю...

Він чи то заговорив, чи то заспівав давно легенду про ангела, який покохав земну красуню, й Аллах скинув його на землю. Ангел розбився та перетворився на Білу скелю... Я вже це у скороченому варіанті чув від Мірієм, і тому невдовзі задрімав.

Прокинувся від голосу діда:

— Гей, хлопче! Приїхали! Дивись, яке воно, море!..

Я розплющив очі й отетерів. Такого не міг собі навіть уявити! Море — синє, прекрасне — хлопало неподалік від нас...

— А подивись туди!.. — сказав дід і показав рукою ліворуч.

Там на височезній горі стояла знаменита Генуезька фортеця. Це настільки вразило

мене, що я з півхвилини не міг стулити рота. А потім сказав:

— Діду, я хочу пісять...

...А потім я плескався на мілководді, вдавав, що плаваю, шось кричав чайкам, які кружляли наді мною, одне слово — очманів від щастя.

Дід не купався. Він тільки скинув черевики, закотив штани й трохі зайшов у воду. А я ніяк не міг заспокоїтись і плескався, й плескався у теплих хвилях...

...Пообідали ми татарським коржем з кислим молоком, яке по черзі пили з великої пляшки.

Залишок дід вилив на мій обгорілі плечі:

— Як обпекся!.. Боліти буде!.. Ну, їдьмо додому, карапузе!..

— Я не карапуз... Бачиш, яке у мене червоне пузо... Я тепер — кизилпуз!..

Дід засміявся:

— Звідки ти такий пашекуватий? У нас таких ніколи не було. Це, мабуть, у маму...

...На околиці Судак дід посмикав за мотузку на хвортці якоїсь садби. Закалатав дзвоник. З хати вийшов татарин без однієї руки.

— Селям алейкем!..

— Аллейкем селям!..

Зайшли до хати. Там я побачив молоду жінку з дуже смішною півторарічною дівчинкою на руках, яка зразу ж простягнула до мене рученята.

— Що, сподобався хлопчик? — запитала жінка дитинку. — Бачиш, який білявий... Він по-татарськи розмовляє? — запитала вона у мене діда.

— Ще й як!.. Поки не зупинять...

А мала все тягла до мене руки.

— Ну візьми її, як хочеш... — сказала жінка і віддала дитинку.

Я лише трохі потримав її на руках, як дівчинка напіяла на мене.

— Оце так!.. Яка безсоромна!.. — Жінка забрала у мене дочку і посадила її у ліжко. А мені сказала:

— Скидай штани, я їх заперу. Зразу висохнуть на сонці.

Я скинув штанчата і простягнув їй...

...Ми підїжджали до перевалу, коли нас наздогнали німецькі мотоциклісти.

— Хенде хох! — наказав один із них.

Дід не зрозумів, а я підняв руки.

— Ніхт ферштейн? — запитав у діда патрульний.

— Він не знає німецької, — відповів за діда я.

— А ти чому знаєш?

— А він хто тобі?

— Дід по батькові... — пояснив я. — Він — кримський татарин...

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

28

1709 р. — укладено договір між гетьманом Іваном Мазепою, шведським королем Карлом XII і кошовим Костем Гордієнком.

Народилися:

1897 р. — Микола Сціборський, діяч УНР 1917-1920 рр., полковник. Діяч ОУН, публіцист і теоретик українського націоналізму, ідеолог українського організованого націоналізму, зокрема, так званого солідаризму і корпоративного державного устрою, теоретик офіційних видань ОУН, автор численних статей у націоналістичних журналах «Державна Нація», «Розбудова Нації», «Сурма», тижневика «Українське Слово» (Париж) і в різних альманахах; співавтор проекту конституції Української держави.

1925 р. — Дмитро Гнатюк, український оперний співак (баритон), режисер, педагог. Народний артист України. Перший виконавець хітів 1960-х — пісні «Два кольори» та

«Мій Київ». 1991 року з ентузіазмом зустрів незалежність України, у 2004 р. брав участь у Помаранчевій революції, зокрема, виступав з народними піснями перед учасниками цілодобових мітингів на сцені Майдану Незалежності.

1933 р. — Юрій-Богдан Шухевич, український політичний діяч, член Української гетьманської групи, політичний в'язень у 1948-1956, 1958-1968, 1972-1988 роках, син Героя України Романа Шухевича. У 1990-х роках став організатором і головою УНА-УНСО. У серпні 2006 року Президент України Віктор Ющенко присвоїв Юрію Шухевичу звання Героя України.

29

Народилися:

1724 р. — Кирило Розумовський, граф, політичний і державний діяч Російської імперії, російський генерал-фельдмаршал, останній гетьман Війська Запорозького (1750-1764), президент Петербурзької академії наук (1746-1767).

1891 р. — Марійка Підгірянка (справжнє ім'я Марія Омелянівна Ленерт-Домбровська), українська поетеса.

Більшість творів поетеса написала для дітей і про дітей. Основні мотиви віршів М. Підгірянки до 1939 р. — мрії про краще майбутнє народу, оспівування краси рідного краю, природи Карпат. Авторка шедро використове фольклорні мотиви, її вірші ніжні і легкі, часто нагадують українські народні пісні

К. Розумовський

(«Співанки», «Вечір», «Що роблю я, що я дію»).

Померли:

1972 р. — митрополит Іларіон (Огієнко), український вчений, митрополит (з 1944 р.), політичний, громадський і церковний діяч, мовознавець, історик церкви, педагог, дійсний член Наукового товариства імені Тараса Шевченка (з 1922 р.).

1976 р. — Мілена Рудницька, журналістка, письменниця, громадсько-політична діячка, учителька середніх шкіл.

1998 р. — Квітка Цісик, американська співачка українського походження, співачка-сопрано, виконавиця українських народних і популярних пісень: виконувала заголовні пісні у фільмах, виступала на американському телебаченні (у рекламі); співала у Гентській опері (Бельгія), фільм, в якому вона виконувала пісні, одержав нагороду «Оскар» («You Light Up My Life», 1977). З 1982 року і до самої смерті Квітка залишалася єдиним голомсом компанії «Ford Motors» — вона була найпопулярнішою виконавицею рекламних джинглів у США.

30

1922 р. — у Києві створений театр-студія «Березіль» (нині Харківський український драмтеатр).

Померли:

1973 р. — Дмитро Донцов, український літературний критик, публіцист, політичний діяч, засновник теорії інтегрального націоналізму.

1977 р. — Левко Ревуцький, український композитор.

31

1917 р. — у Києві відкрито першу українську гімназію.

1952 р. — відкрито Львівську філію Академії наук України.

Народився:

1873 р. — Микола Міхновський, ідеолог Самостійної України, творець Українського війська.

Померла:

1947 р. — Уляна Кравченко (Юлія Шнайдер), українська письменниця, активістка українського жіночого руху, перша в Західній Україні жінка-поетеса, чий твори стали популярними. На рахунку поетеси шість збірок поезії.

Ілля СЕЛЬВІНСЬКИЙ: «КВІТУЧА МОВА... РАДІЄШ КОЖНОМУ ВІРШУ, ЯК ЗНАХІДЦІ»

У СІМФЕРОПОЛІ ДЕКЛАМУВАЛИ ПОЕЗІЇ Т. ШЕВЧЕНКА В ПЕРЕКЛАДАХ І. СЕЛЬВІНСЬКОГО

У Будинку-музеї Іллі Сельвінського в Сімферополі відбувся літературний вечір, присвячений 200-річчю з дня народження видатного українського поета, художника і мислителя Тараса Шевченка. В його організації та проведенні взяли участь представники Всеукраїнського інформаційно-культурного центру і Сімферопольського музичного училища ім. П. Чайковського.

Здається, що могло бути спільного між Т. Шевченком та І. Сельвінським, які жили з різницею в ціле століття? Відповіддю на це запитання стали чотири Тарасові вірші в перекладах І. Сельвінського: «Заступила чорна хмара», «Не хочу я женитися», «Подражаніє сербському» і «Закувала зозуленька». Вони ввійшли у виданий в 1939 році російською мовою «Кобзар» під редакцією М. Рильського і М. Ушакова. Це видання було приурочене до 125-річчя з дня народження поета.

«Робота над цими текстами дала мені велику радість, бо чулий, теплий, рідний голос цих пісень надзвичайно наблизив мене до творчості цього великого поета, — писав І. Сельвінський. — Квітуча мова... Радієш кожному віршу, як знахідці».

Російський поет, який у своїй творчості здійснив літературні переклади з вірменської, литовської, латвійської, польської, німецької, чеської, таджицької, киргизької, башкирської мов, а з української переклав народні пісні та думи, поезії М. Рильського, Ю. Федьковича, С. Голванівського, І. Неходи, П. Амбросія, М. Терещенка, Я. Шпорта, своє завдання в роботі над творами Шевченка бачив у тому, щоб не перекладати літературу за літературою, а добитися Шевченківського розуміння тексту.

Наприклад, у вірші «Заступила чорна хмара» Шевченко називає гетьмана Петра Дорошенка «запорозьким братом». «Це легко перекласти російською мовою як «запорожский братец» чи «брат», — пише І. Сельвінський у своїй статті «Моя робота над перекладами Шевченка», опублікованій у київській «Літературній газеті». — Однак для російського читача такий епітет відразу принизить образ Дорошенка. Я згадав, що в XVI столітті запорожці офіційно називали себе «лицарством Війська Запорозького». Думаю, що Шевченко не образився б на мене за те, що стосовно Дорошенка я переклав «брат» словом «рыцарь». А у вірші «Не хочу я женитися» слово «брат» поет залишив без зміни:

*А поїду я обвенчаюсь
С моим верным другом,
С славным братом
запорожским
Да с великим Лугом.*

Тут слово «брат», що вжито за словом «друг», має відтінок побратимства і співдружності, якого не було в попередньому вірші і який у випадку буквального перекладу міг зникнути в російському тексті.

І. Сельвінський не випадково взяв для перекладу поему «Заступила чорна хмара», що, як і три інших віршів, написана Т. Шевченком у 1848–1849 роках під час перебування в засланні у Кос-Аралі. Фабула твору побудована на конкретних історичних фактах, що відображають події середини і другої половини XVII століття, а Сельвінського, кримчак за національністю, також цікавили народні долі на крутих історичних поворотах, — сказала у своєму виступі завідувач відділу Центрального музею Тавриди «Будинок-музей Іллі Сельвінського» Людмила Дайнеко. У своїй п'єсі «Умка — Білий ведмідь», наприклад, він пише про чукчі, які будують соціалізм, у трагедії «Бабек» — про боротьбу азербайджанського народу в XIX столітті за свою незалежність, у трилогії «Росія» — про свободу, символи влади і патріотичний дух російського народу.

Аналізуючи ритмічну структуру поезії Шевченка, І. Сельвінський, за його словами, з радістю робить висновок, що це справжній тактовий вірш, надзвичайно послідовний і сміливий навіть для нашого часу, тобто відзначає наявність поетичного експерименту. Твори Шевченка російською мовою перекладали М. Ушаков, О. Твардовський, Б. Пастернак, М. Ісаковський, К. Симонов, А. Тарковський та інші поети. А щоб присутні в залі змогли наочно відчувати всі особливості перекладу І. Сельвінського, вірші Шевченка мовою оригіналу читав заслуже-

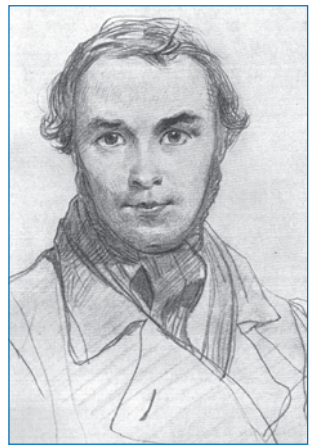
ний артист АР Крим Аркадій Вакуленко, а російською — Людмила Дайнеко.

Потім на сцену вийшли студенти Сімферопольського музичного училища ім. П. Чайковського на чолі з викладачем Людмилою Толмачовою. За фортепіано сіла концертмейстер Ельмаз Ільясова і зазвучало слово Шевченкове поетичними рядками і чудовими ліричними мелодіями. Вірші декламували Варвара Ніколаєнко, Ангеліна Кара, Мер'єм Селімова, Ірина Малкіна, а співали Катерина Сокольникова, Садіє Османова та Ілона Лужецька.

— Шевченко — це поет світового рівня, — сказав у своєму виступі кримський український поет, кандидат філологічних наук Михайло Вишняк. — Це духовна Біблія, за якою нам потрібно жити і вчитися, бо в його творчості є відповіді на безліч запитань не лише минулого, а й сучасного життя. Він прочитав свій триптих «Безсмертя», присвячений Кобзареві, в якому є такі рядки: «Ходить по землі Тарас. Він — у серці кожного із нас». А письменник Віктор Стус розповів про свої твори, присвячені 200-річчю Т. Шевченка, які ввійшли в його нову книгу повістей та оповідань «Повернення з іносвіту».

На творчості Шевченка можна вчитися, як любити рідну землю, як не повторювати помилок предків і дивитися вперед, у майбутнє. Держави утворюються, розпадаються, об'єднуються на новій основі. Їхні керівники приходять і сходять з політичного олімпу, а Шевченко вічний, бо є в нього те, що не вмирає. Тому і не в'януть квіти біля підніжжя понад тисячі постаментів йому в камені та бронзі на всіх континентах світу.

Валентина НАСТІНА

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштово-телеграфному відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com